

Møte onsdag den 29. mai kl. 10

President: I n g e L ø n n i n g

D a g s o r d e n (nr. 89):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 21)
2. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Akershus fylke, Harald *Espelund*, har tatt sete.

S a k n r . 1

Spørretime

- *muntlig spørretime*
- *ordinær spørretime*

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Laila Dávøy
- statsråd Ingjerd Schou
- statsråd Ansgar Gabrielsen

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Olav Gunnar Ballo.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg har et spørsmål til sosialministeren.

I forbindelse med statsbudsjettet for 2002 vedtok Stortinget en rekke tiltak som skulle gjennomføres i regi av Regjeringen, og som man bad Regjeringen om å ta initiativ til når det gjaldt rusmiddelmissbrukere.

Stortinget bad Regjeringen om å bedre tilbudet i kommunene til rusmiddelmissbrukere. Man bad om at det ble utarbeidet helhetlige tiltakspakker for et omsorgs- og behandlingstilbud for rusmiddelmissbrukere. Stortinget bad også om en full lovgjennomgang knyttet til psykisk helsevern og lov om sosial omsorg, samt andre lover der rusmiddelmissbruk er omtalt, ut fra mål om at behandlingsansvaret også skal tillegges helsepersonell. Det er vel sjelden at Stortinget har gitt klarere signaler om at tilbudet til rusmiddelmissbrukere må bedres. Sosialministeren har også vært høyt på banen og flagget at man skal ta initiativ overfor rusmiddelmissbrukere.

Nå ser vi at man gjør retrett i regi av Regjeringen og sosialministeren på område etter område, og dette er områder som Stortinget har vedtatt at Regjeringen skal følge opp. Hva har sosialministeren tenkt å gjøre for å følge opp på de tre områdene som jeg har nevnt nå, og på andre områder som knytter seg til rusmiddelmissbruk?

Statsråd Ingjerd Schou: Det er nødvendig å styrke spesialisthelsetjenesten for rusmiddelmissbrukere og også tydeliggjøre spesialisthelsetjenestens ansvar for denne gruppen. Dette står fast. Dette tok også denne regjeringen fatt i ved tiltredelsen. Helsedepartementet fikk allerede fra 1. januar i år ansvaret for helsetiltak for rusmiddelmissbrukere, som legemiddellassistert rehabilitering og lavterskel helsetilbud. Det ble også foreslått betydelige økninger av bevilgningene til disse formålene, som Stortinget også sluttet seg til.

Det er også blitt sendt på høring et forslag om å overføre spesialisthelsetjenesten for rusmiddelmissbrukere fra fylkeskommunen til staten ved de regionale helseforetakene. Overføring av ansvaret må skje på en måte som sikrer et oppgående og godt tilbud til brukerne. De helseforetakene som skal overta ansvaret for spesialisthelsetjenestene, må også være i stand til det. Helseforetakene står nå overfor store utfordringer knyttet til gjennomføringen av sykehusreformen og har bedt om mer tid til å forberede overtakelsen av disse rusinstitusjonene.

På bakgrunn av disse synspunktene i høringsrunden legges det opp til gjennomføring 1. januar 2004.

Det er fullt trøkk på arbeidet med lovforslaget som skal fremmes for Stortinget. Det er viktig at vi får en plassering av ansvar for tiltak som har karakter av spesialisthelsetjeneste. Det er overføringen av ansvaret som utsettes. Og det er ikke slik at misbrukere nå må vente lenger på nye tiltak. Denne saken gjelder hvor tjenesten skal ligge og ansvarsdelingen mellom sosialhelsetjenestene.

En rekke av dem som ble hørt i høringsrunden, har også påpekt at de ønsket en fremtidig endring av organiseringen av de øvrige rustiltakene, og at dette skulle gjøres samtidig. Utsettelsen gjør også dette mulig.

Vi jobber også med at vi skal få en helhet i rustjenesten, at ansvaret skal være tydeliggjort, at det skal være stor nok kapasitet, at kvaliteten skal være god nok og at ansvaret er tydelig og klart.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg oppfatter sosialministerens svar som en forklaring på hvorfor Regjeringen ikke følger opp Stortingets vedtak i den grad og i det tempo som Stortinget har forventninger om. Jeg registrerer også at Stortinget har tatt utgangspunkt i at det må være en nærhet i behandlingstilbudet, nettopp ved at det er boligtilbudet som skal bedres, og at det er et helhetlig tilbud det er snakk om, også når det gjelder det psykiske helsevernet.

Hvordan vil sosialministeren da forklare at man nå støtter Oslo kommune, som vil konkurranseutsette rusmiddelomsorgen, og at man eventuelt også vil gi det tilbudet at behandlingen skjer i Sverige?

Statsråd Ingjerd Schou: Jeg er veldig glad for det tilleggsspørsmålet, for utgangspunktet for Regjeringens politikk er at vi skal ha tilstrekkelig kompetanse og kapasitet her hjemme. Behandling i utlandet vil være en nisje – et tilbud som kan passe for enkelte. Men det skal være unntaket, ikke regelen.

Jeg har stilt meg åpen for at man vurderer behandling i utlandet dersom det kan gi brukerne et bedre tilbud, og dersom tilbudet holder faglig mål. Dette er knyttet til Danmark og Sverige fordi lovgivningen der er tålig lik vår.

Utgangspunktet må være brukernes behov. Når det gjelder enkelte tilbud som f.eks. akutt avrusning, kan tilbud i utlandet være aktuelt for enkelte. Når det gjelder mer langvarige behandlingsløp, sosial rehabilitering, vil tilbud i utlandet være dårlig egnet. Når man skal tilbakestilles til samfunnet, få hjelp til å bo, komme i arbeid, etablere sosiale nettverk og være inkludert, må det skje i lokalsamfunnet her hjemme.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Sigbjørn Molvik.

Sigbjørn Molvik (SV): I forbindelse med framleggelsen av Regjeringas økonomiske opplegg for neste år, kommuneøkonomiproposisjonen, innrømmet kommunalministeren at det stramme økonomiske opplegget for 2003 kunne bety et dårligere velferdstilbud i kommunene. Omsorg og tilrettelegging av tiltak, f.eks. når det gjelder boliger for rusmiddelmissbrukere, er i stor grad et kommunalt ansvar. Derfor er vi avhengig av godt fungerende kommuner for å få fortgang i dette arbeidet. Spørsmålet blir da: Tror sosialministeren at et økonomisk opplegg for norske kommuner neste år som ifølge kommunalministeren vil gi innstramminger av velferdsordningene, er et godt utgangspunkt for å bedre situasjonen for rusmiddelmissbrukere?

Statsråd Ingjerd Schou: For i år er det lagt inn 250 mill. kr mer enn det forrige regjering hadde lagt opp til, og det er lagt inn i kommuneøkonomiproposisjonen 2-2,5 milliarder kr til det som går på frie inntekter.* Men jeg legger heller ikke skjul på at det er en utfordring i forhold til det arbeidet kommunene gjør når det gjelder velferdstjenester. Målet er uansett at det skal være mulig å prioritere, og det er også vist at kommunene har evne til å prioritere, f.eks. både rustiltak og særlig eldreomsorg, til tross for stramme økonomiske rammer. Men det er klart dette er en utfordring.

Presidenten: Ola D. Gløtvold – til oppfølgingsspørsmål.

Ola D. Gløtvold (Sp): Sosialministeren signaliserte tidlig etter at hun hadde tatt over departementet, at det skulle skje mye i forbindelse med rusmiddelomsorgen. Så ser vi at bl.a. ansvarsreformen eller ansvarsovertakelsen blir skutt ut i tid. Det vil gå over et og et halvt år fra nå før det er avklart hvordan staten skal ta over ansvaret. Er det å følge opp på en riktig måte? Hva skjer i dette vakuemet som det nå vil bli fram til 1. januar 2004? Det var et argument ved innføringen av sykehusreformen at det

måtte skje raskt, slik at man ikke fikk et slikt vakuum. Nå vil dette inntre for hele rusmiddelomsorgen.

Så sier også statsråden at det skal satses. Hvordan harmonerer det med forslaget i revidert nasjonalbudsjett der man tar flere millioner fra tiltak for rusmiddelmissbrukere og flytter over i dette nye direktoratet, istedenfor å bruke det på utøvende tiltak for rusmiddelmissbrukere?

Statsråd Ingjerd Schou: Det står fast at Regjeringen har tilbud til rusmiddelmissbrukere i fokus, og at de tiltak som allerede er foreslått fra Regjeringen i 2002, vil følges opp.

Når det gjelder oppfølgingen av det som går på rusreformen, står også det fast. Høringsuttalelsene sikrer også samtidig ikrafttredelse av rusreform I og II, at dette skal gjennomføres samtidig. Vi har kommet langt i arbeidet med rusreformen. Vi har fått mange nyttige innspill. Det vi jobber med nå, er en gjennomgang og en innarbeiding, og vi har også foreslått i revidert nasjonalbudsjett 5 mill. kr nettopp for å gjennomgå de institusjonene som er berørt av dette arbeidet. Vi vil også fremme forslag for Stortinget som muliggjør en gjennomføring samtidig.

Presidenten: John I. Alvheim – til oppfølgingsspørsmål.

John I. Alvheim (FrP): La meg først si meg glad for at sosialministeren stilte seg positiv til avrusning og behandling i utlandet. På det området er de mye bedre både i Danmark og i Sverige enn vi er i Norge.

I forhold til ansvarsreformen og overføring av spesialisthelsetjenesten for rusmiddelmissbrukere til foretakene, synes Regjeringen her å begå et gedigent løftebrudd. Så sent som den 20. mars i år bekreftet helseministeren i Stortingets spørretime at dette skulle skje fra 1. januar 2003. Mitt spørsmål er: Foreligger det skriftlig dokumentasjon på at foretakene ikke ønsker denne reformen fra 1. januar 2003, og er disse dokumenter tilgjengelig for Stortinget?

Statsråd Ingjerd Schou: Helseforetakene som skal overta ansvaret, må være i stand til det, og dette er Regjeringens samlede vurdering. Når helseforetakene står overfor store utfordringer knyttet til gjennomføring nettopp av sykehusreformen og har bedt om mer tid for å forberede overtakelsen av disse rusinstitusjonene, har Regjeringen også lagt det til grunn når vi har sagt at 2004 er det aktuelle år for gjennomføringen. Men jeg fastholder at dette er en totalvurdering Regjeringen har gjort, og at intensjon og ambisjon om at vi skal ha en gjennomføring av rusreformen hvor ansvaret er tydeliggjort, står fast.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Trond Giske (A): Jeg har et spørsmål til statsråd Dāvøy.

Den gangen kontantstøtten ble innført, var hovedargumentet at det skulle gi bedre tid til foreldre og barn sammen. Det er et mål som Arbeiderpartiet deler fullt ut.

* Senere korrigerert av statsråden, jf. side 2865

Vi må sørge for at det er mulig å kombinere arbeid og det å ta seg av sine egne barn. Derfor var 1980- og 1990-tallet en historie om en kraftig utvidelse av fødselspermisjonen, en større mulighet for å ta ut tidskontoordningen, en større mulighet til å ta seg av sine egne barn.

Så i 1997 fikk vi over bordet uten forutgående utredning et forslag om å innføre en kontantstøtte til en kostnad av 3 milliarder kr. Hovedbegrunnelsen var ifølge Valgerd Svarstad Haugland, den daværende barne- og familieministeren, i et stortingsmøte onsdag den 10. juni 1998 at det var et svar på den tidsklemma, 1990-tallets tidspress, som mange foreldre føler. (Presidenten klubber). Nå viser det seg ifølge Dagsavisen i dag at ...

Presidenten: Tiden er ute. Spørsmålet må komme nå.

Trond Giske (A): ... at foreldre ikke har mer tid med barna. Og da spør jeg statsråden: Vil hun revurdere kontantstøtteordningen når målet ikke er oppnådd?

Statsråd Laila Dævøy: For det første er utgangspunktet for spørsmålet feil. Det er blitt mer tid sammen med barna. Det er 1 300 årsverk mer sammen med barna. Det betyr at tusenvis av foreldre har mer tid med barna, kanskje ikke i fulle stillinger, for å si det slik, men de har redusert arbeidstiden. Det vet vi. Stortinget har også nylig behandlet en evaluering av kontantstøtten der dette fremkommer, og sannsynligvis medfører det samme tall, bare det at der sier undersøkelsen at foreldre bruker ca. 2,5 timer mer i uken på barna sine. Så kan noen synes at dette er for lite. Men vi hadde tre mål med kontantstøtten. Det ene var mer tid – det er riktig. Det andre var valgfriheten for foreldrene. Det tredje var at man ønsket større rettferdighet for dem som ikke hadde barnehageplass i forhold til dem som hadde fått barnehageplass og således ble subsidiert fra statens side. Så vi har hatt tre formål med kontantstøtten, og alle er i større eller mindre grad innfridd.

Det viktigste for meg er at valgfriheten for foreldrene er til stede. Jeg tror at foreldre vet hva som er best for deres barn. Muligheten til å få mer tid til barna er det svært mange som benytter seg av. Det er i dag faktisk 75 pst. av foreldre som har barn i kontantstøttealder, som tar ut kontantstøtte i større eller mindre grad. Det sier meg at dette også er et ønske fra foreldrene. Men valgfriheten blir ikke helt og fullt ivaretatt før vi har full barnehagedekning, og det jobber vi i fellesskap for å sørge for.

Kontantstøtten vil ikke bli avvirket hvis det er opp til meg.

Trond Giske (A): I samme debatt i 1998 sa daværende barne- og familieminister Svarstad Haugland at «tidspresset vil bli mindre, og høvet til å bruke meir tid på omsorgsoppgåvene vil bli større. Dette er sjølve kjernen i det vi ynskjer å oppnå med kontantstøtta».

Statsråden sier nå at man får 1 300 årsverk av dette. Det betyr at man betaler ca. 2,5 mill. kr pr. årsverk man får sammen med barna. Finnes det ikke bedre måter å bruke de pengene på, som sørger for at mange flere får

mer tid sammen med barna sine, at det iallfall kan gjøres justeringer i kontantstøtten slik at vi oppnår bedre tid for eldre og barn imellom?

Samtidig vet vi at barnehageutbyggingen fikk en bråstopp da kontantstøtten kom. Den gikk fra 10 000–12 000 plasser i året på 1980- og 1990-tallet til ca. 3 000 plasser i året. Det er det som har ført til at valgfriheten ikke er reell, for man har rett og slett ikke en barnehageplass å gå til.

Statsråd Laila Dævøy: Jeg tror jeg deler representanten Giskes bekymring for tidsklemmen. Vi vet at småbarnsforeldre er i tidsklemmen, og mange ville nok ønsket å være mer sammen med barna. Men vi har gitt en mulighet. Den muligheten var ikke til stede før kontantstøtten kom. Man må iallfall ikke gi inntrykk av etter den nye undersøkelsen at omtrent alle milliardene som går til kontantstøtten, går til disse som nå er litt mer hjemme med barna sine. Det er faktisk 75 pst. av foreldrene som bruker kontantstøtten i dag i større eller mindre grad.

Så har jeg lyst til å si at samtidig som vi fikk kontantstøtten, kom 6-årsreformene. Jeg ser ikke bort fra at også det har hatt stor betydning for barnehageutbyggingen. Ellers kjenner representanten Giske utmerket godt til alle problemstillingene knyttet til hvorfor vi ikke har nok barnehager. Det er bl.a. at virkemiddelbruken ikke har vært god nok. Det jobber vi i fellesskap for å søke å løse.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Eirin Faldet.

Eirin Faldet (A): Det er nok slik at vi er uenige om hvilket politisk virkemiddel som skal benyttes for å skape en bedre hverdag for ungene våre. Det er vel derfor vi er i forskjellige partier også. Så det må vi bare leve med.

Men jeg vil be statsråden tenke seg om enda en gang når det gjelder kontantstøtten, for nå sitter Regjeringen med nøkkelen til om vi kan bruke pengene på en mye bedre måte. Det det koker ned til med denne undersøkelsen og evalueringen av kontantstøtten som vi nylig har gjennomført, er jo faktisk at det foreldrene etterspør, er en barnehageplass. Selvsagt jobber alle partiene intenst for å finne løsninger på hvordan vi skal få full barnehagedekning. Men her er det altså 3 milliarder kr som går til noe som vi (presidenten klubber) nå er meget uenige om er den beste løsningen. Det er, som det heter (presidenten klubber igjen) i fjellvettreglene, ingen skam å snu.

Presidenten: Det later til at også spørsmålsstillere kan rammes av tidsklemmen, ikke bare småbarnsforeldre.

Statsråd Laila Dævøy: Jeg har lyst til å slå fast at det faktisk ikke er slik i dag at de som tar ut kontantstøtte, i det alt vesentlige er foreldre som ikke har fått barnehageplass. Jeg har lyst til å slå det fast. Det er faktisk en del foreldre som skriver brev til barne- og familieministeren der de gir uttrykk for at de er svært glad for å få kontantstøtte, som faktisk har gitt dem mulighet enten til å jobbe

litt mindre eller til i perioder å være sammen med barna. Så det er ikke slik. Jeg vet at Arbeiderpartiet har ønsket å få flest mulig i barnehage, men det er noen som ønsker å ha alternativer, og det er jeg glad for at vi har.

Det er en litt spennende diskusjon vi har akkurat i dag etter den nye undersøkelsen, for jeg satt som leder i Sykepleierforbundet den gangen kontantstøtten ble innført, og det som den organisasjonen og også Arbeiderpartiet var bekymret for den gangen, var jo at vi skulle miste svært mye arbeidskraft, at de fleste ville løpe hjem og være hjemme med barna sine. Det har jo ikke slått til. Folk ønsker å jobbe noe, og kanskje være litt mer sammen med barna, hvilket også har skjedd.

Presidenten: May Hansen – til oppfølgingsspørsmål.

May Hansen (SV): SV er det eneste parti som i sitt budsjett fjernet kontantstøtten, fordi vi mente at den ikke fungerte etter intensjonen. Under evalueringen av kontantstøtten, som statsråden var inne på, kom det fram at det særlig er mødre ansatt i helse- og sosialsektoren som arbeider mindre. Det er også et trekk i utviklingen at kontantstøtten fører til mer deltid og mindre heltid i arbeidslivet for kvinner. SV synes ikke dette er en ønsket utvikling, fordi det sementerer kvinner som lavtlønte med dårlig tilknytning til arbeidsliv og dårligere muligheter til å opptjene seg likeverdig pensjon i forhold til menn. Undersøkelsen viser også at det er mødre som har tilpasset seg i form av redusert arbeidstid. Det har vært hevdet at det finnes et ubrukt omsorgspotensial blant fedre. Kontantstøtten mobiliserer ikke dette. Mener likestillingsstatsråden at dette er ok, at det er en heldig utvikling, og at dette er et uttrykk for valgfrihet for foreldrene?

Statsråd Laila Dævøy: Jeg skulle veldig gjerne ønske at langt flere menn benyttet seg av den muligheten som ligger i mer tid sammen med barna. Dessverre har ikke det skjedd i henhold til evalueringen av kontantstøtten, men som jeg tidligere har påpekt i Stortinget i forbindelse med andre spørsmål, er det også andre problemstillinger knyttet til hvorfor det er flest kvinner som er hjemme når barna er små. Mange av oss har nok opplevd det samme: å være gift med menn som tjener langt bedre enn oss. Som likestillingsminister må jeg derfor også jobbe intensivt – og gjør det – når det gjelder utviklingen på like-lønnssektoren. Jeg håper at det arbeidsvurderingsprosjektet som nå er igangsatt, og som pågår med full entusiasme, vil gjøre at vi også her litt etter litt vil se en mye større rettferdighet, slik at også fedre vil kunne ha råd til å være hjemme med barna, og at det ikke går for mye ut over økonomien.

Ellers har jeg nok en gang lyst til å påpeke mulighete-ne vi har – valgfriheten til foreldrene. Den er viktig.

Presidenten: Åslaug Haga – til oppfølgingsspørsmål.

Åslaug Haga (Sp): Jeg tror nok at den avgjørende grunnen til at kontantstøtten ble vedtatt, var at man be-traktet kontantstøtten som en tidsreform. Nå ser vi, uan-

sett hvordan vi snur og vender på tallene, at det er be-grenset i hvilken grad det er blitt mer tid til samvær mellom foreldre og barn.

Regjeringen pleier å være opptatt av at ordninger en etablerer, skal være målrettet. Det synes ikke å være til-fellet i denne saken, og jeg mener at det opplagte å gjøre når vi nå har fått en god del tall på bordet, er å begrense kontantstøtten slik at man sier at bare de som velger å være hjemme med barna, skal ha kontantstøtte. Og mitt spørsmål til statsråden er om det vil være en ordning som hun vil reflektere over, ikke minst for at vi skal kunne si-kre at vi på sikt har en kontantstøtteordning som nettopp bidrar til det den var ment å være, nemlig en tidsreform.

Statsråd Laila Dævøy: Nok en gang vil jeg påpeke at det var tre forskjellige målsettinger med kontantstøtten. Jeg skal ikke gjenta dem. Og jeg har lyst til å slå fast at foreldre er mer hjemme med barna. Det kan ha vært ulike forventinger til hvor mye dette skulle slå ut, men det vi-ser i alle fall at foreldre er sammen med barna 2 ½ time mer pr. uke etter at kontantstøtten ble innført. Det er også en realitet.

Det spørsmålet representanten Haga tar opp, har vært drøftet. Og nei, jeg har ikke hatt og har ikke planer om å ta det spørsmålet opp igjen. Det har vært drøftet blant de politiske partiene tidligere, og jeg ser ingen grunn til at ikke foreldrene også på dette området skulle ha en valg-frihet når det gjelder hvordan de vil bruke kontantstøtten.

Igjen: Jeg har den genuine oppfatning at foreldre vet hva som er best for deres barn, og det var også viktig når det gjaldt statlige subsidier, å likestille økonomisk de som hadde barnehageplass og de som ikke hadde det.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Karin S. Woldseth (FrP): Jeg har et spørsmål til stats-råd Dævøy.

Vi har i den senere tid kunnet lese, bl.a. i Dagbladet søndag 12. mai, at statsråden mener at barn skal bestem-me mer i hverdagen sin, og at statsråden i forbindelse med revidering av barneloven bl.a. vil foreslå at mindre-årige barn skal ha bestemmelsesrett når det gjelder hvem av foreldrene barnet ønsker å bo hos.

Vi har også hørt fra faglig hold at det er uhørt at f.eks. en syvåring skal måtte velge enten mor eller far ved et samlivsbrudd. Burde ikke dette være en sak mellom for-eldrene, uten at man forventer at et barn skal ha meninger om saken?

Vi vet at en rekke konflikter oppstår i barnefordelings-saker, og at konfliktene hardner til når det gjelder hvem som skal ha den daglige omsorgen for barnet. Mener stats-råden at f.eks. en syvåring skal bestemme hvor han eller hun skal bo? Og tror ikke statsråden at dette kan komme til å sette en syvåring i en alvorlig lojalitetskonflikt?

Statsråd Laila Dævøy: Først har jeg lyst til å slå fast at jeg mener ikke at barn skal ha bestemmelsesrett i slike saker. Men det som er mitt utgangspunkt, er at artikkel 12 i FNs barnekonvensjon pålegger medlemslandene å

«garantere et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og gi barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet».

Vi snakker altså om barns rett og mulighet til å uttale seg i saker som angår dem. Og i den forbindelse jobber vi med en proposisjon med endringer i barneloven. Jeg ønsker å reise dette spørsmålet som en del av arbeidet med den loven, og eventuelt foreslå en endring i tråd med FN's barnekonvensjon. Men det er ikke snakk om at barna skal ha beslutningsmyndighet. Det må voksne ha.

Karin S. Woldseth (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Vi har allikevel sett mange grelle eksempler fra riksdekkende TV hvor barnet har blitt brukt som våpen i foreldrenes kamp, og det er veldig mye å forlange av en syvåring at han eller hun – uansett om det er en rett eller en mulighet til å uttale seg – skal velge side etter et opprivende samlivsbrudd.

Dette problemet kunne vært løst på en langt smidigere måte ved at Stortinget f.eks. vedtar et forslag fra Fremskrittspartiet om automatisk delt omsorg, som en del både fra Høyre og Kristelig Folkeparti har tatt til orde for før. Og da vil jeg spørre statsråden: Vil automatisk delt omsorg være en del av endringen i barneloven når denne legges frem?

Statsråd Laila Dævøy: Jeg er enig med representanten Woldseth i at vi har sett mange problematiske saker når familier går i oppløsning, der barn i ulike sammenhenger blir revet mellom foreldrene. Barn blir uansett sterkt berørt av konflikter i familien, også når familier går i oppløsning. Jeg snakker ikke om at barn nødvendigvis må uttale seg, men mange barn, selv om de er under 12 år, har faktisk en del meninger og ønsker kanskje ved hjelp av gode omsorgspersoner å få lov til å gi uttrykk for egne meninger. Det er det spørsmålet vi reiser, i forbindelse med revisjon av barneloven. Så vil dette komme på høring, og vi vil få inn en rekke synspunkter. Debatten blir sikkert stor. Jeg har allerede merket meg en del avisinnlegg, og det synes jeg er positivt.

Når det gjelder delt omsorg, er det selvsagt noe som vi kommer til å følge opp. Hva vi ender på, er det for tidlig for meg å si, men det blir reist som en problemstilling, og det vil bli kvittert ut, for å si det slik, i forbindelse med barneloven.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Ulf Erik Knudsen.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Som stortingsrepresentant og medlem av familiekomiteen får man en rekke henvendelser om konflikter mellom foreldre ved samlivsbrudd. Det er tragiske og vonde saker som går ut over både barn og voksne. Mange land har gått i retning av delt omsorg som hovedregel ved samlivsbrudd. Dette tar bort mye av kampen om barnet, og det tvinger foreldrene til et samar-

beid. Det setter barna i sentrum og tar hovedhensyn til dem.

Jeg oppfatter at statsråden ennå ikke har konkludert med hensyn til hva som vil stå i den nevnte revisjon av barneloven. Mine spørsmål er: Hvilke grunner kan statsråden se for at man eventuelt ikke vil gå inn for delt omsorg? Når kan vi forvente at den konkrete saken om barneloven kommer til Stortinget?

Statsråd Laila Dævøy: Saken kommer til Stortinget til høsten.

Jeg tror representanten Knudsen og jeg er enige om at det er klokt og riktig at barn har kontakt med begge foreldrene. Det er utgangspunktet for alt det arbeidet vi gjør. Jeg er av den genuine oppfatning at uansett om foreldrene lever sammen eller ikke, er det viktig at barnet har kontakt med begge foreldrene, både mor og far.

Når det gjelder spørsmålet om delt omsorg, har jeg ikke på dette tidspunkt lyst til å forskuttere noe i forhold til det som kommer til høsten. Jeg kan ikke svare eksakt på det, men jeg tar selvfølgelig med meg de synspunktene som kommer fra talerstolen i denne sal.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg ønsker å følge opp noe mer i forhold til at Oslo kommune ønsker å konkurranseutsette deler av rusmiddelomsorgen, og jeg har følgelig et spørsmål til sosialministeren.

Sosialministeren sa i dag at denne behandlingen i utlandet skulle være unntaksvis og tilpasset den enkelte. Men når det blir konkurranseutsetting og man bruker anbudsprinsippet, er det vel mer pris og de målbare enhetene der som teller, enn det å skreddersy et opplegg for en spesiell person. Tiltakene for rusmiddelmissbrukere er mange. Behandling under avrusning og avvenning er én ting, men samtidig må det til en oppbygging av en rusfri, normal livssituasjon med skikkelig bosted, arbeid, ofte med forutgående behov for utdanning og yrkestrening – i det hele tatt et sosialt nettverk i det nærmiljøet rusmiddelmissbrukeren er i og ønsker å være i i framtiden. Ved å konkurranseutsette dette, flytte det til utlandet, får man ikke den nærheten.

Dette med tilsynsoppgaven har jeg lyst til å følge opp, men statsråden skal få svare på det første spørsmålet nå.

Statsråd Ingjerd Schou: Først vil jeg si at jeg har blitt gjort oppmerksom på at jeg har kommet med en feil opplysning, som bør rettes. Det ble sagt at kommunene fikk 2–2,5 milliarder kr mer i frie inntekter, men det er samlede inntekter.

Så til spørsmålet. Mitt utgangspunkt er at vi skal ha tilstrekkelig kompetanse, og vi skal også ha kapasitet og kvalitet på tilbudet i forhold til rusomsorgen her hjemme. Når det gjelder den spesielle situasjonen i Oslo kommune, er det grunn til å presisere at kommunen ikke driver konkurranseutsetting på rusområdet, men kjøper tjenester etter lov om offentlige anskaffelser. Oslo kommune er den absolutte foregangskommune når det gjelder å kvali-

tetssikre tiltak for rusmiddelmissbrukere. Og med utgangspunkt i et svensk datasystem er det utviklet et kvalitetssikringssystem, godkjent av bystyret, basert på svensk forskning, som anses ledende i verden på dette området. Men hovedpoenget er at tilbudet skal være godt nok og stort nok, og at det er tilbud her hjemme som har førsteprioritet. Når det gjelder langvarig behandlingsløp og sosial rehabilitering, vil tilbud i utlandet, også i Sverige og Danmark, være veldig dårlig egnet. Når man skal tilbakeføres til samfunnet, skaffes nettverk, hjelp til å bo og komme i arbeid, må det skje i lokalsamfunnet her hjemme. Dette er et ansvar for kommunene og for fylkeskommunene, men også for staten. Slik sett forstår jeg at intensjonen er den samme hos spørderen som hos svarene.

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg deler nok ikke alle synspunktene til sosialministeren. Men når det gjelder dette med kvalitetssikring, og at Oslo kommune er spesialister på å kvalitetssikre tiltak for rusmiddelmissbrukere, får vi håpe at de også er spesialister i forhold til å kvalitetssikre tiltak for eldre, i forhold til konkurranseutsetting der. Vi har i media i den senere tid fått en del eksempler på at konkurranseutsatt eldreomsorg i dette området ikke er av det beste.

Så til dette med tilsyn og kvalitetssikring. Det er ifølge media en klar uenighet mellom fylkeslegen i Oslo og statsråden når det gjelder tilsynsmyndighet i forhold til utenlandske institusjoner. Statsråden har nå fått noen dager på seg til å klargjøre dette. Hva har statsråden å si i dag om mulighetene ved slik konkurranseutsetting til å gå inn og sikre at tilbudet er godt nok, at en fylkeslege f.eks. eventuelt kan gå inn og følge tilbudet og ha mulighet til å kvalitetssikre?

Statsråd Ingjerd Schou: Jeg presiserer nok en gang at Oslo kommune ikke driver konkurranseutsetting på rusområdet, men kjøper tjenester etter lov om offentlige anskaffelser.

I svenske institusjoner, som man har noe erfaring med i forhold til Oslo kommune, er det vel lensstyrelsen som har tilsynsmyndighet, også dersom det er norske klienter på institusjonene. Praksis er dessuten at rusmiddelstaten gjennomfører tilsynsbesøk én gang pr. år, enten institusjonen ligger i Norge, Sverige eller Danmark. Sosialtjenesten lokalt, altså bydelen for Oslos del, gjennomfører dessuten flere oppfølgings- og tilsynsbesøk. Men dette er et område som jeg kommer til å følge nøye, slik at vi har klarhet i dette for fremtiden.

Presidenten: Det blir oppfølgings spørsmål – Harald T. Nesvik.

Harald T. Nesvik (FrP): Det forundrer vel ikke noen når jeg sier at jeg har et litt annet synspunkt enn både den siste og den foregående spørderen som tok opp dette med eventuell konkurranseutsetting og bruk av andre lands tjenester i rusomsorgen. Vi må jo bl.a. erkjenne at det tilbudet som vi gir i Norge, ikke er godt nok, det er lange

ventelister. Vi trenger også inspirasjon fra utlandet, vi trenger inspirasjon fra andre miljø, jf. også en del av modellene som vi bruker i Norge når det gjelder avrusing og avvenning, som Minnesota-modellen og en del andre ting som Norge ikke har utviklet.

Er statsråden villig til å se på det norske tilbudet, at man sørger for at vi også i Norge har et tilstrekkelig antall plasser for dem som har behov for det? Vil statsråden raskt sørge for at vi får en betydelig utbygging for flere klienter i forbindelse med bruk av metadon og Subutex? Og videre: Er statsråden enig i at det ikke spiller noen rolle på hvilken side av den norsk-svenske grensen man får et tilbud, så lenge rusmiddelmissbrukeren får et tilbud?

Statsråd Ingjerd Schou: Som jeg understreket tidligere, er det viktig at vi har tilstrekkelig kapasitet i det norske tilbudet, at det er god nok kvalitet og flyt i behandlingsskjeden og et tydeliggjort ansvar her hjemme. Det er også viktig her hjemme å drive med forskning på området, fordi vi kan for lite i forhold til hva som faktisk virker av tilbud i rustjenesten, og hva som er riktig dosering for å få effekt. Det har vært et mål for oss i 2002, det bærer også budsjettet for dette året bud om, og vi kommer til å følge opp den satsingen vi hadde i forhold til metadon, særlig for 2002, i vårt videre arbeid.

Når det gjelder om det spiller noen rolle på hvilken side av grensen man er, så er det viktig å understreke at Danmark og Sverige – dette er unntaksvis – er de to landene som har en lovgivning som er tålig sammenlignbar med den norske. I tillegg er det slik at jeg tror ikke man skal sende rusmiddelmissbrukere til tilbud der man ikke har sikret kvaliteten, kapasiteten og effekten, og at det er like viktig som motivasjon.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Rolf Terje Klungland (A): Jeg vil stille et spørsmål til nærings- og handelsministeren.

I Dagens Næringsliv sist fredag slo forskningssjef Ådne Cappelen i Statistisk sentralbyrå fast at utviklingen for norsk industri har vært mye verre enn ventet de siste årene. I revidert nasjonalbudsjett slår Regjeringen selv fast at industriproduksjonen i fjor falt, og at konkurransevnen er betydelig svekket.

Arbeiderpartiet er opptatt av å forhindre en slik utvikling. Men det virker ikke som om Regjeringen tar situasjonen alvorlig nok. Etter forslagene og uttalelsene som kommer, virker det som det er tvert imot. Regjeringen har kuttet massivt i overføringer for utvikling av ny industri, og pengebruken i revidert nasjonalbudsjett øker bekymringsfullt.

Ser statsråden alvoret i situasjonen? Og hvis han gjør det, hvorfor har tiltakene latt vente på seg? Og planlegger Regjeringen å gjøre noe for å bedre situasjonen?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Som spørderen antyder, har sysselsettingen, industriproduksjonen og konkurransekraften til norsk industri blitt svekket utover hele 1990-tallet. Det er det flere årsaker til. Vi har hatt en dår-

ligere produktivitetsvekst enn våre konkurrenter, vi har hatt en mindre økning i teknologiinnholdet i våre produkter, vi har hatt et høyere rentenivå, vi har hatt høyere lønns- og prisstigning. Det er mange ting som påvirker konkurransekraften til norsk industri.

Nå ville det vel være ganske drøyt om man skulle gi denne regjeringen skylden for den situasjonen som har vært vedvarende på 1990-tallet, i forhold til hva denne regjeringen kunne ha utrettet i løpet av de seks månedene den har vært på plass. Men det jeg i hvert fall kan si, er at vi er mer enn opptatt av at konkurransekraften til norsk industri skal opprettholdes, men det er da som sagt mange forhold som påvirker.

Nå antyder vel ikke spøreren direkte hva det var han tenkte på når det gjaldt massive kutt i det som skulle til for å få fart på industrisyssetningen. Men jeg føler meg i hvert fall helt overbevist om at det aller viktigste for at norsk industri skal kunne være en del av den viktige distriktssyssetningen vi har hatt, er at vi har generelle rammevilkår for den industrien som er konkurransedyktig i forhold til de land vi konkurrerer med. Det er det mange ting som påvirker. Det kanskje aller viktigste av alt er at vi holder orden på finanspolitikken, at vi har et rentenivå som nå ikke løper løpsk, og at vi har en kostnads- og lønnsutvikling for øvrig som ikke tar helt av i forhold til våre konkurrenter. Og selvfølgelig: For konkurranseutsatt norsk næringsliv og ikke minst for den kraftkrevende industrien vil det være viktig hva vi foretar oss i forbindelse med ESA-saken knyttet til elavgift.

Rolf Terje Klungland (A): Jeg tolker svaret som at Regjeringen ikke har tenkt å foreta seg noe konkret. Det Regjeringen imidlertid har gjort i revidert nasjonalbudsjett, er jo å utnytte maksimalt de økonomiske mulighetene som de har. Det i seg selv vil føre til at vi i Norge fortsatt vil ha en altfor høy rente. På toppen av det har Regjeringen lagt fram en klimamelding med kvotehandling som vil ramme industribedriftene selektivt. Finansminister Per-Kristian Foss har vært ute og varslet at industrien skal få elavgift. Og så har vi altså en historisk høy kronekurs. Næringsministeren har tidligere uttalt at han er imot særnorske avgifter. Betyr svaret til næringsministeren nå at han ikke har gjennomslag i sin egen regjering?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Jeg antar at det siste spørsmålet forventer ikke spøreren svar på.

Når det gjelder elavgift eller ikke elavgift, så vil jeg i hvert fall minne om hva som skjedde i denne salen for et år siden. Da var jeg i hvert fall en av dem som var med på å drive tilbake arbeiderpartiregjeringens forslag om å innføre elavgift for industrien. Jeg ser definitivt at de totale skatte- og avgiftsbelastningene som norsk industri blir utsatt for, er en viktig bit når man skal måle konkurransekraften, herunder også selvfølgelig elavgiften. Nå er det jo slik at vi er i dialog med ESA for å lage ordninger som er innenfor rammen. Innenfor et slikt system er det flere alternative løsninger som er gangbare, både ordninger som innebærer elavgift, og ordninger hvor man

ikke innfører elavgift. Regjeringens syn på det vil Stortinget bli presentert antakeligvis første uke i oktober.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Tore Nordtun.

Tore Nordtun (A): Jeg hørte i foregående svar at næringsministeren mener at renten er en viktig faktor, og det er jeg helt enig med ham i. Men mener ministeren at revidert nasjonalbudsjett som nå er lagt fram av Regjeringen, peker i riktig retning når det gjelder å få ned renten?

Men til mitt hovedspørsmål, hvor jeg skal gå konkret inn på to industribedrifter: Odda Smelteverk er en bedrift som nå har store utfordringer, og som er i ferd med å stoppe helt opp. De har tatt et initiativ til en omlegging av sin produksjon som er sterkt miljøvennlig, og som vil bringe den inn på et helt nytt spor. Det er en bemerkelsesverdig passivitet fra næringsministeren og Regjeringens side i det spørsmålet. Jeg kan nevne den andre bedriften som nå ser ut til å gå en dårlig fremtid i møte, nemlig Braathens' flyverksted på Sola, det eneste flyverkstedet vi har i Norge. I SAS er staten medeier – igjen en utrolig passivitet (presidenten klubber) fra Regjeringen og ministerens side i forhold til å bakke litt opp og være med og finne løsninger på disse store utfordringene vi har. Hva har næringsministeren tenkt å gjøre? Eller skal han fortsatt være en passiv tilskuer?

Presidenten: Presidenten minner om at man må strukturere sine innlegg slik at man rekker å stille spørsmålet.

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Det høres fornuftig ut, president. Men selv om representanten ikke hadde fått stilt spørsmålet, skjønnte jeg hvor han ville hen.

Til Odda Smelteverk og passivitet: Nå melder jeg ikke daglig til representantene hva jeg foretar meg. Men i den grad det skulle ha interesse hva som har foregått av initiativ knyttet til Odda Smelteverk, kan jeg si at det har vært møte med opp til flere statsråder. Det har vært møte med Miljøverndepartementet, med Kommunal- og regionaldepartementet og med Nærings- og handelsdepartementet knyttet til den faktiske situasjonen for Odda Smelteverk. Jeg har hatt møte med styret, med dem som er i administrasjonen, med de ansatte og med eierne for å se på de mulighetene som foreligger, knyttet til enkeltprosjekter som har vært der. Konklusjonen var at det ikke var noen grunn til at Næringsdepartementet skulle gripe inn eller henstille til Stortinget å bevilge spesielle beløp til Odda Smelteverk.

Når det gjelder Braathens, som er en del av SAS, vil jeg bare henstille til at det er eier og styret som gjør jobben.

Presidenten: Morten Lund – til oppfølgingsspørsmål.

Morten Lund (Sp): Nyvalgt styremedlem i Høyre, Jens Petter Ekornes, sa på et møte i SND at industrien på Sunnmøre er bygd opp utelukkende fordi staten har vært

hjelpsom med lån og støtte. Og han snakket om et alternativ til utflugging. Han var optimistisk. Det går an å få det til, men alternativet til utflugging er å bli enda bedre. Men vi trenger statlig hjelp. Både lån og støtte fra SND trengs fortsatt. Han advarte sterkt mot bare forbedring av de generelle rammevilkårene.

Prosessindustrien sier det samme: Vi må beholde de særlige vilkårene som vi har. Hvis ikke går det galt. De maritime næringene sier det på samme viset: Vi må ha andre skattevilkår enn andre næringer i Norge; uten det går det ikke. Alle disse krever altså selektive virkemidler i tillegg til gode rammevilkår.

Jeg vil da spørre statsråden: Hvem er det som henvender seg til statsråden og Regjeringen, og som gjør at en konkluderer med at nå er det kun gode rammevilkår som skal berge norsk industri?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Morten Lund har noen relativt feilaktige premisser når han spør om grunnen til at det kun er generelle rammevilkår denne Regjeringen har som virkemiddel for å få til nyetableringer og videreutvikling. Det er rett og slett komplett feil. Vi bruker milliardbeløp på selektive tiltak i norsk industri, i norsk næringsliv, for å få fart på innovasjon og nyskaping. Det vi har sagt, er at vi i den gjennomgangen vi har av virkemidlene, vil justere fokus i større grad på oppstart – for i større grad å få til nyetableringer.

Når det gjelder Ekornes, titulerte representanten ham som nyvalgt medlem av sentralstyret i Høyre, som jo er riktig. Og som det har fremgått av media, var jeg en betydelig bidragsyter i forhold til å få det til. Jeg tror det er viktig at man også i politiske partier tar med folk fra næringslivet – det er de som har skoen på. Det vil jeg anbefale også andre partier.

Jeg tror det vil være veldig feil å si at Sunnmøre-industrien utelukkende er blitt til på grunn av SND og statlige tiltak. Det synes jeg er en fornærmelse mot industrien på Sunnmøre.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Øystein Hedstrøm (FrP): Internasjonal markedsføring av Norge som turistland er Nærings- og handelsdepartementets ansvarsområde.

På et statsbesøk i Canada nylig holdt Dronning Sonja et innlegg. Så vidt jeg vet, var også statsråd Gabrielsen til stede der. I spørsmålsrunden ble Dronningen spurt om Norge gjorde nok for å markedsføre landet turistmessig. Svaret fra Dronningen var:

«Nei, vi er ikke gode nok. Vi har så mye mer å tilby enn det som blir vist i dag.»

Vi har mye mer å tilby når det gjelder kunst, kultur, historie, tradisjon – og av det moderne Norge. Så mitt spørsmål til statsråden blir: Hvordan vil han følge opp dette?

Jeg vil minne om at det var et vedtak i Stortinget i fjor om en opptrapping av dette med markedsføring og merkevarebygging av Norge, en femårsplan. Hvordan vil

statsråden da følge opp dette i statsbudsjettet og i tiden fremover?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Det er helt riktig at jeg hadde den glede og ære å være med Kongen og Dronningen på statsbesøk til Canada, hvor det også ble holdt mange næringslivsarrangementer og et meget vellykket arrangement i regi av Norges Turistråd, der Dronning Sonja holdt et innlegg og promoterte Norge på en aldeles utmerket måte.

Det Dronningen sa i oppfølgingen, som representanten Hedstrøm refererte til, overhørte jeg ikke selv. Men jeg ser selvfølgelig ikke bort fra at Dronningen har sagt at vi ikke gjør nok for å få frem de kvalitetene vi har i dette landet, noe jeg tror det er ganske stor enighet om. Jeg vet nøyaktig hvor mye vi bruker pr. innbygger og pr. sysselsatt i denne industrien i forhold til andre land, og jeg vet at vi ligger lavere enn en del andre land.

Jeg er også fullstendig klar over Stortingets synspunkter når det gjelder denne opptrappingsplanen, og jeg er selvfølgelig beredt på at de skal avspeiles i det statsbudsjettet som skal legges fram til høsten. Jeg mener definitivt at det å promotere Norge som turistland, er fornuftig og effektivt. Jeg synes også den omleggingen som skjer i Norges Turistråd, er veldig gunstig i forhold til dette med en større grad av generell markedsføring – det å bygge merkevaren Norge. I så måte var dronning Sonjas innlegg på dette turistseminaret i Canada faktisk meget nyttig og meget bra. Det er for øvrig gledelig at både Kongen og Dronningen deltar så aktivt i å promotere Norge.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg er enig med statsråden i at Norge har et stort potensial som turistland, og særlig gjelder dette distriktene, der vi har en betydelig uutnyttet kapasitet og mange kvinnearbeidsplasser. Så her er det enorme muligheter for Norge. Det som er kjedelig, er jo at våre konkurrenter, naboland ute i Europa, tar større andeler av disse markedene, mens Norge taper. Andelen av utenlandske turister til Norge går nedover. De andre landene bruker større beløp og har en mer aggressiv markedsføring.

I Fremskrittspartiet har vi lenge hatt dette som et satsingsområde også på vårt utenlandsbudsjett. For det som er et poeng her, er at Norge kan bruke en del penger internasjonalt uten at det virker inflasjonsdrivende. Og dette er et generelt virkemiddel, for det kommer mange bransjer, bedrifter og næringer til gode.

Vil statsråden ta dette med seg til Regjeringen og forsøke å gjøre dette til et satsingsområde og trappe opp investeringene internasjonalt?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Det er helt riktig som representanten Hedstrøm sier, at turisme er meget viktig for norske distrikter. 7 pst. av sysselsettingen er i denne næringen, mens næringen bare bidrar med 4 pst. av BNP. Det er 130 000 mennesker som jobber i denne næringen. Det er en av de aller viktigste distriktsnæringene. Det er også riktig at turistveksten og veksten i denne næringen

er mindre i Norge enn i land det er naturlig å sammenlikne seg med. Vi ser at turismen fra utlandet ikke har steget så mye som den har gjort i andre land.

Nå er det sikkert mange årsaker til det. Jeg tror ikke bare det skyldes nivået på markedsføringen. Jeg tror faktisk – eller jeg vet av rapporter – at det avgiftsnivået vi har bl.a. på alkohol, er en medvirkende årsak til akkurat dette. Det er som sagt mange årsaker til dette. Men jeg er selvfølgelig innstilt på at Regjeringen skal følge opp det Stortinget har sagt om en opptrapping hva gjelder å promotere Norge som turistland.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

May Hansen (SV): Jeg ønsker å stille et spørsmål til barne- og familieministeren.

I forbindelse med debatten om modernisering, effektivisering og forenkling av offentlig sektor 31. januar 2002 ble det fattet følgende vedtak:

«Stortinget ber Regjeringen sikre offentlig sektors evne til å rekruttere og beholde arbeidskraft gjennom likelønn for kvinner og menn og en offensiv lønns- og arbeidsgiverpolitikk».

I spørretimen 8. mai 2002 svarte statsråd Victor D. Norman på et spørsmål fra Karin Andersen at et tiltak for å oppnå større lønnslikhet mellom kvinner og menn er å sørge for at kvinner som kommer ut i arbeidslivet, nå skal ha like gode valgmuligheter, og at de like lett skal kunne få de stillinger de ønsker seg, som tilfellet er for menn. Det må være en total misforståelse fra Regjeringas side hvis man tror at f.eks. sykepleiere og andre yrkesgrupper som kjemper for likelønn og bedre arbeidsvilkår, ønsker seg andre yrker. De har lang utdanning og ivaretar viktige samfunnsoppgaver, som Regjeringa ikke har signalisert at man skal fjerne.

På hvilken måte vil statsråd Laila Dævøy følge opp likestillingslovens vedtak om likelønn og vedtaket gjort i Stortinget 31. januar?

Statsråd Laila Dævøy: Jeg tror vi må jobbe på flere plan hvis vi skal klare å oppnå likelønn for kvinner. Men det er også en realitet det som statsråd Victor D. Norman var opptatt av i sitt svar, nemlig at kvinner skal ha like store valgmuligheter. I dag ser vi jo dessverre at når det gjelder lederstillinger, som kanskje også er de høyest betalte, er det svært få kvinner som innehar disse. Jeg tenker kanskje spesielt på næringslivet. Vi har også hatt en debatt gående om hvordan vi skal få flere kvinner i styre-rom, som også representanten kjenner godt til.

Jeg har lyst til å henvise til at barne- og familieministeren, som også er likestillingsminister, selvfølgelig ikke kan blande seg direkte opp i lønnsoppgjørene, hvilket Stortinget er kjent med. Men det jeg har gjort som likestillingsminister, som jeg var inne på tidligere i dag i forbindelse med et annet spørsmål, er å sette i gang et arbeidsvurderingsprosjekt. Og det er et svært omfattende prosjekt. Det har kommet godt i gang. En rekke bedrifter både fra offentlig og privat sektor har valgt å være med der.

Jeg tror at vi i langt større grad må synliggjøre verdien av det arbeid kvinnedominerte yrkesgrupper gjør. Arbeidsvurderingsprosjekter har vært gjennomført med stort hell i en del andre land, og har faktisk hatt betydning. Jeg er enig med representanten i at det ikke er nok bare å gjøre én bit. Vi må faktisk gjøre flere ting. Det er ikke nok bare å si at kvinner må få like gode valgmuligheter. Men det er et viktig punkt det også.

May Hansen (SV): Jeg takker for svaret.

SV har stilt ulike spørsmål til ulike statsråder om hvordan man skal rekruttere personell til viktige samfunnsoppgaver, for det er det dette dreier seg om. Og som jeg var inne på i mitt spørsmål, har man ikke sagt fra Regjeringas side at man skal legge ned disse ulike yrkesgruppene. Det vi har stilt spørsmål om, er hvordan man skal oppnå likelønnsutvikling, og svarene spriker i ulike retninger.

Statsråden var i sitt svar til meg i stad om kontantstøtte inne på den uheldige virkningen vi har sett i den forbindelse, hvor det er kvinnene som velger å være hjemme. Hun svarte meg da at det er fordi de har mindre lønn enn menn, derfor velger kvinner å være hjemme. Det er dette lønnsnivået vi må gjøre noe med, sa hun i det samme svaret.

Statsråden har ansvaret for likestilling. Statsråden har ansvaret for likelønnsutvikling. Hvilke tiltak vil hun iverksette helt konkret? Og hvordan vil hun samle Regjeringa rundt det viktige spørsmålet som vi nå er inne på?

Statsråd Laila Dævøy: Det er et viktig spørsmål. Som representanten vet, er jeg svært opptatt av likelønn, og jeg mener fortsatt at selv om vi har hatt en bedring i enkelte sektorer, er det faktisk et godt stykke igjen. Vi har fortsatt en diskriminering av en del kvinner og en del kvinnedominerte yrkesgrupper.

Jeg tror ikke det er bare ett svar på dette spørsmålet. Jeg tror ikke at det bare er ett eneste tiltak som skal til. Når det gjelder likelønn og likestilling, er det generelt også et ansvar for alle. Det er et ansvar for alle statsråder, det er et ansvar for alle arbeidsgivere.

Vi har ulike tiltak vi har satt i gang i departementet når det gjelder å fokusere på likelønn. Vi har ulike like lønnsprosjekter i nordisk sammenheng. I EU-sektoren bidrar vi også med likelønnsprosjekter. Det er ulike prosjekter, de har ulike vinklinger, de har ulike målsettinger – dvs. de har ikke ulike målsettinger, alle har som målsetting å bedre likelønnsmulighetene. Det vi mest aktivt (presidenten klubber) jobber med akkurat nå, er arbeidsvurderingsprosjektet. Men det er mulig – hvis jeg får si en setning til, president – at man på en eller annen måte skulle ha samlet alle tiltakene, for det er vel egentlig det May Hansen etterlyser. Kanskje jeg skal ta det med meg tilbake, og se om vi kan få gjort det.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at det var en lang setning.

Statsråd Laila Dævøy: Ja, det var det.

Presidenten: Da går vi til siste hovedspørsmål.

Gunn Olsen (A): Jeg har et spørsmål til sosialministeren.

I Bondevik-regjeringens budsjettforslag for 2002 sier man følgende om Regjeringens politikk for å bekjempe fattigdom:

«Det er ikke behov for nye tidkrevende utredninger eller omfattende plandokumenter som er til hinder for handling.»

Statsråden har nå ledet Sosialdepartementet i sju måneder, og ifølge Regjeringens egne ord er det altså ikke behov for nye plandokumenter og utredninger når fattigdom skal bekjempes. Kampen mot fattigdom skulle være en flaggsak for den nye Bondevik-regjeringen, men ingenting skjer. Dag etter dag, uke etter uke går uten at det kommer noen forslag fra sosialministeren. Hva er det hun venter på?

Statsråd Ingjerd Schou: Denne regjeringen har satt kampen mot fattigdom på dagsordenen ved tiltredelsen. Vi har også foreslått tiltak som fikk støtte i forhold til budsjettet for 2002. Det er derfor ikke riktig det representanten Olsen er inne på, at vi venter. Vi har allerede handlet. Dessuten har vi også hele tiden sagt at vi jobber med en tiltaksplan, så vi er på tiltakssiden, og vi jobber med en målretting, fordi vi vil at det skal virke.

Det er gledelig å se at Arbeiderpartiet nå ikke lenger bruker ordene «generelle ordninger», men ordet «skreddersøm», og ikke lenger bruker ordet «grupper», men «individ». Dette er et godt utgangspunkt for det arbeidet vi sammen skal gjøre i forhold til handlingsplanen mot fattigdom. Den kommer til høsten.

Vi har definert det som går på hvem det er som er fattige. Dette arbeidet har tatt tid, nettopp fordi vi vil at det skal virke, og dette er en del av det som vi kommer med i forhold til handlingsplanen. Bare for å nevne noe omfatter fattigdomsbegrepet dem med lav inntekt, det har med varighet å gjøre, det har med manglende økonomiske ressurser å gjøre, det går på dårlige levekår, manglende tilknytning til arbeidslivet og dårlige boforhold. Så svaret på spørsmålet er: Vi har gjort noe i 2002. Vi kommer med nye tiltak. Vi har lovet en tiltaksplan. Den kommer i forbindelse med det arbeidet vi skal gjøre til høsten.

Gunn Olsen (A): Jeg takker for svaret.

I debatten om det samme budsjettforslaget fra Bondevik-regjeringen heter det:

«Vi har råd til å forhindre fattigdom i Norge dersom vi er villige til å se med nye øyne på gamle velferdsordninger.»

Regjeringen har nå nettopp lagt fram et revidert nasjonalbudsjett. Der øker Regjeringen statens utgifter med om lag 6 milliarder kr. Ikke en eneste av disse kronene går til å bekjempe fattigdom. Regjeringen sier altså at vi har råd til å forhindre fattigdom, og at det ikke trengs planer og utredninger. Til tross for dette, og til tross for at det er lagt inn penger i revidert nasjonalbudsjett, frem-

mes det altså ikke et eneste forslag for å gjøre noe med fattigdommen. Hva skyldes det?

Statsråd Ingjerd Schou: Jeg gjentar: Tiltak er foreslått for 2002. Det er vedtatt for 2002. Revidert nasjonalbudsjett er for å revidere et budsjett. Vi jobber med en tiltaksplan. Den kommer til høsten. Den skal være målrettet.

Jeg er svært glad for de utspillene som Arbeiderpartiet har kommet med i forhold til at arbeid skal lønne seg, og ser frem til et videre samarbeid på dette området.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er omme. Vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir to endringer i den oppsatte spørsmålslisten. Presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 16, fra representanten Ågot Valle til barne- og familieministeren, bortfaller, da spøreren har sykdomsforfall.

Spørsmålene 18 og 19, fra henholdsvis representantene Anita Apelthun Sæle og Arne Sortevik til utdannings- og forskningsministeren, blir etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart etter spørsmål 12.

S p ø r s m å l 1

Bjørn Jacobsen (SV): «Noreg har gåande ein dialog om menneskerettar med Kina.

Kva er status på denne dialogen i forhold til den alvorlege mishandlinga og torturen som store grupper er utsette for på grunn av si personlege overtyding, og kva er Regjeringas oppfatning om vidare retning og prioriteringar framover på dette punktet?»

Utenriksminister Jan Petersen: Menneskerettigheter har lenge inngått som en naturlig del av Norges bredere politiske dialog med Kina. I 1997 ble den løpende menneskerettighetsdialogen formalisert og styrket gjennom de årlige rundebordskonferansene om menneskerettigheter. For øvrig drøftes aktuelle menneskerettighets-spørsmål regelmessig i internasjonale fora, som FNs menneskerettskommisjon.

Rundebordene samler kinesiske og norske deltakere både fra det politiske liv, forvaltning, akademiske miljøer og frivillige organisasjoner. Dagsordenen er ofte bred og omfatter bl.a. spørsmål knyttet til religionsfrihet, ytringsfrihet, organisasjonsfrihet og andre grunnleggende rettigheter og rettsstatsprinsipper.

Norge har på politisk nivå tatt opp bruken av tortur og andre overgrep en rekke ganger med kinesiske myndig-

heter – også i forbindelse med de nevnte rundebordskonferansene. Under årets rundebord, som vil finne sted i Beijing i neste måned, vil tortur og annen mishandling igjen bli tatt opp av statssekretær Vidar Helgesen i bilaterale samtaler og under selve rundebordet – bl.a. i forbindelse med drøftelsene om menneskerettigheter og utøvelse av politimyndighet og fengselsforvaltning.

Både bilateralt og multilateralt tar vi også regelmessig opp menneskerettighetssituasjonen i Tibet og bruk av dødsstraff i Kina.

Som en annen viktig del av menneskerettighetsdialogen med Kina yter vi også støtte til konkrete menneskerettighetsprosjekter.

Det faktum at vi har en løpende menneskerettighetsdialog med Kina, innebærer således ikke at vi på noen måte er tilbakeholdne med å utøve kritikk når vi mener det er grunnlag for det – nå senest under statsminister Bondeviks besøk i Kina i januar i år.

Elisabeth Røbekk Nørve hadde her overtatt presidentplassen.

Bjørn Jacobsen (SV): Takk for svaret.

Falun Gong er ei gruppe blant fleire som blir forfulgte i Kina. Det er ifølge Amnesty International den største gruppa i verda i dag som vert utsett for forfulgning og tortur. Falun Gong er folk som ikkje har ein politisk agenda. Tvert imot kan dei etter mitt skjønne oppfattast som folk som prøver å leve etter gode, gamle dydar som sanning, medkjensle og toleranse.

Ser utanriksministeren at det for mange såkalte ikkje-politiske grupper blir skapt ein spesiell situasjon i forhold til menneskerettane? Det er jo slik at nettopp desse gruppene ikkje på nokon måte uttalar at dei vil velte regimet. Ser utanriksministeren at desse gruppene kjem i ein spesiell situasjon?

Utenriksminister Jan Petersen: Bjørn Jacobsen er inne på et meget viktig spor, nemlig at vi som politikere ofte har en tendens til å konsentrere oss om de delene som har helt klare politiske overtoner. Men det er svært viktig at samfunnet som helhet er innrettet slik at alle innbyggerne i samfunnet føler at deres rettigheter er vel tatt vare på. Det er nettopp denne brede innfallsvinkelen som jeg tror er svært viktig når det gjelder menneskerettighetsarbeidet i Kina. Det er ikke noen tvil om at vi på en rekke områder ser mange alvorlige trekk som vil være gjenstand for denne dialogen. Men det er heldigvis også mulig å registrere positive trekk. Derfor ser vi med forventning frem til de neste skritt i denne dialogen.

Bjørn Jacobsen (SV): Igjen: Takk for svaret.

Det gjeld mange område. Det er lagt restriksjonar på ytringsfridom, religionsfridom, organisasjonsfridom, faglege rettar. Og det er overgrep i rettssystemet. Vi har også Tibet, og vi har Xinjiang-problematikken. Korleis vil Noreg heilt konkret ta dette opp i den menneskerettsdialogen som skal vere no i sommar? Kor konkret vil Noreg

vere, og kva krav vil ein stille til Kina, kanskje ikkje minst i forhold til den handelen som vi også skal ha med Kina?

Utenriksminister Jan Petersen: Som jeg nevnte, vil vi i løpet av en måneds tid ha det neste rundebord. Da vil det være en bred dialog med Kina om en rekke av de spørsmålene som reises.

Jeg er ikke helt sikker på hva Jacobsen mente med den siste referansen, til handel, men jeg vil minne om at nå er jo Kina medlem av WTO, og vi er underlagt de regler som der gjelder. Hvis jeg kan se bort fra den delen av spørsmålet, må jeg bare bekrefte at selve den dialogen vi skal ha, er bred, men den er også av prinsipiell natur. Det betyr at det ofte også er behov for konkrete lister. Og det er gjerne ting vi tar opp når det er politiske samtaler, slik som det ble gjort da statsministeren var på besøk i Kina for ikke mange månedene siden.

Spørsmål 2

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Eg tillèt meg å stille følgjande spørsmål til finansministeren:

«I avgjerd den 21. juni 2001 vedtok Regjeringa ved Finansdepartementet at skatteetaten skulle vere representert i Kviteseid med etatskontor. I brev av 7. mars 2002 har Finansdepartementet gjort ei fornya vurdering og avgjort at etaten skal vere representert i Kviteseid i eit kontor med etatsfunksjon eller i eit offentleg servicekontor.

Kva er årsaka til denne endra avgjerda?»

Statsråd Per-Kristian Foss: Vest-Telemark er et ligningsdistrikt, et av de minste vi har i landet. De fem kommunene som utgjør distriktet, har til sammen 13 500 innbyggere. Distriktskontoret, som er det administrative hovedkontor i distriktet, er plassert i Vinje. Det er i tillegg etatskontor i Seljord og Fyresdal, og etaten er representert i et kontor med etatsfunksjoner i Tokke og i Kviteseid. Denne strukturen er meget krevende å drifte i forhold til intensjonene i den nye organisasjonsmodellen for ligningsforvaltningen, som er å legge til rette for gode fagmiljøer og bedre ressursutnyttelse. Ti–tolv ansatte er i dag fordelt på tre kontorer. Et fjerde kontorsted i Kviteseid vil derfor etter departementets fornyede vurdering være meget uheldig i forhold til intensjonene med omorganiseringen.

Fra mai 2001 har ligningsfunksjonen for Kviteseid som en midlertidig ordning i påvente av gjennomføringen av den nye kontorstrukturen vært samlokalisert til Seljord. Denne ordningen synes etter etatens erfaring å ha fungert godt. Det er kort avstand mellom Kviteseid sentrum og Seljord sentrum, 18 km, Seljord er et handelssenter for distriktet, og mange innbyggere i Kviteseid har sin arbeidsplass i Seljord.

Samlet sett mener departementet at den nye organiseringen av ligningsforvaltningen i Vest-Telemark tilgodeser både skatteetatens behov for gode fagmiljøer og bedre ressursutnyttelse og skattyternes behov for tjenester og tilgjengelighet. Befolkningen i Kviteseid skal kunne møte minst like god service som tidligere.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Eg takkar for svaret.

Eg stiller meg undrande til denne snuoperasjonen frå departementets side, og viser til den lange demokratiske prosessen som førte fram til at Stortinget valde distriktsmodellen da strukturen på likningsetaten blei lagd. Eg kan ikkje sjå at det har kome nye moment i saka som skulle tilseie eit endra vedtak i departementet. Dei innvendingane som statsråden nå framførte, har vore kjende, og regjeringa Stoltenberg vedtok den endelege strukturen i fjor, da Kviteseid blei tildelt etatskontor.

Eg ser nå at direktoratet brukar argument som at dei fleste innbyggjarane i Kviteseid finn få ulemper med at likningskontoret nå i ein periode har vore lokalisert i nabokommunen Seljord. Mitt spørsmål til statsråden er: Er dette berre synsing frå direktoratets side, eller byggjer dette synet på ei reell undersøking?

Statsråd Per-Kristian Foss: Det er vanskelig for meg å svare på det spørsmålet. Jeg må legge til grunn etatens vurderinger som godt faglig begrunnet. Hvorvidt man kan gjøre andre vurderinger etter praktiske erfaringer, er det sikkert ulike synspunkter på. Men jeg mener faktisk at en etat som er blitt pålagt å styrke sitt fagmiljø, få til bedre ressursutnyttelse for skatteborgernes penger og være tilgjengelig for skattebetalerne, også må kunne dra de praktiske erfaringer som man har gjort med etatsstrukturen, eller kontorstrukturen, i Vest-Telemark. Derfor legger jeg det til grunn.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Eg takkar nok ein gong for svaret.

Eg skal prøve ein annan innfallsvinkel. Eg ser òg at direktoratet har brukt argumentet at bustaden til dei tilsette i etaten er eit argument i denne saka. Meiner statsråden at dette skal vere eit kriterium som skal vektleggjast ved omorganiseringar? Og vil statsråden vurdere denne saka på ny og gå tilbake til det opphavlege vedtaket, altså eit lokalkontor som tilnærma er likt dei tidlegare likningskontora? Eller er det slik å forstå at saka nå er endeleg avgjort?

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg ser ingen momenter som har kommet frem, verken her eller tidligere, som skulle tilsi en omgjøring av vedtaket.

Jeg gjentar hva jeg sa innledningsvis, nemlig at befolkningen skal kunne møte minst like god service som tidligere, med den kontorstruktur som nå er valgt.

Jeg har også lyst til å legge til at det viktige ut fra en stortingsrepresentants og en statsråds ståsted er jo at vi får en kvalifisert etat, som er i stand til å opptre riktig og rettfærdig overfor skatteborgerne – med andre ord behovet for et godt fagmiljø. Det er det overordnede. Momenter som de ansattes bosted er i denne sammenheng underordnet.

S p ø r s m å l 3

Gjermund Hagesæter (FrP): Eg har følgjande spørsmål til finansministeren:

«I delar av EU vil det allereie frå vinteren 2003 bli introdusert nye og tilnærma svovelfrie miljødrivstoff. Statoil og Shell investerer no tungt på Mongstad-raffineriet for å kunne produsere bensin etter desse krava allereie frå vinteren 2003. Denne miljøvenlege bensinen kostar imidlertid 12–15 øre meir pr. liter å produsere.

Vil statsråden i budsjettet for 2003 foreslå nødvendige avgiftskutt som sikrar at denne bensinen ikkje vert dyrare for forbrukaren enn det tilsvarende drivstoff kostar i dag?»

Statsråd Per-Kristian Foss: EU arbeider for tiden med et nytt drivstoffdirektiv. Det er enighet om at kravet til svovelinhold i autodiesel og bensin skal være maksimum 10 p.p.m. – parts per million – og at et slikt såkalt svovelfritt drivstoff skal være tilgjengelig på markedet fra 2005.

Svovelfritt drivstoff finnes allerede på markedet i flere EU-land. Ifølge Norsk Petroleumsinstitutt kan norske oljeselskaper levere slik svovelfri autodiesel fra 2003. Norsk Petroleumsinstitutt har bedt om en skattefordel for svovelfri autodiesel og anslår det nødvendige avgifts-incentivet til 7 øre pr. liter. Med en slik skattefordel vil, ifølge instituttet, nesten hele det norske markedet kunne bli dekket med svovelfri diesel i løpet av de første månedene i 2003.

På tilsvarende måte vil det kunne være mulig å stimulere til en overgang til svovelfri bensin. Mongstad-raffineriet begynte ved årsskiftet arbeidet med et nytt anlegg for fjerning av svovel fra bensin. Dette anlegget vil, ifølge Statoil, være klart for produksjon våren 2003 og vil da kunne levere bensin med maksimum 10 p.p.m. svovel.

I forbindelse med budsjettet for 2003 vil jeg i samarbeid med miljøvernministeren vurdere om det er hensiktsmessig å innføre et avgifts-incentiv for svovelfritt drivstoff. I denne sammenheng er det bl.a. viktig å vurdere om miljøgevinstene ved en overgang til svovelfritt drivstoff står i forhold til kostnadene ved en slik overgang.

Gjermund Hagesæter (FrP): Eg takkar finansministeren for svaret. Eg tolkar det slik at han er positivt innstilt til å gjere noko med dette.

Eg trur at dette er eit godt tiltak. Eit økonomisk incentiv her vil vere eit godt miljøbidrag, det vil også kunne gjennomførast utan nokon spesiell motstand i opinionen, og det vil ikkje ha nokon dramatiske negative verknader. Etter dei opplysningane eg har, er det snakk om 12–15 øre.

Eg ser eg at det har kome ein ny type motor – det stod i Dagbladet på søndag – som gjer at ein ved å bruke slik svovelfri bensin også vil bruke 30 pst. mindre bensin. Ein får altså mindre forureining pr. kvantum bensin som er forbrukt, men ein får også bilar som brukar mindre bensin.

Mitt tilleggsspørsmål er: Kan ikkje finansministeren vere litt meir konkret på om han kan komme med lovna-der om incentiv i samband med dette?

Statsråd Per-Kristian Foss: Bilmotorer har jeg i grunnen ikke så mye greie på, men jeg legger spørrerens opplysninger til grunn og synes det er bra om vi kan få bilmotorer som også er billigere i drift – akkurat det har jeg litt greie på.

Så var det det konkrete spørsmålet, om jeg kan være mer konkret på hva Regjeringen kommer med i budsjettet for 2003. Nei, det vil jeg ikke være, verken på dette eller andre områder. Det tror jeg det er lang og hevdvunnen praksis for i regjeringers forhold til Stortinget. Jeg tror det er klokt.

Men representanten har rett når han oppfatter meg som positiv.

Gjermund Hagesæter (FrP): Eg må jo innrømme at heller ikkje eg har særleg greie på bilmotorar. Men dette er ei opplysning som har stått på trykk, og då går ein i alle fall i utgangspunktet ut frå at den er riktig.

Eg beklagar at vi ikkje kan få ein konkret lovnad her no. I og med at dette heng i lufta, vil det skape utryggleik framgjennom for oljeselskapa om dei skal satse på dette på den norske marknaden. Faktum er i alle fall at dersom ein ikkje kan få avgiftsincentiv for denne miljøvenlege bensinen, vil den vere vanskeleg, for ikkje å seie heilt umogleg å få selt på den norske marknaden. Då kjem vi altså i den situasjonen at vi produserer miljøvenleg bensin i Noreg som er så mykje dyrare å selje dersom ein ikkje får avgiftsincentiv, at vi må eksportere 100 pst. og ingen nytte får av den i Noreg. Det beklagar eg.

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg tror ikke det er grunnlag for å beklage noe i denne saken, for mitt inntrykk er at oljeselskapene arbeider med sikte på å gjøre disse nye drivstofftypene, av både diesel og bensin, tilgjengelig på markedet uansett.

Men jeg ser poenget, at det ville være en fordel om det prismessig sett ikke ble mindre gunstig å bruke det miljøvennlige drivstoffet. Det har jeg uttalt meg positivt om. Det viktige er vel ikke hva finansministeren sier i mai, men hva Regjeringen og Stortinget vedtar til høsten, med virkning for 2003.

S p ø r s m å l 4

Trond Giske (A): Jeg har følgende spørsmål til kultur- og kirkeministeren:

«Cinematene i Bergen og Trondheim er viktige kulturinstitusjoner for befolkningen, film- og TV-miljøet og utdanningsinstitusjonene i sine regioner. De bidrar til at film av historisk verdi blir presentert i sitt rette element, og gjør at filminteresserte også utenfor Oslo har tilgang til filmhistorien. Staten yter imidlertid ingen økonomisk støtte til disse cinematene, i motsetning til Cinematet i Oslo.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre driftsøkonomien til disse institusjonene?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Fyrst vil eg peika på at cinemateka i Bergen og Trondheim ikkje utan vidare kan samanliknast med Cinematet i Oslo. Cinema-

teket i Oslo er ein integrert del av Norsk filminstitutt, som er ei statleg verksemd direkte underlagd Kulturdepartementet. Cinematet i Oslo fell difor innafør ordnære statlege driftsbudsjett.

Når det er sagt, er eg heilt samd med representanten Giske i at cinemateka og filmklubbane har ein svært viktig funksjon når det gjeld å spreia filmkultur og filmhistorie. Det er eit hovudmål for mediepolitikken å sikra eit kulturelt mangfald i medietilbodet. Cinemateka fremjar filmkultur som er prega av kvalitet og nyskaping, men som likevel ofte ikkje vil vera tilgjengeleg gjennom dei kommersielle distribusjonskanalane.

Likevel kan det ikkje vera nokon automatikk i at all verksemd som spelar ei positiv rolle for norsk kulturliv, skal ha statleg støtte. Det må vurderast i kvart enkelt tilfelle om statsstøtte er naudsynt og rimeleg.

Norsk filminstitutt har ansvaret for statlege tiltak og verkemiddel for m.a. formidling av film, og har fagkompetanse på dette området. Kultur- og kyrkjedepartementet har delegert ansvaret for tilskot til filmkulturelle tiltak til Filminstituttet. Det må difor vera opp til Norsk filminstitutt å vurdere spørsmålet om tilskot til cinemateka i Bergen og Trondheim.

Trond Giske (A): Vår kulturpolitikk har minst to innretninger. Det ene er å bidra til at kunst blir skapt. Det andre, som er vel så viktig, er at kunst blir formidlet. For å bidra til det gir vi statstilskudd til en rekke ulike kunstformer og formidling av dem. Gallerier formidler billedkunsten, orkestre formidler musikkarven, og teatre formidler teaterarven. Men filmkunsten er også en kunstart, som i denne sammenhengen blir forholdsvis stemoderlig behandlet. Det er slik at det bare er Oslo som får statsstøtte. Det betyr at det i realiteten bare er i Oslo staten bidrar til at filmhistorien blir vist. Det synes jeg er forholdsvis dårlig. Statsråden sier at Filminstituttet får vurdere det. Mitt spørsmål blir da: Vil statsråden ta kontakt med Filminstituttet, for å være en pådriver for at også resten av landet kan ta del i filmhistorien?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg vil igjen understreka at grunnen til at Cinematet i Oslo får statsstøtte, er at det er organisert slik det er, knytt til Norsk filminstitutt.

Når ein delegerer eit ansvar slik som det er gjort på dette området, og det òg blir bygd opp kompetanse ved Norsk filminstitutt, synest eg ansvaret for kven ein gir statsstøtte til, skal liggja der. Vi har mange kulturelle formidlingskanalar som ikkje får statsstøtte, og vi har nokre som får det. Den todelinga har vi alltid hatt. Eg har kontakt med Filminstituttet med jamne mellomrom og kan godt ta opp dette med dei, men det kjem ikkje til å bli noko pålegg eller noko krav frå mi side om at dei skal støtta det. Eg ynskjer å overlata den avgjerda til dei som faktisk har fått ansvaret.

Trond Giske (A): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg synes det er positivt at hun varsler at hun kan ta dette opp med Filminstituttet, dog uten pålegg.

Det har ikke bare en kunst- og kulturpolitisk side. Det har også en distriktspolitisk side. Vi har regionsentre i andre deler av landet som bør få tilgang til filmhistorien. Det betyr mye for film- og TV-miljøet, men det betyr også veldig mye for utdanningsmiljøet i disse byene når man har medieutdanning, filmutdanning, filmhistorie og kunsthistorie – folk bør absolutt få tilgang til denne filmarven.

Det er dyrt å vise historisk film. Det krever spesielle framvisere, og det krever utdannede maskinister. Derfor er det en ekstrakostnad forbundet med å vise dette historiske materialet. Derfor er det viktig at vi fra overordnet kulturpolitisk hold bidrar til at dette kan bli en realitet, og jeg håper statsråden følger opp det i sin kontakt med Filminstituttet.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg trur ikkje eg har så veldig mykje å leggja til, anna enn at eg er samd i at det som cinemateka tilbyr publikum, er positivt. Det er viktig at dei filmene som ikkje får sin plass på vanlege kinolerret, blir viste på andre scenar. Cinemateka er i så måte ein veldig god arena for det. Så eg tek med meg oppfordringa frå representanten.

Ein del av dei argumenta som blir brukte i forhold til statleg støtte, kan bli brukte på veldig mange andre kulturformidlingsarenaer òg. Vi har det no eingong slik at nokre får statsstøtte, andre får støtte frå kommunen eller fylket der dei ligg. Om Bergen og Trondheim i tillegg til Oslo skulle få statsstøtte, ville vi ha kome eit stykke på veg, men vi ville likevel ikkje kunna hatt det same tilbødet i alle byar eller på alle store tettstader.

Eg tek med meg signalet, og så vil eg nok la Filminstituttet til slutt ta avgjerda om kven som skal få statsstøtte.

S p ø r s m å l 5

Signe Øye (A): Jeg vil få stille følgende spørsmål til landbruksministeren:

«Vansjø er drikkevannskilde for 60 000 mennesker. Kilden er sterkt forurenset, og det er behov for mange tiltak for å redde drikkevannet. Et grunnleggende problem er manglende gras- og melkeproduksjon. I fjor høst ble det avtalt mellom partene i landbruksoppgjøret at man forut for jordbruksforhandlingene i år skulle utrede aktuelle kostnadseffektive måter å øke grasproduksjonen på i spesielt sårbare områder, herunder skulle nye melkekvoter utredes.

Hvorfor er ikke dette fulgt opp?»

Statsråd Lars Sponheim: Representanten Signe Øye peker korrekt på at avtalepartene i jordbruket høsten 2001 ble enige om å se nærmere på kostnadseffektive tiltak for å få bønder i Vansjø nedslagsfelt og andre forurensningsbelastede vassdrag til å gå over fra korn til grasproduksjon på spesielt erosjonsutsatte arealer. Det ble samtidig avtalt at dette skulle drøftes nærmere i årets jordbruksforhandlinger.

I vinter fikk Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning i oppgave å utrede aktuelle kostnadseffektive

tiltak for å gå over fra korn til gras. Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning, NILF, har utarbeidet en rapport som ble sendt til avtalepartene i forkant av jordbruksoppgjøret. Rapporten viser at det er svært dårlig økonomi i å starte opp melkeproduksjon for å øke grasarealet. Det krever for store investeringer. De mest kostnadseffektive tiltakene for å legge om fra korn til gras er enten å produsere gras for salg eller å drive storfekjøttproduksjon med ammeku. En slik omlegging stimuleres gjennom det nåværende virkemiddelsystemet. I tillegg er ammekyr blitt stimulert ekstra gjennom årets jordbruksavtale. Avtalepartenes vurdering er vedtatt i sluttprotokollen fra jordbruksforhandlingene, og NILF-rapporten vil om kort tid bli offentliggjort.

Dette viser at utredningsbehovet er fulgt opp slik som avtalepartene vedtok i fjor høst, og at NILFs utredning er lagt til grunn for partenes vurdering når man ble enig om ikke å avsette særskilte melkekvoter i Morsa-området.

Signe Øye (A): Jeg vil takke statsråden for svaret.

Hvis det er riktig som statsråden sier, at denne rapporten ble behandlet under landbruksforhandlingene, så tar jeg det til etterretning. Men jeg mener fortsatt at dette er trist. Det er bare mer gras som på sikt virkelig kan bidra til at vi får mindre avrenning fra landbruket til vassdraget. Det er også trist fordi landbruket i Østfold virkelig var innstilt på å gjøre en omlegging som innebar mer gras og mindre korn, og dermed veldig mye mindre forurensning.

I tillegg har statsråden vært på visitt i Østfold for ikke lenge siden. Han var ikke spesielt inspirerende, verken for å ha et samarbeid eller for å ta de tunge løftene. Da vil jeg spørre statsråden: På hvilken måte vil nå statsråd Sponheim inspirere til at bondene på frivillig basis vil legge om til mer grasproduksjon?

Statsråd Lars Sponheim: La meg først si at selvfølgelig er det riktig det statsråden her gir uttrykk for, at dette er nedfelt i protokollen.

Så vil jeg gi uttrykk for at det er trist hvis utviklingen fortsetter, hvis det fortsetter med en avrenning til Vansjø slik at vi får en gjengroing og Vansjø ikke lenger kan være en kilde til drikkevann. Det arbeider Regjeringen med å ta på alvor.

Jeg stiller meg meget undrende til representantens påstand om at landbruksministeren ikke var spesielt inspirerende på denne turen. Jeg ble iallfall veldig inspirert og gav sterkt uttrykk for at dette er en prioritert oppgave å fortsette med. Men statsråden er også landbruksøkonom og forstår godt hvordan bønder tenker når de tenker økonomi. Det er så åpenbart dokumentert at når en bonde lurer på om det er fornuftig å gå over fra kornproduksjon til permanent grasmark, som da må foredles gjennom dyr, så ligger det et regnestykke til grunn. Man gjør ikke dette av sin godhet, som Emil i Lønneberget sier. Denne utredningen viser at dette ikke er lønnsomt. Derimot finnes det andre alternativer som det er bedre lønnsomhet i, og disse har vi styrket betydelig gjennom årets jordbruksavtale, ikke minst gjennom melkeproduksjon rett til kjøttpro-

(Statsråd Sponheim)

duksjon på storfe, såkalt spesialisert ammekuproduksjon. Det håper vi mange bønder vil bidra til. Og vi vil gjerne ha en dialog med landbruket i området for å få mange til å ta i bruk mulighetene.

Signe Øye (A): Jeg takker igjen statsråden for svaret.

Jeg vil hevde at statsråden må gå inn i dette samarbeidet med et litt annet perspektiv enn det han gav uttrykk for da han var i Østfold. Det var slik at da den forrige regjeringen startet dette samarbeidet og gikk inn med bare noen få millioner kroner på årets budsjett, så skapte det en veldig velvilje hos landbruket i Østfold. Jeg vil gi dem ros fordi de virkelig har klart å få ned avrenningen med ganske mange tusen tonn allerede. De bevilgningene som var ment å være en startbevilgning, skulle følges opp med bevilgninger i de kommende årene. Det var jo Venstre som gikk høyest på banen og karakteriserte startbevilgningen som latterlig. Da er det rart at landbruksministeren sa, da han var på besøk, at dette var en engangsbevilgning, og at det ikke vil bli fulgt opp med midler for kommende år.

Statsråd Lars Sponheim: Jeg vil understreke at jeg må kunne si at jeg på alle vis ved dette besøket – jeg var faktisk til stede der under hele besøket – gav uttrykk for at dette samarbeidet skulle styrkes. Men det er ikke mulig for en statsråd som reiser rundt, å love penger som ikke er bevilget av Stortinget. Det vil komme i nye budsjetter. Jeg er sikker på at hadde jeg gitt meg til å love bort penger som Stortinget ikke hadde bevilget, så ville nok, om ikke representanten Signe Øye spesielt reagerte, andre i opposisjonen reagere på at dette hadde ikke statsråden fullmakter til å gjøre. Hovedpoenget er at vi nå med alle gode krefter – og det må kjempes på mange fronter – får ned avrenningen til Vansjø.

Jordbruket er en viktig bidragsyter i denne avrenningen, og det er ønskelig at mange av disse områdene nærmest vassdragene kan gå over fra kornproduksjon, der det må pløyes eller åpnes opp hvert år, til permanent grasmark – iallfall for flere år – hvor røttene binder jordsmonnet. Det kan man gjøre gjennom spesialisert grasproduksjon, som er kostnadseffektiv, og det kan man gjøre gjennom dyr, f.eks. ammekyr, som denne regjeringen i denne jordbruksavtalen har gjort til virkelig god økonomi i motsetning til tidligere. Dermed har det blitt et nytt alternativ til å bruke grasarealet i dette området. Dette skal vi prøve å stimulere så godt vi kan.

S p ø r s m å l 6

John I. Alvheim (FrP): Jeg har følgende spørsmål til den ærede helseminister:

«I ordinær spørretime den 20. mars d.å. uttalte helseministeren at helsedepartementet fra årsskiftet skulle overta det overordnede ansvaret for helsetjenestetilbudet til rusmiddelmissbrukere.

Opprettholder statsråden dette standpunkt?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg ser, ut fra representanten Alvheims spørsmål, at det kan være grunn til å presisere nærmere hva som ligger i de nye ansvarsforhold på dette området. Mange rusmiddelmissbrukere har omfattende helseproblemer og behandlingsbehov, samtidig som mye tyder på at de ikke får den nødvendige hjelp fra helsetjenesten og behandlingsapparatet. Regjeringen har derfor fra 2002 tatt et tydeligere ansvar for de generelle helsetjenester til rusmiddelmissbrukere, herunder somatisk sykehusbehandling og akuttmedisin.

Helsedepartementet har overtatt ansvaret for lavterskel helsetiltak for rusmiddelmissbrukere og for legemiddelassistert rehabilitering. Videre har vi fra 2002 igangsatt et arbeid med sikte på å styrke behandlingstilbudet til rusmiddelmissbrukere. Dette var det som lå i mitt svar til representanten Alvheim i spørretimen den 20. mars i år, da temaet var tilgjengeligheten til somatisk sykehusbehandling for narkomane. Jeg siktet altså til den endringen som skjedde ved det årsskiftet vi har passert, og som Stortinget ble varslet om i Bondevik-regjeringens tilleggsproposisjon til statsbudsjettet for 2002.

Som ledd i styrkingen av behandlingstilbudet for rusmiddelmissbrukere er ansvaret for behandlingstiltak hjemlet i spesialisthelsetjenesteloven overført til staten fra 2002, dvs. om lag 20 pst. av det samlede behandlingsapparatet for denne gruppen. Sosialdepartementet og Helsedepartementet arbeider nå med den fremtidige forankring av den resterende del av behandlingsapparatet for rusmiddelmissbrukere. Et forslag til omfordeling av ansvaret har vært på høring og blir nå bearbeidet med sikte på endringer fra 2004, slik Stortinget er varslet om i revidert nasjonalbudsjett for 2002. Siktemålet er å sikre rusmiddelmissbrukere et adekvat helsefaglig behandlingstilbud og videreutvikle behandlingstilbudet innenfor en helhetlig ramme. Et bedre behandlingstilbud for rusmiddelmissbrukere, som Regjeringen legger opp til, forutsetter at vi må ta hensyn til rusmiddelmissbrukernes ulike behov og nødvendigheten av et variert og helhetlig tiltaksapparat med tydelige ansvarsforhold. Dette er et krevende og omfattende arbeid. For å sikre en helhetlig, god og forsvarlig reform legger vi opp til iverksettelse fra et senere tidspunkt enn det man først tok sikte på i høringsrunden.

Kommunen har fortsatt ansvar for sosialtjenestelovens kapitler 4, 5 og 6, dvs. hovedansvar for å gi råd og veiledning, for hjelpetiltak, og for å sørge for behandlingssopplegg og oppfølging under og etter institusjonsopphold. Det generelle ansvaret for tiltak for rusmiddelmissbrukere er således fortsatt forankret i sosialtjenesten, og er sosialministerens ansvarsområde.

Når Regjeringen fra 2002 har tatt og plassert et tydeligere ansvar for rusmiddelmissbrukere, innebærer dette innsats på flere områder. Jeg nevnte legemiddelassistert rehabilitering og lavterskel helsetiltak og arbeidet med den framtidige forankringen av det samlede behandlingsapparatet, samtidig som Sosial- og helsedirektoratet nå gjennomgår hvordan helsetjenestetilbudet generelt fungerer i forhold til denne viktige gruppen. Regjeringen vil

også komme med en egen handlingsplan mot rusmiddelproblemer som etter planen skal legges fram til høsten.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker helseministeren for svaret, som var god informasjon, men vel ikke svar på det spørsmålet jeg stilte.

Jeg vil betegne det som et gedigent løftebrudd fra Regjeringen om nå denne reformen utsettes til 2004, og viser da igjen til helseministerens svar til meg i spørretimen den 20. mars, hvor han bekreftet at rusmiddelbrukerne fra 1. januar 2003 skulle bli et ansvar for helsetjenestelovgivningen; jeg oppfatter det i hvert fall slik. Jeg har registrert stor skuffelse i de narkomane miljøene etter at opplysningen om utsettelse av denne reformen ble kjent, og slik jeg kjenner miljøene, kan denne utsettelsen faktisk koste liv.

Vil helseministeren revurdere departementets standpunkt og overføre det lovmessige ansvaret for helsetjeneste for narkomane fra sosiallovgivningen til helselovgivningen fra 1. januar 2003, eller er saken så langt helt fastlåst?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Først til mitt svar i spørretimen den 20. mars. Jeg har nøye gjennomgått det stenografiske referatet, og det jeg sa, var at Regjeringen har besluttet at

«Helsedepartementet fra årsskiftet skulle overta det overordnede ansvaret for helsetjenestetilbudet til rusmiddelmissbrukere».

Og videre:

«Når jeg fra årsskiftet har tatt et større ansvar for dette området, er det mitt mål at vi må få en styrking av helsetjenestens innsats generelt for denne gruppen.»

Og det refererte seg altså til den endringen som faktisk skjedde 1. januar 2002, som Stortinget ble varslet om i budsjettopplegget i høst.

Når det gjelder arbeidet videre, er det Regjeringens klare mål å styrke tjenesten for denne gruppen. En del av det er denne gjennomgangen av ansvarsforholdene, men vi arbeider også med konkrete tiltak for å styrke tjenestetilbudet der det er, uavhengig av endringene i ansvarsforholdene. Og det kommer til å fortsette med uforminset styrke uavhengig av at en nå har funnet at en trenger noe mer tid på å gjennomføre en slik reform, etter den høringsrunden som har vært.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker igjen helseministeren for svaret.

Jeg har registrert at sosialministeren har gitt som grunn for utsettelse at helseforetakene ikke var i stand til å påta seg denne oppgaven fra 1. januar 2003. Jeg har personlig og i egenskap av å være sosialkomiteens leder hatt kontakt med de fleste helseforetakene i landet, og jeg har så langt ikke hørt ett ord om at foretakene hadde problemer med å overta denne oppgaven fra 1. januar 2003, forutsatt at de fikk ressurser til det. Jeg har en beklemmende følelse av at når denne reformen nå utsettes, er det et pengeproblem vi snakker om, manglende vilje fra Re-

gjeringens side til å bevilge de nødvendige ressurser for å få reformen på plass fra 1. januar 2003.

Kan helseministeren her og nå bekrefte at det er mangel på ressurser som er problemet, og ikke mangel på vilje fra foretakene til å overta dette ansvaret?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Dette står ikke på vilje verken fra Regjeringens side eller fra foretakenes side.

Men når en går gjennom en så viktig del av helsetjenesten som vi her snakker om, må det være klarhet i de økonomiske rammebetingelsene, det må være tilstrekkelig klarhet om hvilke virksomheter som omfattes, slik at ikke uenighet om dette stjeler faglig og ledelsesmessig oppmerksomhet. Det er fra departementets side og i eieravdelingen i departementet en samlet vurdering av slike forhold som har ført til en klar konklusjon: En godt forberedt start i 2004 vil gagne formålet på en bedre måte enn en start i 2003 der det ikke foreligger tilstrekkelig klarhet i rammebetingelsene. Jeg vil føye til at den høringsrunden vi har hatt, har underbygget dette. Men det er ikke slik at foretakene har gitt noen beskjed til departementet om at de vil motsette seg en overføring tidligere.

S p ø r s m å l 7

Inger S. Enger (Sp): Jeg tillater meg å stille et spørsmål til helseministeren:

«For å unngå en midlertidig stans i ambulansedrifta i Vang i Valdres har Vang kommune sammen med Oppland fylkeskommune og Regionrådet for Valdres finansiert ambulansen siden 1. mars. Kommunen har fått signaler om at helseregionen vil ta over ambulansedrifta igjen dersom økonomien i helseregionen bedrer seg.

Hva vil statsråden gjøre for at helseregionen, som siden nyttår har hatt ansvaret for ambulansedrift, faktisk tar dette ansvaret?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Ambulansetjenesten i Vang, som andre steder i Norge, skal fungere tilfredsstillende. Dette gjaldt da fylkeskommunen hadde ansvaret, og det gjelder når helseforetakene nå står for tjenesten. Som ved all tjenesteyting er det et selvstendig poeng at brukerne har tillit til tjenesten. Ikke minst gjelder dette for en beredskapstjeneste, som ambulansetjenesten er. Det har med livskvalitet å gjøre at befolkningen har trygghet for at en god ambulansetjeneste vil være der når behovet oppstår.

I det nye foretakssystemet er det mitt ansvar at ambulansetjenesten fungerer. Med det som utgangspunkt vil jeg trekke fram tre forhold som jeg synes er viktige, og så vil jeg relatere dem til utviklingen av en god ambulansetjeneste også i Vang kommune.

For det første er det viktig at helseforetakene får den rollen som Stortingets vedtak av helseforetaksloven forutsetter. Her er det et sentralt poeng at det regionale helseforetaket skal gis muligheter til å finne gode og samlede løsninger for regionen og at de utøvende sykehusforetakene skal ha den nødvendige fleksibilitet i den praktiske

driften. Modellen ville spille fallitt dersom det skulle utvikle seg en bred praksis med styring fra sentralt hold i enkeltsaker. Jeg er for øvrig helt sikker på at en slik praksis med beslutninger i enkeltsaker som treffes av institusjoner langt borte fra pasientene, vil være til skade mer enn til gagn for dem det gjelder.

For det andre innebærer naturligvis ikke foretaksmodellen at det er fritt fram for hvordan helseforetakene griper an sin oppgave. Det må være i samsvar med de krav til tjenestene som er fastsatt gjennom Stortingets lovvedtak og øvrige stortingsvedtak. Det hviler også et styrings- og oppfølgingsansvar på sentrale myndigheter for at tjenestene er i samsvar med de mål som politiske organer setter. I tillegg til dette oppfølgingsansvaret har Statens helsetilsyn og fylkeslegene et tilsynsansvar når det oppstår tvil om tjenestene er forsvarlige. Både styringstiltak og tilsynsmyndighetenes virksomhet er viktige forhold i oppfølgingen av det samlede ansvar som jeg og departementet har for at helsetjenesten fungerer.

For det tredje blir tjenester sjelden gode dersom de ikke utvikles i god dialog med dem som skal bruke tjenestene. For meg er det derfor helt sentralt at utviklingen skjer i kontakt både med brukere/brukerorganisasjoner og med regionale og lokale politiske organer. Basert på de krav som er stilt, etablerer de regionale helseforetakene nå en praksis med brukerutvalg og med tilsvarende arenaer for dialog og kontakt med og medvirkning av brukerne og de lokale og regionale politiske organer.

Dette er altså rammer for det ansvar som Helse Øst har for at det utvikles en god ambulansetjeneste.

Det er viktig at politikerne tar ansvar for at det utvikles gode systemer, men i siste omgang er det hvordan tjenestene møter brukerne som avgjør hvordan helsetjenesten fungerer. La meg derfor avslutte med noen merknader om hvordan Helse Øst arbeider for at det også i Vang skal være en god ambulansetjeneste.

Helse Øst har ansvaret for ambulansetjenesten i Valdres. Det ansvaret ivaretas nå av Oppland Sentralsykehus. Behovet for ambulansetjenester påvirkes av flere forhold, f.eks. har organiseringen av den kommunale legevaktstjenesten også innvirkning på bruken av ambulanse. Helse Øst vurderer nå behovet for ambulansetjenester i dette området på nytt, og vil ta stilling til en midlertidig videreføring av ambulansedriften i Vang i Valdres fra 1. august. Jeg vil holde meg orientert om hvordan foretaket håndterer dette.

Inger S. Enger (Sp): Jeg takker statsråden for svaret. Det var ikke noe å si på ordbruken her. Statsråden var opptatt av at brukerne skal ha tillit til systemet, og statsråden tok også ansvar for dette viktige området. Det er jeg glad for.

Likevel har det blitt slik i Vang i Valdres at kommunen, sammen med andre aktører, har måttet gripe inn nå fra 1. mars for å holde systemet flytende. Det gir ikke særlig trygghet for brukerne. Så sjøl om statsråden bruker fine ord, er det sådd mye usikkerhet rundt dette området. Jeg må da spørre statsråden: Mener statsråden at det er riktig at innbyggere i grisgrendte strøk risikerer å ven-

te lenger på ambulanse – og at det er usikkerhet rundt dette – enn folk i byområder vil måtte gjøre?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Svaret på det er nei. De kvalitetskrav som gjelder for ambulansetjenesten, gjelder på nasjonal basis. Jeg vil hevde at vi faktisk har en meget god ambulansetjeneste og luftambulansetjeneste i Norge. Stortinget har trukket opp de framtidige retningslinjer for hvordan dette skal være, og vi vil komme tilbake til Stortinget med oppfølgingen av det. Det tar vi sikte på i forbindelse med budsjettet kommende høst.

Når det gjelder ansvaret her, er det klinkende klart at det er det regionale foretaket som har ansvaret for å sørge for at det finnes gode ambulansetjenester i samsvar med de faglige krav som gjelder, men de har også muligheten til å sørge for dette gjennom samarbeid med andre aktører i stedet for å gjøre alt i egen regi. Jeg forutsetter at helseforetaket følger opp dette «sørge for»-ansvaret, og jeg har ingen grunn til å tro at det ikke skjer også i Valdres.

Men, som sagt, på grunn av den spesielle situasjonen som er der, og den vurderingen som nå gjøres av tjenestene, vil jeg holde meg orientert om hvordan det blir fulgt opp.

Inger S. Enger (Sp): Jeg vil igjen takke for svaret. Jeg er glad for at statsråden følger godt med på dette.

Vang i Valdres er jo egentlig bare et eksempel. Alt dette, ved at det nå er blitt gjort om til helseforetak, bærer preg av at det er for dårlig økonomi mange steder. Det er nødvendig at helseforetakets ansvar kommer fram, samtidig som vi altså må be om at det gis nok penger. Man kan plassere ansvaret, men man er også avhengig av økonomiske midler.

Mitt siste oppfølgingsspørsmål til statsråden blir da: Vil statsråden sørge for at det blir nok midler, slik at ambulanse ikke blir salderingspost, som det svært ofte kan bli?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg er enig i at de økonomiske forutsetninger må samsvare i rimelig grad med de krav som stilles til det ansvaret som pålegges foretakene. Vi har hatt en grundig gjennomgang av det. Jeg så allerede da jeg kom inn i departementet i fjor høst, at her var det behov for å gjennomgå økonomien til foretakene, fordi det var en utgiftsutvikling utover året i fjor som ikke stod i forhold til de budsjettene som var planlagt fra den forrige regjeringens side. Derfor la Bondevik-regjeringen fram en egen proposisjon for Stortinget den 3. mai, med forslag til en styrking av økonomien i foretakene både på driftssiden og på investeringssiden. Den saken ligger nå til behandling i sosialkomiteen, og Stortinget må ta stilling til om det vil følge Regjeringens råd, eller om det vil styrke økonomien ytterligere.

S p ø r s m å l 8

Sigbjørn Molvik (SV): Jeg vil stille følgende spørsmål til helseministeren:

«I Aftenposten 18. mai i år refereres en rapport fra Arbeidstilsynet som viser en svært utstrakt bruk av overtid blant sykepleiere ved Akershus universitetssykehus, der det bl.a. framkommer eksempler på opptil 70 timer overtid pr. uke. Det er grunn til å tro at en overdreven bruk av overtid er et generelt problem i norsk helsevesen.

Hva vil statsråden gjøre for å sørge for en betydelig reduksjon i bruken av overtid ved norske sykehus?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Sykehusene har de senere år hatt en vesentlig økning i antall behandlede pasienter. Ventetider og antall pasienter som venter på behandling, er betydelig redusert. Det har medført press på enkelte personellgrupper, særlig grupper det er knapphet på, og det har også hatt en kostnadsdrivende virkning.

En utstrakt bruk av overtid har forekommet ikke bare ved Akershus universitetssykehus HF.

De regionale helseforetakene er gjennom sykehusreformen gitt virkemidler for å samordne virksomheten ved de ulike helseforetakene og dimensjonere aktiviteten i forhold til de rammer de får. Samtidig er det de regionale helseforetakenes ansvar å sørge for at virksomheten i det enkelte helseforetak drives innenfor regelverkets bestemmelser.

Jeg vet at de regionale helseforetakene arbeider aktivt med dette, og at det også er satt i verk tiltak for å avdempere uheldige effekter, slik som utstrakt bruk av overtid er.

Både i Helse Øst og i andre regionale helseforetak foretas det vurderinger av hvilke tjenester som kan etableres i samarbeid med private tilbydere. Situasjonen i det enkelte helseforetak og behovet for eventuelle samordnings- og avlastningstiltak foretakene imellom vurderes. Gjennom en slik styringsmodell har de regionale helseforetakene gode virkemidler for å følge opp dette på tvers av tidligere grenser.

Også på helseforetaksnivå kan man iverksette tiltak mot uheldig overtidsbruk. Ved Akerhus universitetssykehus har man besatt nye stillinger for å begrense dette problemet.

Jeg vil samtidig understreke at virksomheten i de regionale helseforetakene skal tilpasses de økonomiske rammene som Stortinget bevilger. Det er de regionale helseforetakenes ansvar å sørge for at ressursene utnyttes på en optimal måte og gir mest og best mulig pasientbehandling.

Jeg forutsetter at tilsynsmyndigheter, bl.a. fylkeslegene og Arbeidstilsynet, overvåker virksomhetene og tar nødvendig tak i de avvik som måtte forekomme.

I spørretimen den 8. mai orienterte jeg om arbeidet med Regjeringens rekrutteringsplan for helse- og sosialpersonell. Jeg redegjorde bl.a. for hovedfokus i planen, som er hjelpepleiere og omsorgsarbeidere samt sykepleiere. Bedret rekruttering og større grad av stabilitet i stillingene så vel i sykehus som i kommunehelsetjenesten krever medvirkning fra alle aktører med ansvar og myndighet i tjenesten. Som ledd i dette arbeidet har vi derfor innledet samarbeid med Sosialdepartementet, Utdannings- og forskningsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Sosial- og helsedirektoratet, arbeids-

giverforeningen NAVO og de regionale helseforetak. Helsedepartementet ønsker med dette samarbeidet sammen med de berørte departementer og arbeidsgivere å finne fram til mulige virkemidler som kan fremme rekruttering og stabilitet i yrkene. Jeg har tro på at en slik felles satsing og samordning mellom ansvarlige i helse-tjenesten vil kunne bedre helsepersonellsituasjonen i sykehusene og i kommunene. Det er det som egentlig ligger i bunnen for det problemet representanten Molvik reiser.

Sigbjørn Molvik (SV): Jeg takker for svaret.

Eksempelet fra Akershus som var gjengitt i Aftenposten, bekymrer meg veldig, ikke minst fordi den omfattende bruken av overtid er utbredt ved de fleste norske sykehus, noe helseministeren også bekreftet i sitt svar. Dette har mange negative konsekvenser. For det første vil bruken av overtid i et slikt omfang kunne gå ut over den enkelte arbeidstakers helse, og den kraftige økningen i sykefraværet i Akerhus tyder jo på det. For det andre vil dette måtte gå ut over kvaliteten på det arbeidet disse ansatte skal utføre overfor pasienter. Og for det tredje må det være en svært dyr og lite hensiktsmessig måte å drive sykehus på.

Det er slik at mange sykepleiere som går i deltidstillinger, ønsker å jobbe fullt, men får ikke utvidet sine stillinger. Hadde de fått anledning til det, ville etter min oppfatning åpenbart behovet for å bruke overtid blitt redusert.

Hva kan helseministeren gjøre for å rette på dette?

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg først si at jeg langt på vei deler de vurderinger som representanten Molvik gir av problemet med utstrakt overtid. All overtid er ikke et problem, det er en nødvendighet for at man kan ta unna topper og kritiske situasjoner. Men systematisk og utstrakt overtid bør man søke å unngå, og jeg har redegjort for hvordan foretakene, også det angjeldende foretak, arbeider med det.

Når det gjelder spørsmålet om hele og delte stillinger, er det min oppfatning at det er ønskelig at en både gjennom administrative tiltak og gjennom de tariffforhandlingene som føres av partene, får til at flere velger større stillinger enn de mange deltidstillinger og kombinasjoner av deltidstillinger som helsetjenesten er preget av.

Sigbjørn Molvik (SV): Jeg takker igjen for svaret.

Det er jo sånn at i tilknytning til overtidsbruk er det også en annen utvikling på gang, og det er bruken av vikarbyråer ved sykehusene. Både for å skaffe nok sykepleiere og for å ha en såkalt reserve av fleksibel arbeidskraft øker bruken av slike vikarbyråer ved norske sykehus.

Jeg er klar over at noen arbeidstakere velger å ta arbeid i vikarbyråer framfor å ha fast ansettelse ved sykehusene, fordi det faktisk gir dem bedre lønns- og arbeidsforhold. Slik jeg ser det, er dette likevel en svært bekymringsfull utvikling, ikke minst med tanke på den stabilitet og kontinuitet i pasientbehandlinga som vi trenger.

Hvordan vurderer helseministeren denne utviklinga? Og kommer statsråden til å treffe tiltak som gjør at flere velger å ha fast ansettelse ved sykehusene, slik de fleste egentlig ønsker, framfor å være tilknyttet et vikarbyrå?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg ser på vikarbyråene som et nyttig redskap til å avhjelpe kritiske bemanningssituasjoner, også i norske sykehus. Men det er en dyr løsning, og det er ikke den beste løsningen. Det er ikke slik i Norge i dag at man kan komme inn som sykepleier på en sykehusavdeling og gå rett inn i de oppgavene som ligger der, uten erfaring og opplæring nettopp i den type arbeid. Derfor er det ganske krevende, og ofte vil det nok også oppleves som ganske utfordrende for dem som allerede arbeider i den avdelingen, at det leies inn dyre vikarer som de som jobber der fast, må lære opp. Derfor følger jeg denne utviklingen nøye. Jeg har bedt om at mine medarbeidere holder seg orientert om hvordan denne utviklingen er.

Når det gjelder de tiltak som representanten Molvik etterlyser, ligger de kanskje på et annet plan enn det rent administrative. Men ut fra de vurderinger jeg her har gitt, mener jeg det er grunn til å overvåke hvordan denne situasjonen utvikler seg.

S p ø r s m å l 9

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg vil gjerne stille helseministeren følgende spørsmål:

«I en av landets helseregioner har man hatt planer om stengte fødeavdelinger, og man frykter avvikling av et nylig opprettet psykiatrisk senter. Samtidig får vi melding om usikkerhet vedrørende ambulansetjenesten, dens finansiering og ansvar. Etter den nye helselovgivningen er alt dette helseministerens ansvar.

Hvordan vil han sikre at alle livsnødvendige funksjoner og tjenester ivaretas?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Representanten Gløtvold retter søkelyset mot et viktig spørsmål om hvordan livsnødvendige funksjoner ivaretas i de regionale helseforetakene. Det nye foretakssystemet bygger på at det i forhold til foretakene skal skje eierstyring som sikrer at ressursene brukes i forhold til prioriterte helsepolitiske mål. Selv med et desentralisert system for selve oppgaveløsningen krever det sentrale helsepolitiske ansvaret jeg har, at det må være styrings- og oppfølgingssystemer som gir trygghet for at helsetjenesten fungerer i samsvar med helsepolitiske mål og prioriteringer.

I helseforetaksloven er det etablert et system der viktige saker skal bringes opp til departementet for beslutning og dermed også blir politisk vurdert. Samtidig er det viktig at ressursrammene er realistiske i forhold til de målene som er satt. Den gjennomgang vi har hatt av foretakenes ressursituasjon, medfører at det nå ligger forslag til behandling i Stortinget om tilleggsbevilgning på nærmere 1,8 milliarder kr og i tillegg en låneramme til investeringer på 1 milliard kr.

Jeg skal ikke kommentere disse sidene ytterligere her, men sette søkelyset på den viktige rolle som tilsynssystemet har, altså Statens helsetilsyn og fylkeslegene. Deres arbeid kommer ikke til erstatning for det ansvaret som hviler på Helsedepartementet som eier og på foretakene som utøvere. Disse institusjonene har en viktig tilsynsrolle i forhold til at lovens krav om forsvarlige tjenester oppfylles. Når staten har blitt eier av foretakene, er det særlig viktig at tilsynsarbeidet skjer i en selvstendig og autonom posisjon. Jeg ser på denne tilsynsfunksjonen som et viktig sikkerhetsnett for at lovkrav oppfylles, og at livsnødvendige funksjoner og tjenester ivaretas. Det reduserer på ingen måte det ansvaret som ligger i «linjen», fra eier og ut til regionale helseforetak og lokale helseforetak, men det er et viktig supplement at tilsynsmyndigheten har et kontinuerlig søkelys på tjenestenes forsvarlighet.

Regjeringen vil styrke denne tilsynsfunksjonen, bl.a. ved å foreslå lovendringer som gir tilsynsmyndighetene sanksjonsmidler overfor sykehusene.

Overordnet politisk ansvar for ressursrammen, målrettet eierstyring og tydelig ansvars plassering i foretakene og et sterkt og uavhengig tilsyn skal samlet sikre forsvarlige helsetjenester.

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg takker helseministeren for svaret.

Jeg er enig i at en sterk tilsynsmyndighet er viktig. Nå er det imidlertid slik at man har et problem med habiliteten her, etter mitt mening. Når man har et statlig finansiert helsevesen og en statlig styrt og ansvarsbundet tilsynsmyndighet, kan man få en inhabilitetsproblematikk her og et forhold til lojalitet og øverste arbeidsgiver som kan være vanskelig. Derfor håper jeg at det blir brakt klarhet i den selvstendige rollen som tilsynsmyndigheten skal ha, og at også sanksjonsmulighetene kommer, for her skal en statlig myndighet gi sanksjoner til statlig drift. – Det får være nå.

Jeg synes at mankoen i driftsbudsjettene til helseregionene viser at man ikke har sikkerhet for ambulansetjenesten. I Helse Vest mangler de 8 mill. kr til ambulansen. I psykiatriplanen er det sagt at vi skal ha en utbygging bl.a. av distriktpsykiatriske sentre, noe som det nå er reist tvil om i enkelte regioner og fylker. Det har blitt vedtatt planer, men disse er lagt på is eller står i fare for å kunne bli avvirket, som i Helse Nord.

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg ta en del av de påstandene som her kommer.

For det første når det gjelder tilsynsmyndighetenes uavhengighet: Det er ikke noe nytt at Statens helsetilsyn har tilsyn med statssykehus. Det har de hatt før. Det nye er at de får tilsyn med flere statssykehus. Og jeg forsikrer om at Statens helsetilsyn har en fri og uavhengig rolle, og den vil bli styrket når de får sanksjonsmuligheter utover dem de har i dag.

For det andre når det gjelder det representanten Gløtvold kaller «mankoen i driftsbudsjettene»: Ja, vi har nettopp gjort det vi sa til Stortinget at vi skulle gjøre, nemlig

gått igjennom driftsbudsjettene og investeringsbudsjettene og foreslått for Stortinget en betydelig styrking av disse. Det ligger nå i Stortingets hender å avgjøre om dette er tilstrekkelig.

For det tredje er det slik at i den samme proposisjonen som vi har fremmet for Stortinget om sykehusøkonomien, har vi gjort det klinkende klart at opptrappingsplanen innenfor psykisk helse skal følges opp, også investeringsplanene. Og vi har nettopp vinklet bevilgningsforslaget slik at hoveddelen av pengene skal gå til å styrke basis i foretakene, som er finansieringsgrunnlaget for psykiatrien.

Så hvis representanten Gløtvold går nærmere inn i den proposisjonen jeg nå har referert til, vil han finne svar nettopp på de spørsmålene han reiser.

Ola D. Gløtvold (Sp): Det står allikevel ikke annerledes til enn at 2,6 milliarder kr var underskuddet og driftsbehovet i fjor, og av det dekker man inn drøyt 1,7 milliarder kr. Og så kommer kravet om effektiviseringsinntjening, innsparing på effektivitet.

Vi vet at en allerede er veldig stresset i forhold til psykiatriutbygging, i forhold til andre viktige medisinske områder og ikke minst i forhold til akuttmedisin. I akuttmeldingen og det som er gjort av utredningsarbeid av SINTEF, sies det at det er behov for 224 mill. kr for at en skal kunne følge opp de intensjonene man har der. De midlene burde egentlig legges oppå det behovet som helse-regionene nå har redegjort for, for at man skal kunne ha en rimelig dekning for at akuttmedisinsk beredskap, herunder ambulansetjenesten, blir godt nok ivaretatt. Og det er slik at tiden teller for at liv skal reddes. Det kan skje i morgen så vel som neste år. Jeg mener at noen av disse midlene burde inn nå og ikke først neste år.

Dessuten sitter helseministeren med hovedansvaret her, for å referere til Jan Grund, som er en av ideologene bak den nye organiseringen. Det er klart at da må helseministeren også ta ansvar for at det bevilges nok penger fra Regjeringens side, og ikke bare skyve det over på Stortinget.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Det har da virkelig også helseministeren gjort. Jeg har lagt fram en proposisjon for Stortinget med konklusjoner om hva jeg mener bør bevilges for at foretakene skal ha tilstrekkelig økonomisk grunnlag for å gjennomføre sitt oppdrag. Jeg har ikke foregitt Stortinget at det i denne omgang skulle bevilges penger til den oppgradering av de akuttmedisinske tjenestene som ligger i Stortingets behandling av akuttmeldingen. Derimot har jeg varslet Stortinget om at det er foretatt en utredning, som representanten Gløtvold viste til, og at vi vil komme tilbake i budsjettet for 2003 når det gjelder oppfølgingen av det.

Jeg hører det som blir sagt her når det gjelder antydninger om at helseministeren ikke tar ansvar for oppfølging av foretakenes økonomi. Jeg mener at det jeg nå har sagt, viser at slike antydninger faller på sin egen urimelighet.

S p ø r s m å l 1 0

Åslaug Haga (Sp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Statlig overtakelse av sykehusene synes å bli en ulykke for pasientene. Eksempel: I Akershus er byggingen av Follo sykehus utsatt på ubestemt tid eller skrinlagt og Akershus Universitetssykehus på Lørenskog er i en økonomisk forfatning som vil redusere behandlingsskapiteten betydelig. Helseministeren lener seg på helseforetakene og tillater at sykehusene blir ren butikk uten hensyn til pasientene.

Når vil statsråden gripe inn overfor denne utviklingen?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg starte med å ta klar avstand fra de premisser og de påstander som ligger til grunn for spørsmålet, at det nå skjer en negativ utvikling uten at jeg og Regjeringen griper inn med nødvendige tiltak.

Jeg minner om at det er en helt sentral begrunnelse for sykehusreformen at de regionale helseforetakene og helseforetakene skal settes i stand til bedre å kunne bruke tildelte ressurser i samsvar med helsepolitiske mål. Det er overhodet ikke snakk om noe frislipp i forhold til kommersielle mål. Fra Stortingets side og fra regjering og departement settes det helsepolitiske og samfunnspolitiske mål og resultatkrav, og det er dette som foretakene blir styrt og fulgt opp på. Jeg minner om at reformen har virket i fem måneder, og at det kanskje skal vises en viss tilbakeholdenhet med å felle en endelig dom, selv om mange har hatt sterke oppfatninger om reformen i forkant.

La meg gjenta, for at det ikke skal være noen tvil: Jeg har det samlede ansvaret for foretakenes tjenester, og det er intet i de ansvarsposisjoner som nå er etablert for foretakene, som rokker ved det.

Selv om reformen er i en tidlig fase og en del systemer skal gå seg til, er det viktig at foretakene også i etableringsfasen har økonomiske forutsetninger som er realistiske i forhold til de helsepolitiske målene. Det er bakgrunnen for at det er foretatt en full gjennomgang av foretakenes økonomiske situasjon, en gjennomgang som ligger til grunn for forslaget til Stortinget om en tilleggsbevilgning på nærmere 1,8 milliarder kr pluss en låneramme på 1 milliard kr. At Regjeringen satte ressursproblestillingen på dagsordenen høsten 2001, at gjennomgangen av foretakenes økonomi nå er foretatt, og at forslaget om tilleggsbevilgning foreligger, er en aktiv oppfølging av målsettingen om at foretakene må ha rammer som er tilpasset helsepolitikkenes mål.

I Regjeringens proposisjon er det dessuten gitt klare føringer for prioritering av behandlingstilbud til svake grupper, bl.a. mennesker med psykiske lidelser, og det er gitt klare føringer i retning av en mer desentralisert spesialisthelsetjeneste nærmere pasienten.

Åslaug Haga (Sp): La meg dvele litt ved Follo sykehus. Statsråden kunne ha valgt å legge til grunn at Helse Øst skulle ta Follo sykehus som utgangspunkt, og at det

skulle bygges. Jeg syns det er uforståelig at helseministeren har valgt å nullstille Follo sykehus, ikke minst fordi det sykehuset var ment å skulle fylle en viktig rolle innen psykiatrien.

Som helseministeren utmerket godt vet, er det stor underdekning med hensyn til psykiatriske plasser i Akershus, og spesielt i Follo. Hvordan mener helseministeren at det psykiatriske tilbudet i Follo skal dekkes når han gjennom de prioriteringene som er lagt i forhold til Helse Øst, har valgt å legge Follo sykehus på is?

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg korrigere den fremstilling som representanten Haga nå gir av denne saken. For det første er det slik at det ved Sentralsykehuset i Akershus, som nå heter Ahus, foregår en omfattende forprosjektering med sikte på utbygging av et helt nytt sykehus. Departementet har nylig gitt den faglige godkjenning av hovedfunksjonsprogrammet. Vi avventer nå resultatet av forprosjektet, og spørsmålet om bevilgning til oppstart vil komme opp i forbindelse med budsjettbehandlingen for 2003. Den saken er det fullt trykk på.

Når det gjelder Follo sykehus, har det regionale helseforetaket, som nå har ansvaret for sykehustilbudet både i Akershus og i de andre østlandsfylkene, valgt å se utbyggingen av Follo sykehus og utbyggingen av sykehustjenestene i Østfold i sammenheng før de går videre i det planarbeidet som fylkeskommunene på begge sider av fylkesgrensen har lagt ned et utmerket forarbeid i. Og det synes jeg faktisk at de som har ansvaret både for å bygge ut tjenestene og for å drive dem, skal få anledning til. Den respekt må jeg ha for de ansvarsposisjoner som er etablert av Stortinget gjennom foretaksloven. Det betyr ikke at jeg ikke vil ta et ansvar for å utvikle tjenestene for befolkningen både i Follo og i Østfold og i resten av Akershus. Det ansvaret vil jeg ta, men det skal være forankret i det regionale foretaket som faktisk både skal bygge og drive.

Åslaug Haga (Sp): Ja, det er greit nok, det, at planene skal være forankret. Men poenget er at her var det gjort et grundig arbeid fra fylkeskommunen og fylkespolitikernes side, og det kunne man ha valgt å ta som utgangspunkt i stedet for å la Helse Øst begynne på null.

Men et litt annet aspekt av spørsmålet mitt er: Når sykehusene drives som butikk, vil pasientene bli vurdert ut fra om de er lønnsomme eller ikke? Eldre mennesker som ofte har en rekke sykdommer samtidig, blir altså dårlig butikk i det systemet som er etablert.

Mitt spørsmål til helseministeren blir da: Hvordan vil han sikre at eldre mennesker behandles fullt ut i det etablerte sykehusmarkedet?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Nå skal jeg ikke foregripe mitt svar på det neste spørsmålet i denne spørretimen, som bl.a. går på eldre pasienter.

Men igjen må jeg si at påstandene sitter ganske løst hos representanten Haga. At sykehusene drives som ren butikk, hvor har representanten Haga det fra? Syke-

husene drives ut fra et lovfestet ansvar hvor man skal sørge for forsvarlige helsetjenester til befolkningen i regionen. Det er ikke snakk om profittbasert virksomhet. Det at vi har et finansieringssystem som belønner det å behandle flest mulig pasienter, er ikke et uttrykk for profitt! Det er et uttrykk for at det faktisk skal være slik at sykehusene skal premieres for å få unna køene, og ikke slik det var før, hvor de faktisk ble belønnet når de hadde lange nok køer.

Jeg vil, i likhet med representanten Haga, være på vakt overfor alle trekk i utviklingen som kan dra i retning av et mer kommersialisert helsevesen. Men som karakteristikk av det sykehusvesen vi har i dag, treffer representanten Hagas formuleringer svært dårlig.

S p ø r s m å l 1 1

Rune J. Skjælaaen (Sp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«I Romerikes Blad 3. mai hevder professor i medisin Jan Eriksen følgende: «Syke, gamle pasienter med mange lidelser sendes hjem fra norske sykehus uten å få hjelp fordi de er for kostbare å behandle.» Eriksen begrunner dette med at styrene for helseforetakene kun er opptatt av penger. I tillegg står geriatrik team for gamle pasienter i fare for nedleggelse av ressursmessige grunner.

Hva vil statsråden gjøre for å motvirke denne utviklingen?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: I min forrige periode som helseminister hadde jeg gleden av å legge fram en stortingsmelding om verdier i helsetjenesten. For meg var det viktig på denne måten å sette søkelyset på hvilke verdier som helsetjenesten skal tuftes på. Jeg er opptatt av at den offentlige helsetjenesten skal baseres på en grunnleggende respekt for individet, og at helsetjenesten skal realisere idealer om befolkningens likeverdige tilgang til viktige helsetjenester, uavhengig av bosted og av økonomiske og sosiale forhold. Med dette som bakgrunn ville det for meg være svært alvorlig hvis det var slik som premissene for spørsmålet antyder:

- at pasienter sendes hjem fordi de er for kostbare å behandle
- at styrene kun er opptatt av penger
- at viktige tiltak for eldre pasienter står i fare for å bli nedlagt

La meg slå fast at den helsetjeneste som Stortinget har vedtatt, ikke skal være slik. Jeg mener at det som er referert her, heller ikke er noen riktig generell beskrivelse av situasjonen.

Foretakenes oppdrag er å levere gode helsetjenester i samsvar med mål og prioriteringer som fastsettes av overordnede politiske organer. Det er ingen tvil om at det nye foretakssystemet er basert på helsepolitiske mål, og at det overhodet ikke er dekkende at det er etablert et system som kun er opptatt av penger. At det settes rammer for ressursbruken, er en del av den samlede styring av offentlig ressursbruk, som naturligvis ikke må utlegges slik at det nå bare er økonomi som er satt i høysetet. Jeg føyer

også til at bevisst og effektiv ressursbruk ikke må gjøres ensbetydende med pasientfiendtlige tiltak – tvert imot kan effektiv bruk av ressursene gjøre at flere får tilgang til helsetjenester. Og noe av det pasienter reagerer på når de er på sykehus, er ofte dårlig organisering og utnyttelse av ressursene.

Naturligvis er det en sammenheng mellom foretakenes økonomi og hvilke helsetjenester som kan ytes. Jeg har allerede i flere svar i denne spørretimen vist til den gjennomgang som Regjeringen har gjort, og de forslag som ligger til behandling i Stortinget. Det ligger nå i Stortingets hender å avgjøre hva som skal skje i forhold til det.

De fem regionale helseforetakene som har som hovedoppgave å sørge for at innbyggerne i regionene får nødvendig helsehjelp, har seks overordnede målsettinger å holde seg til: De skal fremme folkehelsen for å motvirke sykdom, skade, lidelse og funksjonshemming. De skal bidra til å sikre kvalitet i tjenesten, et likeverdig tilbud, god ressursutnyttelse, et tjenestetilbud tilpasset pasientenes behov og et tjenestetilbud som er tilgjengelig for pasientene.

Tilbudet til en rekke pasientgrupper vil verken være hensiktsmessig eller forsvarlig uten at det skjer et direkte samarbeid med primærhelsetjenesten. Samarbeidet med kommunene tror jeg er noe av det mest sentrale når det gjelder geriatrike pasienter, og det er noe som vi fra departementets side følger tett opp i forhold til foretakene. Det er et mål at pasientene i størst mulig grad skal oppleve behandlingstilbudet som et hele, ikke som et oppstykket system, fordi ansvaret er hjemlet i ulike institusjoner og på ulike nivåer. I lovverket er dette forholdet tatt opp flere steder, bl.a. når det gjelder krav til en individuell plan for pasienter med sammensatte og langvarige behov.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Jeg takker helseministeren for svaret. Jeg er også glad for at han understreker de verdiene som ligger til grunn for vårt helsevesen.

Når det gjelder mitt eget hjemfylke – Helse Vest, Helse Bergen og Haukeland sykehus – tvinger faktisk ressurs-situasjonen helseforetakene til å foreta store nedskjæringer i inneværende år. På Haukeland sykehus snakker vi i år – selv med de påplussingene som er varslet – faktisk om et kutt på 150 mill. kr. Samtidig vet vi at det på Haukeland sykehus i Bergen er planer klare for en slagpost og for rehabilitering, men det er ikke midler til investering, og det er ikke midler til drift. Og tanken om å skulle bygge opp videre – og bedre – tilbud f.eks. innenfor geriatri ved Haukeland Sykehus, kan en bare se langt etter.

Mener helseministeren at det er viktig at også de eldre, med sammensatte lidelser, kan få et optimalt behandlingstilbud i den forstand at de blir utredet tilstrekkelig, slik at de kan bli fulgt opp både i sykehus og av kommunehelsetjenesten hjemme?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg har aldri forsøkt å skape det inntrykk at en statlig overtakelse av spesialist-

helsetjenesten skulle løse alle problemer i sykehusene, problemer som er velkjente over mange år. Tvert imot har jeg blitt kritisert for at jeg har vært for beskjeden i mine ambisjoner i forhold til hva som reformen skulle utrette i løpet av de nærmeste to årene. Men jeg mener at reformen skal gi et grunnlag for å ta tak i de viktigste utfordringene både når det gjelder investeringer og drift, ikke minst når vi får det nye systemet for investeringer i sykehusene på plass fra neste år. Det har vært forutsetningen hele tiden at det skal komme fra 2003.

Til representanten Skjælaaens spørsmål vil jeg si at ja, det er viktig. Det er særlig viktig at de svakeste pasientgruppene – deriblant hører syke eldre – blir prioritert og tilgodesett i en samlet helsetjeneste. Det er viktig for meg som helseminister å se til det.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Jeg takker også for det svaret og hører de gode intensjonene. Men situasjonen i sykehusene er faktisk ikke sånn at sykehusene og helseforetakene kan prioritere denne gruppen, fordi akuttfunksjonen osv. krever veldig mye.

Jeg har lyst til å utfordre helseministeren og spørre om han har tenkt tanken å opprette sykehus nettopp for denne type pasienter som krever et lavere nivå rent behandlingssmessig, men som trenger behandling, såkalt halvannenlinjetjeneste – for sykehjemmene er jo ikke i stand til å behandle.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg vil bare si at en stor del av øyeblikkelig hjelp-funksjonen i sykehusene gjelder nettopp denne gruppen mennesker, slik at det å sette øyeblikkelig hjelp opp mot behandling av eldre, blir ikke riktig.

Men jeg er faktisk opptatt av at vi kan få til flere slike halvannenlinjetjenestetilbud. Vi gjør noen grep i den sykehusproposisjonen som Regjeringen la fram 3. mai i forhold til behandling av cellegiftpasienter og dialysepasienter, og vi har oppnevnt et utvalg – som skal jobbe gjennom dette året og ved utgangen av året levere sin innstilling – som skal se på finansieringen av sykehustjenestene. Det utvalget er nettopp bedt om å se på finansieringen av halvannenlinjetjenesten, som skal legge et grunnlag for den type tjenester som representanten Skjælaaen her etterlyser.

S p ø r s m å l 1 2

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg skal få stilla følgjande spørsmål til helseministeren:

«Statsråden varsla i spørretimen 22. mai ein gjennomgang av den geografiske fordelinga av økonomiske midlar til helseforetaka.

Vil han også ta initiativ til ein gjennomgang for å sikra brukarar og kommunar dialog med foretaka?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Det er to viktige temaer som tas opp i spørsmålet: brukernes og kommunenes dialog med foretakene. For begge gruppene er det sterke argumenter for at de trekkes inn i dialog med helse-

foretakene. For meg har det derfor vært viktig at det i de systemer som nå utvikles for foretakene, legges til rette for medvirkning og dialog. Så det korte svaret på begge representanten Meltveit Kleppas spørsmål er: Ja, jeg har gjort det, og jeg vil gjøre det.

Men la meg utdype det noe. For brukerne inneholder helseforetaksloven krav om at brukerne og deres organisasjoner skal gis innflytelse og trekkes inn i dialoger. Dette er fra min side fulgt opp overfor de regionale helseforetakene med krav om at det skal etableres brukerutvalg, og også med krav om at det skal påses at helseforetakene ivaretar dialog og medvirkning i forhold til brukerne og deres organisasjoner. Det er nå etablert brukerutvalg, har jeg fått opplyst, i alle de fem regionale helseforetakene. Jeg har for min del fra andre sammenhenger god erfaring med brukerutvalg, og jeg vurderer derfor dette som et svært viktig tiltak for å få en god og systematisk kontakt med brukerne og deres organisasjoner.

Når det gjelder kommunesektoren, viser jeg til at i forslaget til helseforetakslov ble det foreslått at det i alle de regionale helseforetakene skulle etableres rådsorganer, som bl.a. var ment å understøtte den ønskede kontakten med regionale og lokale politiske organer. Som kjent ble dette ikke vedtatt under Stortingets behandling av loven. Med bakgrunn i at det ikke var aktuelt med denne løsningen har Helsedepartementet arbeidet videre med andre tilnæringsmåter som kan legge til rette for god dialog med fylkeskommuner og kommuner. Det har også vært dialog mellom departementet og de regionale foretakene om dette. Som et resultat av denne prosessen gikk det 2. mai i år ut et brev fra Helsedepartementet, der det klargjøres at det i alle de fem regionale helseforetakene vil bli etablert kontakt med regionale og politiske organer. Dels er også slikt arbeid allerede i gang. Dermed er det i gang utviklingsprosesser for å sikre at foretakene skal ha den nødvendige dialog med kommuner og fylkeskommuner.

Jeg mener dette er viktig. Kommunene og fylkeskommunene har en viktig ombudsrolle på vegne av befolkningen i sine områder. I tillegg har både kommunene og – særlig – fylkeskommunene et ansvar for samfunnsplanlegging som tilsier at det må være gode arenaer for dialog og kontakt med en så viktig samfunnstjeneste som helsetjenesten og sykehustjenesten er.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det er – med rette – uro i mange brukarorganisasjonar og dermed blant mange pasientar i forhold til manglande dialog. Lat meg ta eitt eksempel: Revmatikerforbundet i Rogaland hadde før ein god dialog med fylkeshelsestyret. Dei fekk fortalt om sine behov, og deira positive erfaringar, f.eks. med Revmatismesjuehuset i Haugesund, var viktige for dei vala fylkestinget i Rogaland tok.

Kvar skal dei no gå for å påverka, f.eks. når det gjeld nødvendig vedlikehald av bygningane ved eit sjukehus som er veldig spesielt, men som har ein svært viktig funksjon i forhold til ei stor gruppe kronisk sjuke? Det er vel og bra å gi beskjedar til foretaksstyret om å konsultera brukarane. Meiner statsråden at det erstattar dei folkevalde organa som før hadde ansvar?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Stortinget har vedtatt en ny styringsmodell for sykehusene, og det er selvsagt mitt ansvar å gjennomføre den. Jeg mener at når det gjelder brukermedvirkning, skal ikke det nye foretakssystemet på noen måte stå tilbake for den brukerkontakt som måtte ha vært der før reformen trådte i kraft. Det at foretakene nå i noen måneder har trengt tid til å konsolidere seg, komme i gang og etablere disse ordningene, er ikke et uttrykk for en manglende prioritering av dette. Fra min side er det et dyptfølt engasjement fordi jeg tror at sykehusene blir bedre hvis disse brukerutvalgene, systematisk brukerkontakt og brukerundersøkelser fungerer godt. Det vil jeg påse at skjer.

Jeg er helt på det rene med at den folkevalgte styringen av helsesektoren er flyttet inn i denne salen for sykehusenes vedkommende. Men i tillegg til det skal det være en god brukerdiallog, og det skal være en god dialog med folkevalgte lokale organer.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det er bra at statsråden uttrykker engasjement. For min del vil eg understreka den uroa som eg føler i forhold til kronikarane, og vil be han følgja opp. Eg er i så måte ikkje roa av dei svara som helseministeren så langt har gitt på fleire andre spørsmål i denne spørjetimen, for han synest å vera tilfreds med dei midlane som han no har tildelt føretaka. Det er vitterleg eit faktum at her gir føretaka beskjed om kutt i eksisterande tilbod. Det gir endå større grunn til uro når det gjeld kronikarane, for det er ofte dei som kjem i bakleksa. Eg vil be statsråden visa engasjement ikkje berre i ord, men òg i handling, og då må han gjera langt meir enn han har gjort til denne tid med å setja seg inn i korleis kronikarane no opplever den faktiske situasjonen i forhold til føretaka.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg hører representanten Meltveit Kleppa mener at jeg ikke vet nok om kronikernes hverdag, og det kan godt hende. Jeg tror det er vanskelig å sette seg skikkelig inn i det, uten at man har vært der eller har vært veldig nær slike mennesker i det daglige. Så det skal jeg legge meg på minne.

Men når det fremstilles slik at jeg som helseminister er såre fornøyd med de midler sykehusene er tildelt for inneværende år, er svaret på det at det er jeg ikke. Derfor har jeg fremmet forslag om betydelige tilleggsbevilgninger, og det forslaget som jeg har lagt fram for Stortinget, står jeg selvsagt bak. Og så er det representanten Meltveit Kleppa og hennes kolleger i Stortinget som skal avgjøre om dette er godt nok, og jeg synes å registrere at man da mener at det ikke er det. Det får vi komme tilbake til i en annen sak i denne sal.

Presidenten: Vi går nå over til spørsmålene 18 og 19.

S p ø r s m å l 1 8

Anita Apelthun Sæle (KrF): «Sigøyneres tradisjonelle levesett innebærer utstrakt reisevirksomhet. Fortsatt finnes sigøynere i Norge som reiser i sommerhalvåret. I

denne gruppen er det barn som ikke går på skole. Trolig snakker vi om mellom 30 og 70 barn. Disse trenger opplæring slik at de blir i stand til å delta i samfunnet.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre sigøynerbarn i Norge opplæring, og hvordan vil hun gå frem for å oppnå dette?»

Statsråd Kristin Clemet: Alle barn som bor i Norge, har en rett og en plikt til grunnskoleopplæring. Retten til grunnskoleopplæring inntreer når det er sannsynlig at barnet skal være i Norge i mer enn tre måneder. Plikten til grunnskoleopplæring begynner når oppholdet har vart i tre måneder.

Dersom foreldre eller den som har ansvaret for barnet, forsettlig eller uaktsomt er skyld i at barnet har fravær fra opplæringen, kan vedkommende straffes med bøter. Det er Statens utdanningskontor i det enkelte fylke som fører tilsyn med at kommunen følger opplæringsloven, herunder barns rett og plikt til opplæring.

Skolesystemet i Norge er likevel ikke i tilstrekkelig grad tilpasset familier som har en utstrakt reisevirksomhet.

St.meld. nr. 15 for 2000-2001, Nasjonale minoriteter i Noreg, er behandlet i Stortinget. På bakgrunn av denne meldingen har Kommunal- og regionaldepartementet opprettet et samordningsutvalg for nasjonale minoriteter, der bl.a. Utdannings- og forskningsdepartementet er representert. Utvalget skal i løpet av høsten fremme forslag om flere konkrete tiltak overfor nasjonale minoriteter, herunder skoletiltak overfor rom- og romanifolket.

Jeg vil forsikre meg om at den problemstillingen representanten Apeltun Sæle reiser, tas opp i dette samordningsutvalget.

For øvrig kan jeg opplyse at ett av de konkrete tiltak som er nevnt i stortingsmeldingen om nasjonale minoriteter i Norge, er å vurdere om IKT i kombinasjon med skolestøttet kontaktnett i aktuelle områder kan tilpasses opplæringsbehovet hos rom- og romanifolket, som er på reise deler av året.

Når utvalgets innstilling foreligger, vil denne bli nøye vurdert bl.a. i Utdannings- og forskningsdepartementet. Både vurderingen og iverksetting av eventuelle tiltak må skje i nært samarbeid med rom- og romanifolket selv.

Anita Apeltun Sæle (KrF): Eg vil takka statsråden for svaret.

Eg har som stortingsrepresentant og dermed som ombod hatt samtalar med menneske som har fortalt at dei aldri har gått på skule, at dei ikkje kan lesa og skriva, og at dei har hatt store vanskar i livet, ikkje minst for å skjula sitt handikap. Dei fleste av desse var godt vaksne menneske, og dette er altså eit resultat av tidlegare tidars syndar. Det er urovekkjande, synest eg, at det også i 2002 er born som fell utanfor, med dei problema som det vil medføra. Vi veit kva ansvar foreldra har, men i siste instans er det samfunnet sitt ansvar å gje desse borna undervisning.

Rom- og romanifolket sine born er ofte på reise også utanfor Noreg. Kan undervisningsministeren tenkja seg

eit nordisk samarbeid om kontrollert heimeundervisning for desse borna, eventuelt med reisande lærarar?

Statsråd Kristin Clemet: Jeg er enig med representanten Apeltun Sæle i at dette er viktig. Vi vet at utdanning og kunnskap er viktig for alle, og disse barna, som er uskyldige, kan senere i livet komme til å oppdage det. Da kan det kanskje føles for sent.

Også disse har naturligvis krav på tilpasset opplæring. Vi må vel si at det er mer krevende å gi denne gruppen tilpasset opplæring enn mange andre grupper. Men på den annen side er dette en nokså liten gruppe, som det fremkommer av det spørsmålet som er stilt. Jeg mener også at vi i dag har muligheter for mer fleksible opplæringsformer, som burde kunne gjøre det mulig for oss å utvikle den fantasi og kreativitet som skal til for å kunne gi et godt tilbud.

Ideen om å bringe dette opp i nordisk samarbeid skal jeg ta med meg. Jeg skal om ikke lenge treffe mine nordiske kolleger, og skal allerede da uformelt ta opp spørsmålet om dette er noe vi kunne kikke nærmere på i nordisk sammenheng.

Anita Apeltun Sæle (KrF): Eg er veldig glad for det svaret. Det er heilt klart at saka er krevjande, men den er også avgrensa i omfang. Fleksibilitet er det vi må satsa på vidare.

No er det slik at ny teknologi ofte gjev nye moglegheiter – statsråden sa litt om det. Sjølv om sigøyningar lever på tradisjonelt vis, har teknologien også nådd dette samfunnet i nokon grad. Eg er glad for at statsråden trur – slik som eg trur – at det er mogleg å nå born og unge via nettet og gje adekvat opplæring. Det finst også gode læremiddel for basisfag, som kunne lyfta utsette born ut av kunnskapsunderskotet.

Dette var vel meir ein kommentar enn eit spørsmål, men eg synest ein må bruka heile breidda for å oppnå den fleksibiliteten som er nødvendig for å nå desse borna, slik at vi ikkje får vaksne utan basiskunnskapar i framtida.

Statsråd Kristin Clemet: Jeg tar med meg disse rådene og disse ideene, og kan kanskje bare legge til at dette er ikke de eneste barna som er på reise deler av den tiden de går på skolen. Mange barn av utestasjonerte foreldre f.eks. benytter seg av informasjons- og kommunikasjonsteknologi for å holde kontakt med norsk opplæringsvirksomhet.

Jeg tar med meg disse ideene og vil komme tilbake til dette i lys av den utvalgsinnstillingen som jeg nevnte i mitt svar.

S p ø r s m å l 1 9

Arne Sortevik (FrP): Jeg har følgende spørsmål til utdanningsministeren:

«Jeg viser til oppslag i bladet «Utdanning» av 12. mai 2002 om kurset «Hverdagsjuss for skoleledere» der det fremkommer at skolens ansatte ikke har rett til å foreta

beslag av bl.a. farlige gjenstander fra elever. I forhold til opplæringslovens bestemmelser om ordensreglement, og ikke minst i forhold til de praktiske ordensproblemer som ansatte i dagens skole stilles overfor, representerer denne begrensningen en stor utfordring.

Hva vil statsråden gjøre for å avhjelpe denne situasjonen?»

Statsråd Kristin Clemet: La meg først slå fast at skolen har plikt til å sørge for trygge forhold og et godt læringsmiljø for elevene. For å følge opp denne plikten mener jeg det er viktig at skolene har et internt ordensreglement. Dette reglementet bør være klart og tydelig, ikke til å misforstå, utarbeidet i samarbeid med elever og foreldre, lærere og skoleledere og håndheves når det brytes. Alle i skolen, både lærere, elever og foreldre, må vite hva som er akseptabel atferd. Ordensreglementet kan variere over tid og mellom skolene, men må selvsagt fastsettes innenfor de rammene som følger av opplæringsloven, og de reglene som gjelder generelt i det norske samfunnet.

I et ordensreglement kan man f.eks. liste opp gjenstander som ikke tillates medbrakt eller brukt på skolen, som f.eks. mobiltelefoner, våpen eller – for den saks skyld – godterier, samt redegjøre for de sanksjoner/reaksjoner som vil ledsage et regelbrudd.

Uansett reglement er det etter min mening klart at enhver har rett, og plikt, til å hindre straffbare handlinger. Virkemidlene man benytter, må imidlertid stå i rimelig forhold til den straffbare handlingens grovhet og rettes mot den som har forgått seg, og i skolesammenheng normalt ikke rettes mot hele klassen eller skolen. Jeg er derfor ikke enig i de påstander som fremkommer i bladet «Utdanning». Både ut fra gjeldende lov- og regelverk, et eventuelt skolereglement og sunn fornuft, vil jeg legge til, mener jeg at skolens ansatte kan gripe inn og fjerne synlige eller lett tilgjengelige våpen eller andre farlige gjenstander fra elevene. Der det er mer vage mistanker, f.eks. om hvilke elever som kan være involvert, må man, som ellers i samfunnet, overlate til politiet å foreta ransaking og beslag.

Jeg har registrert at det er skapt usikkerhet i skolen om disse spørsmålene. Jeg har derfor igangsatt arbeidet med et eget rundskriv som vil gjøre dette klarere, og som presiserer de forhold jeg har nevnt ovenfor, og som kan være i bruk fra skolestart i høst.

Arne Sortevik (FrP): Jeg takker for svaret.

Vi kan fort bli enige om hva som er «sunn fornuft», men det styrker åpenbart handlinger basert på sunn fornuft dersom jusen også er på fornuftens side. Jeg er derfor glad for at vi iallfall kan få en form for opprydding gjennom et rundskriv. Men hvis det rundskrevet bærer frem noenlunde de samme synspunkter, etterlater det fortsatt en uavklart situasjon i forhold til jusen spesifikt. Det bør etter min mening foretas en opprydding som også klargjør og omfatter hva som er juridisk mulig, slik at dersom det oppstår situasjoner hvor dét blir satt på spissen, bør det for alle ansatte i skolen, både skoleledere

og lærere, være avklart på den måten at de føler seg på trygg juridisk grunn hvis de mener det er grunnlag for å foreta beslag, uavhengig av gjenstand. Det er også et selvstendig poeng at det virkemiddelapparatet som lærerne må bruke, bør være juridisk avklart, slik at de i sin rollemodell faktisk ikke opptrer i strid med eller på kant av gjeldende lovgivning.

Statsråd Kristin Clemet: Nå mener jeg at det svaret jeg avgav i sted, også er i samsvar med jusen. Jeg er klar over at det kan være jurister som kan mene noe annet, men vi er vel ikke helt ukjent med det fenomenet at jurister kan ha ulike oppfatninger. Jeg mener altså at jeg gav et svar som ikke bare gikk på sunn fornuft, men som også er forankret i lov- og regelverk, og som i tillegg kan og bør forankres i et skolereglement. Sunn fornuft kom nærmest på toppen av jusen.

For øvrig er jeg enig med representanten Sortevik i at hvis vi i arbeidet med dette rundskrevet finner ut at det er vanskelig å gi klare retningslinjer om hva slags skolereglement man kan ha på svært viktige områder – man må jo si at dette med våpen er svært viktig – bør vi eventuelt ta initiativ også lovveien dersom det skulle være nødvendig. Men vår tolkning er at slik loven nå er, slik opplæringsloven er, og slik man har anledning til å utforme skolereglementet, er man på trygg juridisk grunn dersom man gjør som jeg sier, altså griper inn og fjerner «synlige eller lett tilgjengelige våpen eller andre farlige gjenstander fra elevene». Det å gå til uadressert ransaking forholder seg nok annerledes, men jeg tror ikke det er de problemstillingene de angjeldende lærere og skoler har tatt opp.

Arne Sortevik (FrP): Et tilleggsspørsmål til slutt: Vil man i utformingen av rundskrevet også samarbeide med Lovavdelingen i Justisdepartementet, slik at man gjør sitt ytterste for å avklare eventuelle uklarheter knyttet til lovgrunnlaget for å gå til beslag? Jeg har lyst til å minne om at vi snakker om ganske ulike typer gjenstander – mobiltelefoner kan være av de relativt uproblematisk. Når vi beveger oss langs en akse videre mot våpen – kniver og slagvåpen – er vi inne i en helt annen og langt mer alvorlig problematikk.

Statsråd Kristin Clemet: Nå har vi i og for seg jurister i Utdannings- og forskningsdepartementet også, men det er en relativt normal prosedyre at dersom man beveger seg inn på lovområder, er det også en kontakt med Lovavdelingen. Jeg kjenner ikke akkurat prosedyrene for hvorledes man gjør det ved utarbeidingen av rundskriv, men jeg tar med meg dette rådet, og jeg skal sørge for at det vi sender ut, skal være patent.

Presidenten: Vi går da tilbake til spørsmål 13.

S p ø r s m å l 1 3

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Jeg vil gjerne stille et spørsmål til utviklingsministeren:

«Fattigdomsbekjempelse er et uttrykt prioritert område for norsk utviklingspolitikk og for Verdensbankens PRSP-programmer (strategidokument for reduksjon av fattigdom). Erfaringer viser imidlertid at PRSP ofte overstyres av IMF-instrumenter som PRSC og PRGF, instrumenter som fremmer økonomisk liberalisering og deregulering. Slik kan det oppstå konflikter mellom ulike hensyn.

Vil Regjeringen jobbe for at fattigdomsbekjempelse får hovedprioritet ved bruk av alle verktøy innenfor Verdensbanken og IMF?»

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: La meg først presisere at Poverty Reduction Strategy Paper, PRSP, ble lansert som et felles initiativ fra Verdensbanken og Valutafondet, IMF, i 1999. Dette markerte starten på en mer helhetlig tilnærming fra de to institusjonene i forhold til fattigdomsbekjempelse, hvor monetære, finanspolitiske, strukturelle og sosiale faktorer integreres, slik at den fattigdomsreducerende effekten maksimeres. Et viktig prinsipp er at landene selv skal ha eierskap til sin PRSP. Utformingen av strategien er basert på utviklingslandenes egne prioriteringer, som Verdensbanken og IMF deretter støtter opp om.

For å støtte opp om implementeringen av PRSPen er det lansert to utlånsinstrumenter, henholdsvis Verdensbankens Poverty Reduction Strategy Credit, PRSC, og IMF's Poverty Reduction and Growth Facility, PRGF. De to låneinstrumentene PRSC og PRGF, som også representanten var inne på, overstyres altså ikke PRSP i de enkelte land. Begge har sitt utgangspunkt i de prioriteringer som utviklingslandene selv uttrykker gjennom sin PRSP. I utgangspunktet er ikke disse instrumentenes primære formål å fremme økonomisk liberalisering og deregulering. Hvorvidt dette er tilfellet, avhenger av situasjonen i det enkelte land og deres PRSP. Det vil i så tilfelle skje innenfor et rammeverk hvor nasjonale institusjoner er i stand til å sikre at den sosiale dimensjon, som også representanten er opptatt av, ivaretas.

Vi er oss meget bevisst sammenhengen mellom makroøkonomiske effekter av tiltakene som PRSPene foreskriver, og de sosiale konsekvensene av disse. Det blir derfor gjort analyser både i forkant, mens tiltakene iverksettes og i etterkant for å sikre at de faktisk gir positiv uttelling for de fattige. Verdensbanken og IMF er i ferd med å utvikle en tilnærming til Social Impact Analysis, som det heter, som skal støtte den nasjonale PRSP-prosessen og sikre et bedre grunnlag for politiske beslutninger og rekkefølgen av reformer og tiltak. Det er imidlertid viktig at dette arbeidet forankres i og gjennomføres av landene selv. Mange utviklingsland har store kapasitetsproblemer med å gjennomføre slike analyser. Derfor må vi sørge for at nasjonal kapasitet styrkes. Fra norsk side følger vi dette arbeidet svært nøye.

I henhold til Regjeringens handlingsplan for fattigdomsbekjempelse vil vi bidra til at kampen mot fattigdom har første prioritet i Verdensbankens og IMF's arbeid.

Norge vil generelt fortsette å arbeide aktivt for at PRSP-tilnærmingen i størst mulig grad sikrer en landeid

– altså nasjonalt eierskap – effektiv og fattigdomsreducerende utvikling samt ikke minst at Verdensbanken og IMF, i likhet med andre utviklingsaktører, skal legge disse målsettingene til grunn for sitt engasjement i landene.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Jeg takker for svaret. Jeg synes det er bra at statsråden kommer med et klart svar i forhold til prioritering.

Nå er det jo ingen overraskelse at det vil finnes ulike vurderinger av hva slags politikk som fremmer utvikling, og hva slags politikk som fremmer en *rettferdig* form for utvikling – sikkert også mellom statsråden og meg og mellom ulike miljøer som er opptatt av Verdensbankens og IMF's politikk. Jeg er likevel interessert i å utfordre statsråden på det, for vi har jo sett mange anklager i forhold til Verdensbanken som har gått på at det nettopp finnes en slik motsetning, mellom en politikk som fremmer en liberalisering av økonomien og en politikk for fattigdomsbekjempelse. Ser statsråden at det kan være den type motsetninger, og er det områder hun ønsker å gripe fatt i i forhold til å gi fattigdomsbekjempelse en aktiv hovedprioritet?

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Jeg vil først gi representanten honnør for å ha satt dette spørsmålet i fokus. Det er veldig viktig at Stortinget også engasjerer seg. Selv om det kan være teknisk komplisert, er det ikke desto mindre viktig for milliarder av mennesker.

Vi har selvsagt fattigdomsbekjempelse som hovedprioritet. Som representanten er inne på, kan det være litt ulike vurderinger av hva man mener best fører til målet. Det som er vårt hovedmål, er at det ikke skal være én oppskrift som skal tres nedover hodene på alle land. Tvert imot, man må snu på det og si at landene selv skal utforme en strategi – den nasjonale fattigdomsbekjempelsesstrategien – som så skal danne utgangspunkt for både vurderingen av makroøkonomiske tiltak og vurderingen av de sosiale og strukturelle tiltakene. Her er Norge på banen. Vi er selvfølgelig ikke helt i mål i forhold til IMF's og Verdensbankens politikk. Norge har i alle år slåss for en mest mulig fattigdomsorientert politikk. Etter min vurdering er Verdensbanken nå kommet veldig langt. Vi er opptatt av at IMF skal komme like langt, og så drive gjennom en politikk som er, slik vi forstår det, fullt ut fattigdomsbekjempende i det enkelte land.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Jeg takker igjen for svaret.

Jeg kunne til slutt tenke meg å stille statsråden et lite tilleggsspørsmål om hva hun ser for seg at Regjeringen kan gjøre for å komme de som nå kommer med kritikk av Verdensbankens politikk, i møte, og hva slags tiltak Regjeringen kan treffe for å fange opp den type kritikk. For hvis Regjeringen skal etterleve de målsettingene som utviklingsministeren her gir til kjenne, må man jo ha et aktivt apparat for å fange opp slike eventuelle interessemotsetninger som kan komme. Så hva slags tanker har man om oppfølgingen av det?

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Etter min vurdering er en god del av den kritikken som har vært de siste årene, primært legitim i forhold til den politikk Verdensbanken førte på 1980-tallet, og til dels på begynnelsen av 1990-tallet, altså de gamle strukturtilpasningsprogrammene. Det har bl.a. gitt seg utslag i en analyse som Norge har vært med på å finansiere, SAPRI-analysen, som nettopp reflekterer den kritikken som representanten er inne på. Etter min vurdering og etter norsk vurdering har banken endret politikk på en rekke områder og ivaretar på en annen måte enn det som tidligere var tilfellet, hovedhensynet om fattigdomsbekjempelse i de enkelte landene.

Det vil alltid være slik at det kan være grunnlag for å analysere hvorvidt man har kommet i mål, hvorvidt man har valgt riktig dosering, og hvorvidt man kanskje ikke alltid har vært like målrettet, og det vil vi til enhver tid ha en god analyse på. Det er bakgrunnen for Social Impact Analysis-instrumentet som nå iverksettes, hvor man skal gjennomgå den makroøkonomiske politikken og gjennomgå de sosiale konsekvensene av den, og av både Verdensbankens og IMF's politikk, nettopp for å se hvordan dette bedre kan ivaretas i neste runde. Så her er vi inne i en prosess som etter min vurdering gir et veldig godt grunnlag for å ivareta en del av de kritiske innfallsvinklene som mange har kommet med. Men jeg vil understreke at jeg føler at en del av kritikken er mer rettet mot banken for ti år siden enn den banken vi kjenner i dag.

S p ø r s m å l 1 4

Ingvild Vaggen Malvik (SV): «Naturperlen Gjevilvatnet har fått betydelige skader som følge av vassdragsregulering. Oppdal kommune bad i 1997 om en revidering av manøvreringsreglementet, uten at NVE tok dette til følge. Fylkeskommunen fulgte derfor i 2001 opp med et krav om revisjon, et krav som fortsatt ikke er behandlet av Olje- og energidepartementet.

Synes statsråden behandlingstiden for slike saker er tilfredsstillende, og mener statsråden at dagens regelverk fungerer godt nok i forhold til slike naturskader?»

Statsråd Einar Steensnæs: Spørsmålet fra representanten Vaggen Malvik gjelder en klage fra Sør-Trøndelag fylkeskommune over NVEs avslag på kravet om å ta manøvreringsreglementet for Driva kraftverk opp til ny vurdering. Manøvreringsreglementet berører bl.a. Gjevilvatnet i Oppdal kommune. Fylkeskommunen hadde krevd at NVE endret manøvreringsreglementet for å sikre bedre fylling av Gjevilvatnet om våren.

Direktoratet for naturforvaltning fremmet på vegne av miljøgruppa for Gjevilvatnet, Oppdal kommune og fylkesmannen i Sør-Trøndelag en tilsvarende henvendelse hvor NVE ble bedt om å vurdere skadevirkningene ved regulering av Gjevilvatnet.

NVE gav sin vurdering av saken den 12. mai 2000. NVE konkluderte med at skadevirkningene som følge av reguleringen ikke var større enn forventet da konsesjon ble gitt, og at alle skader av betydning som har oppstått, ble vurdert under konsesjonsbehandlingen. Fordi fylkes-

kommunen i sitt brev bad om NVEs vurdering av saken, ble det ikke fattet noe formelt vedtak som kunne påklages.

NVE gjorde ved en senere anledning oppmerksom på at det var mulig å kreve at vilkårene ble endret i medhold av egen endringsbestemmelse i manøvreringsreglementet. Sør-Trøndelag fylkeskommune krevde derfor i oktober at manøvreringsreglementet ble endret, med samme begrunnelse.

NVE avsto kravet om omgjøring. Klagen fra fylkeskommunen ble oversendt Olje- og energidepartementet ved brev av 19. desember i fjor, og en avgjørelse i saken kan ventes i nær framtid.

På bakgrunn av at det først i oktober sist høst kom et formelt krav om å starte revisjonssak, kan jeg ikke se at et drøyt halvår er en utilfredsstillende saksbehandlingstid. Både NVE og departementet har hatt behov for å gå grundig inn i saken og har bl.a. innhentet uttalelser fra Miljøverndepartementet og regulanten.

I tillegg har vi i dette tilfellet avventet et arbeid som foregår mellom regulanten og de berørte kommuner med sikte på å finne fram til omforente løsninger som skal bedre vannfyllingen i Gjevilvatnet. Etter det jeg har fått opplyst, er dette arbeidet i sluttfasen, og regulanten tar sikte på å sende søknad om endring av manøvreringsreglementet før ferien.

Når det så gjelder representanten Vaggen Malviks andre spørsmål, er jeg av den oppfatning at vi har et regelverk som er godt nok til å fange opp eventuelle utilsiktede naturskader eller skader som er av et slikt omfang at man ikke har kunnet forutse disse på konsesjonstidspunktet. Jeg viser her til den generelle «nødbestemmelsen» som inntas i manøvreringsreglementet, men også til den lovbestemte adgangen for revisjon av tidligere gitte reguleringskonsesjoner.

Jeg vil avslutningsvis og på et generelt grunnlag si at tilfanget av slike saker som dette er meget stort. Selv om regelverket er godt nok, kan det av hensyn til saksbehandlingskapasiteten være nødvendig med lengre behandlingstid enn det som kan være ønskelig i enkelte saker. Av grunner som er redegjort for, mener jeg likevel dette ikke er tilfellet i denne saken.

Ingvild Vaggen Malvik (SV): Først vil jeg takke for svaret.

Jeg vil hevde at dette er en nokså spesiell sak. Og når statsråden i sitt svar argumenterer med at NVE vurderte de skadene som Gjevilvatnet fikk, som noe som allerede var vurdert i konsesjonsbehandlingen, og i tillegg påpeker dette med betydningen av en formell søknad om endring av manøvreringsreglementet, synes jeg det er litt merkelig.

Oppdal kommunestyre gjorde et enstemmig vedtak allerede i november 1997, hvor de bad om å få endret manøvreringsreglementet som en konsekvens av de skadene Gjevilvatnet fikk. Og da synes jeg det er litt merkelig at ikke NVE oppfattet søknaden om endringen som en formell henvendelse da den kom fra Oppdal kommune. Det synes jeg med respekt å melde er litt merkelig.

Ellers vil jeg påpeke at når det er snakk om bruk av nødparagrafen – legg merke til uttrykket «nødparagrafen» – må jo det bety at man må ha en rask behandling hvis den skal ha noen funksjon. Og hvis man skal la dette trekke ut i årevis – vi skriver nå 2002, og første gangen denne saken dukket opp, var i 1997 – da kan man knapt kalle det en nødparagraf.

Statsråd Einar Steensnæs: La meg for det første si at som klagemyndighet må departementet forholde seg til de klagefrister som gis, og klagen må innleveres på formelt grunnlag.

Jeg ser på denne saken som en viktig miljøsak. Jeg ser miljøaspektet knyttet til reguleringen av Gjevilvatnet og har faktisk et betydelig håp om at regulanten sammen med de berørte kommunene og fylkeskommunen skal finne fram til en minnelig ordning. Det nevnte jeg i mitt svar, men jeg tror også at spørreeren, som er opptatt av miljøaspektet ved denne saken, skal være tilfreds med at departementet i dette tilfellet gir seg nødvendig tid til å gå gjennom alle sakens sider. Det avspeiler det alvor og den grundighet som jeg mener denne viktige saken fortjener.

Jeg håper at vi skal kunne levere et svar nokså fort. Det har jeg også nevnt, men fremfor alt håper jeg på at det blir en avtale mellom regulanten og de berørte interesseorganisasjonene som løser dette spørsmålet på en tilfredsstillende måte.

Ingvild Vaggen Malvik (SV): I brev fra Oppdal kommune av 22. mars framgår det at frivillige løsninger ikke lenger vil være tilstrekkelig, og man uttrykker tvil om at man kan bli enig med regulanten om de nødvendige tiltakene. Oppdal kommune ønsker jo at man skal endre regulerings høyden til maks 10–11 meter, og at man må få til en løsning som er tilfredsstillende for Oppdal kommune. Da er spørsmålet mitt helt konkret til statsråden: Vil man ta disse signalene fra Oppdal kommune til følge?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg vil ikke nå foregripe den behandlingen som departementet er i ferd med å foreta.

Som jeg nevnte, håper jeg at det kan finnes en forstandig og tilstrekkelig miljøvennlig løsning, en naturvennlig løsning, knyttet til den dialogen som er mellom regulanten, kraftverket, og de berørte kommunene. Basert på den løsning man kommer fram til, og den søknad som en slik løsning i etterkant måtte medføre, vil jeg ta standpunkt til dette. Men på et selvstendig grunnlag vil departementet behandle denne klagen og selvfølgelig også i det arbeidet ivareta de viktige miljøhensyn som knytter seg til Gjevilvatnet.

S p ø r s m å l 1 5

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«Ifølge Sem-erklæringen skal bruken av minikraftverk økes. Samtidig avvises et prosjekt for bygging av et minikraftverk i Indre Sagelvvassdraget. Prosjektet er støttet av lokale miljømyndigheter. Statsrådets begrunnelse for sitt avslag var at prosjektet tidligere var blitt avvist av forrige regjering. Vi hadde håpet at gammelt tankegods ble kastet ut da Bondevik II-regjeringen inntok departementet.

Vil statsråden hente frem sine friske koster, lese Sem-erklæringen og ta saken opp til ny vurdering?»

Statsråd Einar Steensnæs: Som representanten Vaksdal påpeker, legges det i Sem-erklæringen opp til at bruken av minikraftverk skal økes. Dette betyr likevel ikke at det uten unntak skal gis slik tillatelse til utbygging av kraftverk. Det må også i disse tilfellene foretas en miljømessig vurdering av prosjektet.

I den saken som omtales i spørsmålet, er det gitt tillatelse til selve minikraftverket i Indre Sagelvvassdraget og til regulering av et nabovann. Det er derimot ikke gitt tillatelse til å regulere Krokvatnet. Det er lagt vekt på at dette området har en uberørt karakter og er et våtmarksområde som er tilholdssted og hekkeplass for ender, vadere og storlom.

Så lenge det ikke søkes om tillatelse til bygging av minikraftverk i et vernet vassdrag, avslås slike søknader svært sjelden. Departementet har derfor gått gjennom alle argumentene i denne saken i sin fulle bredde to ganger. Det er ikke til å komme bort fra at en regulering av Krokvatnet vil medføre slike skader og ulemper for allmenne interesser at det ikke overstiger fordelene ved regulering av dette vannet. Da tiltakshaveren bad departementet se på saken for tredje gang, fant jeg derfor ikke grunnlag for å ta saken opp til ny vurdering, ettersom det ikke var kommet fram noen nye argumenter i saken. Så i denne spesielle saken må derfor hensynet til miljøet telle mer enn utbyggingsinteressene. Dette er for øvrig godt i overensstemmelse med Sem-erklæringens målsetting.

Jeg kan for øvrig bekrefte at det er kastet ut gammelt tankegods fra departementets kontorer. Det er satt inn friske koster. Statsråden har lest Sem-erklæringen, og saken har vært tatt opp til ny vurdering.

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg takker statsråden for svaret, som jeg egentlig synes var skuffende på bakgrunn av det som står i Sem-erklæringen. Der står det på side 17:

«Samarbeidsregjeringen mener at potensialet for fremtidige vannkraftutbygginger sett i forhold til verdien av å sikre de gjenværende naturområdene gjør at epoken med store vannkraftutbygginger er over. Hensynet til kommende generasjoners naturopplevelser tilsier en restriktiv holdning til videre vassdragsutbygging, og at vi lar de aller fleste vassdrag som står igjen forbli urørt. Samarbeidsregjeringen vil på denne bakgrunn foreta en gjennomgang av vassdragsvernet. Eksisterende vannkraftstruktur må utnyttes bedre, og bruken av minikraftverk økes.»

Vi er vel alle enige om at utbygging av minikraftverk alene ikke vil løse problemene med et enormt underskudd i den innenlandske kraftbalansen. Men minikraftverk vil likevel bidra positivt, og minikraftverk vil i tillegg avhjelpe den alvorlige effektsituasjonen vi også av og til har.

I tillegg blir de som driver næringsvirksomhet i distriktene, nå oppfordret til å finne tilleggsinntekter og nye næringsveier utover å drive landbruk. På dette stedet har det også tidligere vært kraftverk uten de store problemene. Vil statsråden på denne bakgrunn gjennomgå saken på nytt, slik at de fagre ord i Sem-erklæringen nå blir omgjort til handling?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg synes det var bra at representanten Vaksdal tok seg tid til å sitere så pass fylldig fra Sem-erklæringen. Det var vakkert lest, og innholdet er i grunnen tilstrekkelig til å begrunne statsrådets svar. Det er viktig å bruke de gjenværende vannkraftreservene i forhold til å bygge både minikraftverk og mikrokraftverk, og man kan også oppruste eksisterende vannkraftverk. Men hensynet til kommende generasjoner tilsier også en varsomhet med å gripe inn i uberørt natur. I dette tilfellet er det snakk om vernede vassdrag. Minikraftverk blir som regel uten særlige problemer godkjent i departementet når de bygges i vassdrag som ikke er vernede. I dette tilfellet er det snakk om et vernet vassdrag, og spørsmålet om jeg vil vurdere dette på ny, gir seg dermed selv. Det vil jeg ikke gjøre.

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg takker statsråden igjen for svaret.

En av begrunnelsene for at denne utbyggingen ble avslått, var at storlomen skulle hekke i dette området, som statsråden sa i sitt første svar. Ifølge opplysninger jeg har fra lokale folk, har imidlertid ikke storlomen vært å se i området på flere år, men den så ut til å trives godt i området den tid det ble drevet kraftverk der. Så denne begrunnelsen holder åpenbart ikke vann.

I et foredrag 12. desember i fjor sa statssekretær Brit Skjelbred om fremtidige energibærere:

«Vi er også opptatt av at eksisterende vannkraftstruktur må opprustes og utnyttes bedre, og bruken av minikraftverk økes. Det kan være aktuelt å initiere et eget arbeid for å se nærmere på dette potensialet.»

Mine spørsmål blir derfor: Er dette arbeidet igangsatt? Når vil en få se resultatene av dette arbeidet, og hvilke incentiver ønsker man å bruke for å få fortgang i utbyggingen av minikraftverk?

K a r i L i s e H o l m b e r g hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg er veldig glad for at jeg kan samarbeide med representanten Vaksdal og Fremskrittspartiet og andre i Stortinget som måtte være opptatt av mini- og mikrokraftverk. Selv om de i mindre grad bidrar til å forbedre kraftbalansen, er de hver for seg viktige. Der tror jeg vi kan samarbeide, for det finnes et

potensial. Jeg kan bekrefte at departementet er i gang med å se på dette, og at det er tatt initiativ. Jeg vil komme tilbake til Stortinget mer konkret når det gjelder virkemidlene, men jeg nevnte også ved en tidligere anledning at konsesjonsgrensene som gjelder for en del av kraftverkene, og som krever en endelig avgjørelse i Olje- og energidepartementet, kanskje med fordel kunne vært avgjort på et lavere nivå når det ikke er konflikter knyttet til slik utbygging. Det vil på en måte redusere byråkratiet, forkorte behandlingstiden og for øvrig være et positivt signal til dem som sitter med slike planer, om at dette hilses myndighetene velkommen og ser positivt på.

S p ø r s m å l 1 6

Fra representanten Ågot Valle til barne- og familieministeren:

«Hordaland fylkeskommune sparer nå millioner på å overta et privat barnevernsselskap som har solgt plasser for ungdom med store vansker. Sosialistisk Venstreparti har vært kritisk til at ungdom som har vært utsatt for omsorgssvikt eller av andre grunner trenger en institusjonsplass, skal være prisgitt kommersielle aktører.

Er statsråden enig i at dette er et etisk dilemma, og vil hun sørge for at ressursene i barnevernet blir brukt til beste for dem som trenger hjelp, ved at offentlig drift skal være hovedregelen?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller.

S p ø r s m å l 1 7

Arne Lyngstad (KrF): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til barne- og familieministeren:

«Kristelig Folkeparti er opptatt av gode oppvekstvilkår for barn, en familiepolitikk som tar hensyn til alle typer familier, og likestilling mellom kjønnene. På bakgrunn av dette har Samarbeidsregjeringen familiepolitikk i bred forstand som et viktig satsingsområde. Samarbeidsregjeringen har lovt å gi fedre selvstendig opp tjeningsrett til pappapermisjon og øke omfanget av denne.

Hvordan vil statsråden følge opp Sem-erklæringen på dette punktet?»

Statsråd Laila Dåvøy: Det er riktig som representanten Arne Lyngstad sier, at Samarbeidsregjeringen vil gi fedre selvstendig opp tjeningsrett til pappapermisjonen og øke omfanget av denne. Det er også riktig at både Kristelig Folkeparti og Samarbeidsregjeringen har familiepolitikk som et viktig satsingsområde, og at vi vil føre en familiepolitikk som bidrar til å styrke likestillingen i samfunnet og gi menn og kvinner reelle muligheter til å delta på lik linje både i arbeidsliv, i organisasjonsliv og i familielivet.

Barne- og familiedepartementet gjennomgår for tiden fødselspengeordningen med sikte på forenklinger og forbedringer, og jeg tar sikte på å legge fram et høringsnotat med endringsforslag i løpet av året. Her vil det bl.a. bli fremmet forslag om å styrke fedres rettigheter. Etter gjeld-

ende regler blir fars fødselspenger under fedrekvoten beregnet i forhold til mors stillingsdel før fødselen. Dette synes jeg er en dårlig løsning, og jeg ønsker derfor å endre regelverket på dette punkt.

Jeg er opptatt av at fedre skal ta større del i omsorgen for sine barn mens de er små. Dette er ikke bare viktig ut fra et likestillingsperspektiv, men også av hensyn til barna. Fedrekvoten, med sitt element av kjærlig press, har vist seg å være et effektivt virkemiddel for å få fedrene på banen. Når det gjelder løftet om å øke omfanget av fedrekvoten, tenker jeg at det skal skje i form av en forlenget stønadsperiode ved fødsel og adopsjon. Jeg synes dette vil være en bedre og mindre konfliktskapende løsning for familiene enn at far skal ta en del av mors permisjon. Men det vil også være et økonomisk spørsmål.

Både en utvidelse av stønadsperioden og en forbedring av beregningsreglene for fødselspenger under fedrekvoten vil koste penger. Det er et viktig mål for Regjeringen å oppnå full barnehagedekning, og satsingen på barnehager er gitt høyeste prioritet i Sem-erklæringen. Konsekvensen av dette kan være at endringene i fødselspengeordningen først blir aktuelle i bakkant av den store barnehagesatsingen. Jeg håper imidlertid at vi kan starte med de første skritt senest mot slutten av stortingsperioden. Jeg skal gjøre hva jeg kan for at vi skal få en bedre fødselspengeordning med styrkede rettigheter for fedre så fort det lar seg gjøre.

Arne Lyngstad (KrF): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg opplever en positiv interesse hos statsråden til å bedre ordningen med pappapermisjon. Det synes jeg er et viktig tiltak, hovedsakelig av tre grunner. For det første fordi det bidrar til økt tid mellom far og barn. For det andre fordi det øker fedres engasjement i barnas oppvekst, også når barnet blir større enn småbarnsstadiet, og for det tredje fører det til bedre deling av omsorgsarbeidet mellom far og mor, og dermed økt likestilling i hjemmet. I Kristelig Folkeparti ser vi dette tiltaket som et svært viktig familiepolitisk tiltak. Jeg har klare forventninger til at Regjeringen følger opp Sem-erklæringen på det punktet.

Likestillingsombudet har jo nettopp sendt et brev til de politiske partier, hvor hun sier at hun ønsker å utvide fedrekvoten innenfor dagens fødselspermisjon. Jeg mener det vil være bedre å øke fedrekvoten ved å utvide fødselspermisjonen med nye seks uker, slik at fedrekvoten kommer opp i ti uker til sammen. Statsråden sa at dette var et økonomisk spørsmål. Men det er også et spørsmål om å ha vilje og evne til å prioritere. Er statsråden enig i at det er ønskelig med en slik utvidelse?

Statsråd Laila Dævøy: Som jeg sa i svaret mitt, er jeg enig med representanten Lyngstad i at det er bedre å utvide svangerskapspermisjonen slik at det at far velger å ta mer permisjon – altså en utvidelse av pappapermisjonen – ikke går ut over mors permisjon. Jeg vil vel si det slik at det å få en rettighet på bekostning av mor, kanskje kan være vanskelig i dette tilfellet.

Vi har sett litt på forslaget fra Likestillingsombudet, og så langt som jeg har fått anledning til å se på det, virker det som det kan bli litt problematisk både i forhold til gjeldende beregningsregler for fedrekvoten, og kanskje også – et annet viktig moment – i forhold til gjeldende dispensasjonsregler, for de blir veldig strengt håndhevet i dag. Konsekvensen kan jo da bli at familien faktisk kan risikere å tape tre måneder istedenfor, slik som i dag, én måned. Det er en del problemstillinger som vi virkelig må gå dypt inn i, og det skal vi selvfølgelig gjøre. Det er kommet et seriøst forslag, men jeg er enig med representanten i at det er bedre det han foreslår.

Arne Lyngstad (KrF): Det er jo godt å høre at statsråden er enig med meg og Kristelig Folkeparti i det.

En annen problemstilling som også fedre er knyttet til, er dette med selvstendige rettigheter for fedre til fedrekvoten. Det har jo Sverige klart å få til, mens Norge ikke har klart å få det til ennå. Her er det avhengig av mors rettigheter.

Dette skaper også en del problemer for nordboere som flytter over landegrensene. Jeg møtte, for å ta et eksempel her, en norsk ingeniør som flyttet til Sverige, og som skulle bli far. Han var gift med en svensk jente. Han mistet fedrekvoten fordi han var nordmann i Sverige. Der er det fedre som har rettigheter. Hans kone var svensk og hadde ingen rettigheter. Dermed mistet han muligheten til å ta ut fedrekvote.

Min konklusjon er at Norge av hensyn også til nordisk samordning av reglene snarest mulig bør innføre egne rettigheter for fedre. Er statsråden enig i at dette haster, og at det vil lette situasjonen for småbarnsfedre i Norden?

Statsråd Laila Dævøy: Jeg er enig i at det haster. Og som jeg sa i mitt første innlegg, har vi på gang et arbeid knyttet til nettopp dette. Vi gjennomgår fødselspengeordningen. Det har vært på høring, og det er faktisk ganske mange endringer som ligger der, og som venter på at vi skal kvittere ut.

Til høsten kommer helheten i dette arbeidet, og det vil bli foreslått en del endringer som er i tråd med dette. Jeg er jo veldig glad for å være statsråd i en regjering som faktisk har tatt dette på alvor og allerede blitt enig om at dette skal vi endre.

Presidenten: Spørsmålene 18 og 19 er allerede besvart.

S p ø r s m å l 2 0

Linda Cathrine Hofstad (H): Jeg tillater meg å stille sosialministeren følgende spørsmål:

«Adresseavisen skriver at det på Innherred i Nord-Trøndelag er et høyt antall narkomane, og at det fryktes mange overdoser og dødsfall i sommer. Nord-Trøndelag har i dag svært få tilbud om behandling/avrusing som rusmisbrukere i fylket kan benytte. Denne situasjonen er etter mitt syn svært alvorlig.

Vil statsråden se nærmere på denne situasjonen?»

Statsråd Ingjerd Schou: Ja, det vil jeg gjøre. Jeg er kjent med den urovekkende situasjonen med mange rusmiddelmissbrukere i Innherred-regionen gjennom flere henvendelser til meg og direkte kontakt mellom Sosialdepartementet og Verdal kommune. Innherred er én av flere regioner som rapporterer om store og voksende problemer som følge av nettopp rusmiddelmissbruk.

Bakgrunnen er den store, internasjonale, ulovlige produksjonen av narkotika som også har rammet Norge den siste tiårsperioden gjennom tilgang av mye narkotika til lavere priser enn tidligere. Lenge var heroinmissbruk i hovedsak konsentrert om Oslo-regionen. De senere årene har den store tilgangen på bl.a. heroin til lavere priser ført til geografisk spredning, slik at det nå dessverre er tilgang til heroin over hele landet, selv på de minste steder. En konsekvens av denne spredningen er at antallet overdosedødsfall øker utenfor Oslo, mens det i Oslo kan være tegn til stagnasjon eller nedgang.

Regjeringen er, i tillegg til å forebygge rusmiddelproblemer, opptatt av å sikre misbrukerne så gode behandlingstilbud som mulig. Det er derfor vi har satt i gang en vurdering av tiltaksapparatet for denne gruppen vanskeligstilte, og av hvordan de ulike deler av tiltakskjeden bør organiseres i fremtiden. Fra og med 1. januar i år har Helsedepartementet fått et betydelig ansvar for helsetjenestene til misbrukere, og bevilgningene til lavterskel helsetiltak og legemiddelassistert rehabilitering er økt betydelig.

Det er den kommunale sosialtjenesten som har hovedansvaret for å skaffe til veie hjelpe- og behandlingstilbud til rusmiddelmissbrukere. Dersom hjelp utenfor døgninstitusjon er utilstrekkelig, skal sosialtjenesten sørge for plass i egnet behandlings- eller omsorgsinstitusjon. Kan behovet for institusjonsplass ikke dekkes, skal sosialtjenesten sørge for midlertidige tiltak.

Sosialtjenesten er imidlertid ikke alene om ansvaret. Både kommunehelsetjenesten, somatiske institusjoner, det psykiske helsevernet og andre deler av forvaltningen har et ansvar overfor denne gruppen. Det er mye god erfaring for at man i et godt organisert, tverretattlig og tverrfaglig samarbeid om den enkelte hjelpetrengende kan finne frem til hensiktsmessige opplegg.

For mindre byer er de store og hurtigvoksende rusproblemer med bl.a. mange sprøytenarkomane en utfordring som har kommet brått på hjelpeapparatet. Jeg har derfor igangsatt en kartlegging av situasjonen i hele landet og ønsker å få utviklet gode modeller for en helhetlig og samlet tiltakskjede lokalt med samarbeid mellom alle berørte instanser – statlige og kommunale – som både kan bidra til å forebygge rusproblemer og sikre et nødvendig behandlingstilbud og ettervern for tidligere rusmiddelmissbrukere.

Linda Cathrine Hofstad (H): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er veldig glad for at statsråden nå har igangsatt kartlegging av tiltak i samarbeid med fylkeskommunene.

I Verdal er det 100 tunge narkomane, og kommunen har råd til å gi bare tre av dem behandlingstilbud i inne-

værende år. Det er jo flere kommuner som virkelig sliter med å gi fullverdige, gode tilbud.

Fram til rusmiddelmeldingen kommer, er det en vanskelig situasjon. Derfor er spørsmålet mitt: Hvordan kan vi nå løse de problemene vi har, fram til 2004? Og hva kan statsråden gjøre for at kanskje flere kommuner kan inngå interkommunalt samarbeid for å løse de store utfordringene de står overfor?

Statsråd Ingjerd Schou: Det å finne gode lokale løsninger er helt avgjørende. Det er også den kommunale sosialtjenesten som har hovedansvaret for å skaffe til veie hjelpe- og behandlingstilbud, men også i samarbeid med andre. Ja, det er positivt hvis kommunene – der det ligger til rette for det – kan jobbe interkommunalt. I tillegg er det viktig at man klarer å ha en tiltakstjeneste og en engasjementskjede i hver enkelt kommune som gjør at man ikke bare involverer det som er tradisjonell sosial- og helsetjeneste, men også det som ligger på lensmanns-siden, justissiden, kirke og kultur, frivillige organisasjoner, friske ungdommer, rusmiddelmissbrukerne selv og deres familier. Dette har kommet brått på mindre byer og små steder, men ja – interkommunalt samarbeid er viktig.

I tillegg tror jeg også det er viktig at man benytter seg av tilsynsmyndighetene i forhold til klageretten og klageadgangen, og at man også søker å finne løsninger bredt anlagt.

Linda Cathrine Hofstad (H): Nå har helse- og sosialsjefen i Verdal uttalt at Nord-Trøndelag fylkeskommune ikke følger loven ved at de ikke har etablert et eget avrusningstilbud. Etter mitt skjønn er det veldig alvorlig at flere fylkeskommuner i landet bryter loven på denne måten.

Hva kan statsråden gjøre i forhold til kontroll av disse kommunene, og ikke minst fylkeskommunene, som bryr klare lovbrudd?

Statsråd Ingjerd Schou: Det som det er mulig å gjøre, er for det første å tydeliggjøre hvem som har det faktiske ansvaret, og det er den kommunale tjenesten. Så må man gjerne jobbe interkommunalt. I tillegg må man bruke det man har i forhold til tilsyn og klageadgang. Vi er i gang med et arbeid som går på dette med å se på kapasitet, organisering, ansvar og en hel tiltakskjede, slik at man ikke kommer i den situasjonen at man sier at dette er mitt bord, men ikke ditt osv.

S p ø r s m å l 2 1

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg vil gjerne få stilte følgende spørsmål til nærings- og handelsministeren:

«Braathens-tilsette er rysta over at dei ikkje får same adgangen som tilsette i SAS til å halda fram i arbeidet som bakkemannskap etter at SAS kjøpte opp Braathens.

Kva syn har staten v/statsråden som deleigar på dette, og vil han ta noko initiativ for å påverka dette?»

Statsråd Ansgar Gabrielsen: SAS-konsernet inngikk i mai 2001 avtale om å kjøpe Braathens. Luftfarten i

Norge gjennomgår nå en kraftig omstilling. Rutetilbudet legges om, tilpasses etterspørselen og samordnes, operatørene søker å få en bedre kapasitetsutnyttelse, og prisopplegget endres. SAS Gruppen søker på alle områder å finne den mest effektive og rasjonelle måten å drive virksomheten på.

Fra SAS-ledelsen opplyses det at Braathens skal bestå som eget flyselskap i Norge, med egne fly og sitt eget personale. For å sikre lønnsom drift skal kostnadene for de bakketjenestene som Braathens trenger, senkes vesentlig. Dette oppnås gjennom å rasjonalisere driften. Noen av de mest åpenbare effektene oppnås ved å gå fra doble og parallelle driftsorganisasjoner på flyplassene til én virksomhet som skal betjene begge flyselskapene, både Braathens og SAS Airline.

Det er særlig fire områder der doble organisasjoner skal unngås: billettsalg, frakt, tekniske tjenester og bakketjenester på flyplassene. Arbeidet med å utvikle de mest effektive driftsløsningene er organisert i et prosjekt med deltakelse fra både Braathens og SAS Airline, under ledelse av SAS-konsernet. Det har vært forventet at rasjonaliseringen vil medføre overtallighet, men SAS har samtidig uttalt at en ansvarlig personalpolitikk vil sikre at behovet for å gjennomføre oppsigelser blir minimert.

SAS fremholder at de arbeidsrettslige konsekvenser er forskjellige, avhengig av hvilke løsninger som blir valgt. For billett- og fraktvirksomheten slås organisasjonene sammen, og deretter løses overtalligheten. Bakketjenestene på flyplassene må imidlertid utføres av én organisasjon, og innen SAS-konsernet er dette Scandinavian Ground Services, som er en egen forretningsenhet, og som tilbyr tjenester til et antall flyselskaper både innenfor og utenfor SAS-konsernet.

Samordningsprosjektet har vurdert ulike løsninger, men det ble ikke enighet om løsninger som gav tilstrekkelig besparelser. SGS gav imidlertid Braathens et tilbud om overtakelse av deres bakkevirksomhet, hvilket innebar en besparelse for Braathens på mer enn 100 mill. kr pr. år, og for SAS-konsernet på rundt 260 mill. kr pr. år. Samtidig fikk Braathens' ledelse fullmakt til å drøfte personalpolitiske tiltak med sine tillitsvalgte.

SAS-konsernet har gått med store underskudd i flyvirksomheten. Som forvalter av statens aksjer i SAS – og i mange andre norske industriselskaper – er det etter min vurdering – og det er min holdning – at det er styrets oppgave å bidra til at man oppnår lønnsomhet i selskapet. Jeg forventer naturligvis at selskapet opptrer i samsvar med lov og avtaleverk, og har fått opplyst at det i SAS/Braathens-tilfellet bl.a. er uenighet om de juridiske løsningene. Dette er spørsmålet det imidlertid ikke er min sak å gå inn i i detalj og løse, men det er de involverte parter på selskaps- og arbeidstakersiden som selv må ta hånd om dette.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg takkar statsråden for svaret.

Eg høyrrer at han er godt orientert om saka. Eg går ut frå at han har hatt kontakt med i alle fall nokon i SAS for å få denne informasjonen. Det som er interessant å få veta,

er om han har gjeve noko råd i forhold til omstillinga og samkøyringa generelt, men framfor alt om han har gjeve råd i handteringa av dei Braathens-tilsette.

Det er viktig å ha eit sterkt konsern med sterke «døtter». Etter mi vurdering har SAS skote seg sjølv i foten og fått mykje motstand i det norske folk på grunn av det. Dette kan gje dei store problem. Dei har faktisk store økonomiske problem for tida, dei tapar pengar, og då lurar eg på om ikkje statsråden ser det som si oppgåve å gje dei nokre råd for å handtera dette på ein litt betre måte?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Jeg holdt på å si at er ikke problemene store nok i SAS om de ikke i tillegg skulle få råd fra næringsministeren? Det skal jeg selvfølgelig ikke si.

Det jeg kan si, er at jeg har hatt møte med SAS. Vi har to i styret, vi har styreformannen. Jeg har hatt møte med konsernsjefen i SAS og med styreformannen i SAS. Det møtet gikk ut på, var å få en orientering på det tidspunktet om det som var situasjonen slik den ble vurdert og sett på fra ledelsens side. Jeg gav ingen råd til ledelsen i SAS om hvordan de burde håndtere detaljene i den prosessen, og det har jeg for så vidt heller ikke tenkt å gjøre. Min jobb er til en hver tid å bidra til at SAS har et best mulig styre. Jeg har full tillit til dem som er valgt i styret totalt sett, og jeg forutsetter at de gir de råd og ikke minst de instruksjoner som er nødvendige, til ledelsen i selskapet.

Oddbjørg Austal Starrfelt (A): Eg takkar igjen for svaret.

Det er litt uvant for meg at statsråden er så beskjeden når det gjeld hans egen innverknad – men la gå. Eg registrerer at han har hatt kontakt med toppleiinga, og altså ikkje med dei tilsette sine representantar verken i SAS eller i Braathens, som dette då gjeld.

Men eg vil inn på eit anna spørsmål, og det gjeld dette med verksemdoverdraging. Me har òg ei rolle som styresmakt med omsyn til å laga reglar som tek vare på tilsette når verksemdar vert overdregne, slik tilfellet er i denne samanhengen. Og då vil eg spørja: Meiner statsråden det er riktig at ikkje reglane om verksemdoverdraging skal kunna brukast i denne saka? Og dersom han meiner det er rett at dei ikkje skal kunna brukast, vil han då ta eit initiativ for å endra desse reglane slik at det ikkje går an å omgå dei ved å skilja ut verksemdar, slik SAS no har gjort?

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Som representanten sier, er det slik at myndighetene har en rolle, ja, det er faktisk slik at myndighetene har flere roller. En av rollene er å være eier av den aksjeposten vi har i SAS. Det er det som er min rolle. Så er det slik at Stortinget har en rolle når det gjelder å lage en aksjelov som er godt forståelig for norske selskaper, slik at man ved overdragelse av selskaper, fusjoner og eventuell virksomhetsoverdragelse skal ha et regelverk som fremstår så klart som mulig. Men det vil alltid være slik at det er noen tilfeller hvor det er uenighet om tolkingen av det man holder på med. Og det er jo en slik situasjon man nå er i, og da har vi også myn-

digheter som har en rolle, nemlig rettsapparatet, til å avgjøre om det er det ene eller det andre som har funnet sted. Det er ikke min rolle å avklare det, og det er ikke min oppgave å gi råd. Jeg har heller ikke til hensikt å blande meg inn i den uenigheten som er mellom disse to selskapene, hvorvidt det er en virksomhetsoverdragelse eller ikke.

S p ø r s m å l 2 2

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Det kan synes som om regelverket for ombygde biler ikke er godt nok. Alderen på bilen bestemmer kravene til sikkerhet ved en eventuell ombygging. Er bilen gammel nok, slipper man f.eks. å installere sikkerhetsbelter når man monterer flere seter.

Er statsråden fornøyd med dagens regelverk, eller vil statsråden se nærmere på dette?»

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg er ikke fornøyd med dagens regelverk, og har bl.a. på bakgrunn av årets russebilulykker satt i gang et arbeid for å se på hva som kan gjøres bedre for å ivareta passasjerenes sikkerhet. Det vil bl.a. bli vurdert om det kan fastsettes regler som hindrer ombygging av eldre varebiler til store personbiler, eller om det skal knyttes spesielle sikkerhetsmessige betingelser til slike ombygginger, f.eks. krav til bilbelter på alle sitteplasser.

Jeg deler representanten Bredvolds engasjement, og vil legge vekt på å få en rask framdrift i dette arbeidet, slik at tiltak kan settes i verk før neste års russefeiring.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg takker statsråden for et positivt svar. Vi har samme ønske og mål om at vi skal redusere antall ulykker.

Når man ser litt stort på dette, kan det jo f.eks. være litt frustrerende at når man kjører traktor ute på et jorde i maksimalt 30 kilometer, så er det påbudt med sikkerhetsbelte, men ikke i slike biler som vi nå omtaler. Dette gjelder ikke bare biler som blir ombygd, men også busser som er blitt nedklassifisert fra buss til personbil.

For så vidt er det vel ikke mer å si om det. Jeg er fornøyd med svaret, og jeg håper vi kan ha en dialog videre om dette, slik at vi når det felles målet som jeg oppfatter at vi har.

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg kan bare bekrefte at her er vi helt på linje, at vi har et felles mål i trafikksikkerhetsarbeidet på dette området. Her er det satt i gang et arbeid, og det kommer til å gå videre. Målet er at vi med tiltak som dette skal få ned antallet drepte og skadde i trafikken.

S p ø r s m å l 2 3

Svein Roald Hansen (A): Jeg vil stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Fylkesmannen i Østfold har satt Fredrikstad på observasjonsliste for nye låneopptak på grunn av høy gjeld. Kommunen har derfor måttet revurdere sin investeringsplan, noe som bl.a. innebærer at utbygging av flere barnehager må skje gjennom private aktører. Nå sier avdelingsdirektøren hos fylkesmannen» – i et intervju i Fredrikstad Blad 15. mai i år – «at «kommunen løper fra ansvaret sitt hvis den overlater all barnehageutbygging til private aktører».

Hvilke av disse to ulike styringssignalene mener statsråden kommunen skal forholde seg til?»

Statsråd Erna Solberg: Jeg er klar over at mange kommuner sliter med å få endene til å møtes, og at det av og til kan være vanskelig å følge de signaler som kommer fra statlig hold. Statens rolle er imidlertid både å føre kontroll med den økonomiske styringen i kommunene og å gi signaler om hva som er viktige prioriteringer for den kommunale tjenesteytingen innenfor de kommunaløkonomiske rammer.

Kommunal- og regionaldepartementet er ansvarlig for at det skjer en samordning av statlige styringssignaler overfor kommunene. Fylkesmannen fyller denne rollen i eget fylke med Kommunal- og regionaldepartementet som overordnet myndighet. Ved konflikt mellom sektorinteresser og samordningsansvar må fylkesmannen vektlegge hva som følger av lov.

Fredrikstad kommune er underlagt statlig kontroll og godkjenning av økonomiske forpliktelser, som følge av at kommunestyret har vedtatt å fastsette en økonomiplan der utgiftene ikke er dekket inn. Det kan derfor ikke være tvil om at fylkesmannen har en plikt til å påse at kommunen har en økonomi i balanse, og at dette hensynet må komme foran ordinære målsettinger på ulike tjenesteområder.

I en situasjon der kommunen ikke finner inndekning for sine utgifter, er det nødvendig at staten griper inn og benytter seg av de virkemidler som er gitt. Fredrikstad kommune har av fylkesmannen fått beskjed om å revurdere sin investeringsplan. Dette gjøres for å gi kommunen en mulighet til å opprette balanse mellom inntekter og utgifter. Kommunen står fritt til å prioritere hvilke investeringstiltak den kan og vil utsette. I denne forbindelse vil det være naturlig også å vurdere andre organisasjonsmodeller for tjenestene, herunder interkommunalt samarbeid og/eller tilrettelegging for private aktører.

I sum: Det styringssignalet som er gitt, er at det skal være balanse. Etter denne statsrådens mening er det ikke å løpe fra sitt ansvar å overlate det til private utbyggere dersom man samtidig har en plan for at de private utbyggerne faktisk overtar en del av utbyggingen av private barnehager.

Svein Roald Hansen (A): Jeg takker for svaret, som ikke var overraskende.

Jeg konstaterer det som statsråden avsluttet med, at det er det negative signalet knyttet til å benytte private utbyggere for å få flere barnehageplasser man kan se bort fra i det som er sagt fra fylkesmannen.

Et naturlig oppfølgingsspørsmål vil da være: Vil statsråden påse at fylkesmannen samordner sine styringssignaler? Som statsråden er vel klar over, ligger det mange føringer – vedtatt i denne sal under ulike flertall og etter forslag fra ulike regjeringer – som i sum, i hvert fall for kommuner som Fredrikstad og mange andre minsteinntekt-kommuner, i realiteten er umulig å oppfylle med det inntektsnivået disse kommunene har. Det gjør det ekstra viktig at fylkesmannen også samordner styringssignalerne, slik at det ikke blir gitt ulike og forvirrende signaler fra den regionale stat.

Dette er ikke et nytt problem med denne regjering. La meg bare understreke det, slik at statsråden kan spare tid, mot å ta en retorisk runde på det.

Statsråd Erna Solberg: Jeg tror dette har skjedd under alle typer regjeringer.

Signalene fra de enkelte sektorinteressene kan bli sterke og også forplante seg til fylkesmannsembetet, fordi man har ulike sektoransvar innenfor dette. Det er viktig at fylkesmennene samordner de signalene de får fra statlige etater. Det er én av grunnene til at denne regjering støtter det som Stoltenberg-regjeringen gjorde i forhold til å legge flere av de statlige etatene inn under fylkesmannen. Når det gjelder aktiviteter rettet mot kommunene, er det viktig å få en samordning – ikke minst når det er trange tider og økonomisk ubalanse. Jeg er slik sett helt enig med spørteren i at det er viktig.

Jeg tror også det er viktig å innrømme at det for tiden er lagt ikke bare mange, men for mange føringer for hvilke aktiviteter kommunene skal ha, for mange målsettinger, som i dag ikke står i forhold til den økonomien man har. Da blir det som er bundet av lov, de viktigste oppgavene for kommuner som har vanskelig økonomi. Samtidig er det viktig for oss å sørge for at det er overensstemmelse mellom de forventninger vi stiller til kommunene, og de midlene vi stiller til rådighet.

Svein Roald Hansen (A): Da vil jeg takke for svaret og for så vidt bare avslutte med å si at jeg ser fram til statsrådens oppfølging av det hun avsluttet sitt svar med.

S p ø r s m å l 24

Britt Hildeng (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«I forbindelse med en ny forskningsrapport kan Dagsavisen opplyse at 90 pst. av bostedsløse barnefamilier i Oslo har flyktning- eller innvandrerbakgrunn. Stramt og dyrt leiemarked tvinger enslige somaliske mødre til hospitsene. At barn skal leve under slike forhold, kan ikke aksepteres. Påvisning av slike forhold viser at Oslo kommune ikke fyller sine forpliktelser overfor en stor gruppe i kommunen.

Hva vil statsråden gjøre for å få bukt med slike uverdige forhold?»

Statsråd Erna Solberg: Jeg forstår spørsmålet slik at det både gjelder etniske minoriteters situasjon på bolig-

markedet og situasjonen til bostedsløse barnefamilier. For å unngå at barn skal havne i bostedsløshet må vi først og fremst bidra til gode boligløsninger, og til at de kan greie seg selv på boligmarkedet. Tidligere rapporter fra Byggforsk viser at en av grunnene til at familier med etnisk minoritetsbakgrunn har vanskeligheter med å skaffe seg egen bolig, er at de diskrimineres på boligmarkedet. Det arbeides i dag med nye borettslover. Der vil det bli foreslått et forbud mot etnisk diskriminering på boligmarkedet. Jeg vil også gå inn for at et forbud mot diskriminering legges inn både i husleieloven og i eierseksjonsloven.

Regjeringen har i Ot.prp. nr. 63 for 2001-2002 foreslått at tiprosentregelen, som i dag gir kommunene adgang til å kjøpe boliger for tildeling til vanskeligstilte, utvides slik at også frivillige organisasjoner som kommunene har avtaler med, får adgang til dette. En utvidet adgang til å kjøpe boliger for tildeling til vanskeligstilte vil kunne innebære en klar utvidelse av tilgjengelige virkemidler. Jeg vil også peke på at Regjeringen i revidert nasjonalbudsjett foreslår å øke bevilgningen til boligtilskuddet med 75 mill. kr. Denne økningen er forutsatt å gå til boliger til flyktninger. At andelen flyktninger blant bostedsløse barnefamilier i Oslo er høy, skyldes delvis sekundærflytting fra mindre kommuner. Den nye bosettingsordningen, som begynte å virke i 2002, legger opp til at flere får bolig i sentrale strøk ved første gangs bosetting. Dette er i tråd med flyktningenes egne ønsker, og vi håper at det vil bidra til å redusere sekundærflyttingen og dermed gi kommunene mer kontroll over tilstrømmingen av flyktninger.

Regjeringen har også satt i gang et arbeid med en tiltaksplan mot fattigdom. Blant annet vil både tiltak for å styrke arbeidslivstilknytningen og tiltak overfor barnefamilier stå sentralt. Regjeringen vil følge opp tiltaksplanen og fremme forslag til tiltak i statsbudsjettet for 2003. I mange tilfeller er det ikke tilstrekkelig bare å skaffe en bolig. Noen bostedsløse har behov for oppfølging eller botrening. I «Prosjekt bostedsløse», som er et samarbeidsprosjekt mellom Kommunal- og regionaldepartementet og Sosialdepartementet, skal det utvikles bolig- og tjenesteløsninger som kan tilpasses de enkelte husstandenes oppfølgingsbehov. I departementet jobber vi nå med å sikre at vi får innvandringsselementet, flyktningelementet, godt inn i dette bostedsprosjektet.

Oslo kommune kan sikkert svare for seg selv, men rapporten fra Byggforsk, som det vises til, påpeker også at det totale antallet barn på hospits i Oslo er blitt vesentlig redusert de siste to årene. Dette skyldes delvis at man har greid å bygge opp bedre boligtilbud til barnefamilier. Jeg har også lyst til å understreke at de tallene som i dag finnes i Oslo kommune, viser at pr. 30. april var det ca. 506 personer som bodde på hospits på døgnbasis. Av disse er 39 barn, og av de 39 barna er det kun ett som har et privat døgn-/overnattingstilbud. De 38 andre barna bor i det kommunale Deichmansgt. bosenter for flyktninger, som altså er et botreningstilbud som nettopp er tilpasset barnefamilier med flyktning- eller innvandrerbakgrunn.

Britt Hildeng (A): Jeg takker for svaret.

Det er godt at en går gjennom borettslagsordningene, og også borettslagenes muligheter for å ta imot ulike boligsøkende. Men det som er utgangspunktet for veldig mange av dem som bor på hospits, er at de i utgangspunktet er henvist til det private leiemarkedet. Og en ser at særlig somalierne, mørkhudede mennesker, er ute-stengt fra dette leiemarkedet. I den utstrekning de selv eller kommunen greier å formidle boliger fra leiemarkedet, er det bare av veldig kort varighet. Det som synes å være klart, er at vår markedsbaserte boligpolitikk ikke greier å fange opp grupper som av ulike årsaker støtes ut av dette boligmarkedet.

Mitt spørsmål til statsråden vil da være: Vil statsråden vurdere å legge til rette for et sterkere regulert boligsegment, slik at det kan fange opp boligsøkende som i dag har det vanskelig på boligmarkedet?

Statsråd Erna Solberg: I 1996 endret vi hovedstrukturen i boligpolitikken med et flertall basert på Høyre, Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet, med tilslutning fra Kristelig Folkeparti på vesentlige deler av dette. Da gikk vi fra direkte å subsidiere renten i Husbanken over til å bruke tilskudd, nettopp for å styrke de svake. Og man har gradvis bygd opp boligtilskuddene og bostøtteordningen i årene etterpå.

Denne regjeringen står fast på at det er de direkte personrettede tilskuddene, som ble utkrystallisert som boligløsningen i 1995/96 etter et initiativ fra en arbeiderparti-regjering, som er det viktigste virkemiddelet også for denne gruppen. Det er derfor vi er opptatt av at den tilfeldige tilstrømmingen til Oslo, som skaper stor grad av ustabilitet gjennom sekundærbosettingen, blir mindre, for det er lettere å bruke denne typen virkemidler når man har bedre kontroll gjennom førstegangsbosetting.

Så er det også slik at vi gjennom «Prosjekt bostedsløse» jobber med at man først får kartlagt om det er et rent boligproblem en person har, eller om man har tilliggende problemer, f.eks. med å lære seg å bo. I den forbindelse har bostedsløse førsteprioritet i forhold til det å motta boligtilskudd. Og prosjekter innenfor dette skal motta boligtilskudd.

Britt Hildeng (A): Jeg takker igjen for svaret.

Det er klart at tilskudd til dem som har det vanskelig på boligmarkedet, er av betydning. Men det viser seg at det ikke er tilstrekkelig, at det faktisk er behov for et sterkere og et mer klart segment med en sterkere grad av regulering, hvor tilskuddet faktisk følger leiligheten eller boligen, slik at man gjennom det kan opparbeide et boligtilbud som kan tilbys dem som har det vanskelig på boligmarkedet, og som i veldig stor utstrekning faktisk blir støtt ut av det.

Statsråd Erna Solberg: Gjennom å bruke boligtilskudd kan kommunen enten selv kjøpe boliger eller gi boligtilskudd, slik at man får varig etablering for enkeltpersoner som man mener har problemer med tilknytningen. Det betyr at man får en permanent bolig gjennom å

bruke denne typen tiltak. Jeg tror faktisk at det er viktigere for dem som er nyankomne. Alle de reguleringer vi har hatt på boligmarkedet tidligere, viser seg i stor grad ikke å hjelpe dem som er nyankomne til et sted, men derimot å gi en god inngangsbillett for barn til dem som allerede er her.

Et av problemene da man gikk gjennom bl.a. husleireguleringens virkninger i Oslo og Trondheim, var nettopp at det ikke var den gruppen det her er snakk om, som ble hjulpet, men at det bl.a. var folk som hadde bodd der lenge, eller en rekke unge studenter som overtok kontrakter som andre eldre medlemmer av familien tidligere hadde hatt. Det blir derfor ikke et sosialt virkemiddel. Det blir et virkemiddel for dem som allerede har tilgang til boligmarkedet, og som har ressurssterke foreldre eller andre til å hjelpe seg gjennom det systemet som er. Jeg har derfor tro på individbaserte ordninger som hjelper unge, og som ikke minst hjelper flyktninger, til å få en varig bolig.

Inge Lønnings hadde her gjeninntatt presidentplassen.

S p ø r s m å l 2 5

Heikki Holmås (SV): «Stortinget bad Regjeringen i forbindelse med utjevningsmeldingen om å «medvirke til at bruk av hospits som boligløsninger for barnefamilier og enslige barn og ungdom opphører». På tross av dette slår Dagsavisen den 22. mai d.å. fast av flere hundre barn bodde på hospits.

Når har Regjeringen planlagt å få oppfylt Stortingets vedtak?»

Statsråd Erna Solberg: Det er en klar intensjon fra Regjeringen at barn ikke skal bo på hospits. Vi erkjenner at vi ikke har løst denne oppgaven fullt ut ennå. Men jeg har lyst til å si at dette er prioritert høyt av Regjeringen i forbindelse med tiltaksplanen mot fattigdom, og jeg mener at tallene fra Oslo kommune i forbindelse med utviklingen viser at vi begynner å nå noen av disse målene.

Jeg viser igjen til de tallene som jeg refererte til i forrige spørsmål. Det var pr. 30. april 39 barn på hospits. Det er kun ett av dem som har fått et privat tilbud. Alle de andre er på det som ifølge Byggforsk og Dagsavisen er et hospits, men som altså er et botreningstilbud nettopp for flytninger, før de kan flytte ut til andre områder. Det var ikke intensjonen fra Stortinget å forby å gi nettopp denne typen botreningstilbud også til flyktningfamilier.

Etter vår mening er det viktig å få barna ut av hospitsene, men det er også viktig å tilby dem en tilfredsstillende boligløsning fremover. Det er derfor vi er opptatt av et bedre bolig- og tjenestetilbud til bostedsløse barnefamilier. Et prosjekt er i gang i Husbanken, der målsettingen er å prøve ut ulike løsninger som kan legges til grunn for en nasjonal strategi mot bostedsløshet. I prosjektet er de syv største bykommunene invitert, samt Kirkens Bymisjon, Frelsesarmeen og Kirkens Sosialtjeneste. I den forbindel-

se er det viktig at man sorterer ut de som har et rent boligproblem – en del av innvandrersfamilieene har det, fordi de opplever rasisme i boligmarkedet – og de som får botreningsstilbud. Noen av dem som kommer som flyktninger til Norge, har også behov for det for å starte å bo i det norske samfunnet.

Vi har altså da, som jeg nevnte i forrige svar, fremmet forslag om at også de frivillige organisasjonene kan erverve boliger innenfor 10 pst.-regelen for vanskeligstilte. Vi jobber også med å utvikle konkrete løsninger for hvordan man kan oppnå å bosette både bostedsløse barnefamilier og andre på tilfredsstillende måte i de syv kommunene som deltar i prosjektet.

Bostedsløshet er et ekstremt uttrykk for fattigdom og sosial utstøting, og det er en av de utfordringene Regjeringen ser nærmere på i arbeidet med tiltaksplan mot fattigdom. Det å ha en bolig og en fast plattform er viktig for integreringen, kontakten og nærheten for disse barna. Derfor er midlertidige løsninger ikke gode. Det bør bli varige tilknytninger til lokalsamfunnet. Vi legger tiltaksplanen frem høsten 2002 i forbindelse med statsbudsjettet, og den vil omfatte målrettede tiltak for å fange opp behovene både til enkeltpersoner og grupper i befolkningen med de dårligste levekårene – innbefattet i dette også boligpolitiske tiltak.

Heikki Holmås (SV): Jeg takker for svaret fra statsråden.

Jeg synes likevel at det er litt tamt, for det tallet som statsråden kom med nettopp nå, at 39 barn bor på hospits i Oslo, var nytt av dagen. Det tallet kom ikke statsråden med da vi spurte om akkurat det samme for et par dager siden i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Men det er jo bra at antallet går nedover.

Jeg er også glad for at statsråden i hvert fall sier at det å sikre en stabil boligsituasjon er den beste måten å komme seg ut av fattigdom på.

Det prosjektet som går på bostedsløse, som Kirkens Bymisjon og veldig mange andre er med i, er jo rett inn mot, og midlene går i veldig stor grad til, folk som har tilleggsproblemer utover det at de er fattige, mens det som var konklusjonen i den rapporten som statsråden viste til om barnefamilier på hospits til varig bosetting, var at i all vesentlig grad hadde disse menneskene først og fremst ett problem. Det var at de var fattige, og det var at mesteparten av pengene deres kom fra sosialkontoret.

Spørsmålet mitt er da: Hva vil statsråden gjøre for å bidra til mer penger på denne fronten, slik at vi kan få bygd flere billige boliger i kommunene, og også for den saks skyld til Kirkens Bymisjon, slik statsråden er for, og som jeg også er positiv til?

Statsråd Erna Solberg: Vi har altså foreslått å øke boligtilskuddet og øremerke flyktningboliger med 75 mill. kr i revidert nasjonalbudsjett. Ytterligere økning av boligtilskuddet, som nettopp er et tilskudd slik at kommunene kan erverve eller gi direktetilskudd til personer for å kunne bosette seg, vil vi komme tilbake til i forbin-

delse med handlingsplanen mot fattigdom og i forbindelse med statsbudsjettet til høsten.

Jeg har lyst til å understreke at jeg er enig i at disse tallene er nye. Vi har bedt om å få tallene fra Oslo kommune, og de er fra deres egen rapport av 30. april. Men det er viktig at når man tar utgangspunkt i Byggforsk-tallene, som stod i Dagsavisen, så inkluderer de også et botreningsstilbud, som er et kortvarig botilbud, men som jeg tror at alle politiske partier egentlig synes er bra, nemlig Deichmansgt. bosenter for flyktninger, som har en stor gruppe barn boende, nettopp fordi dette er et tilbud som er botrening for dem som skal flyttes videre ut. Det betyr at vi må ha en viss nøkternhet i bruken av de tallene som står i oppslaget.

Jeg tror heller ikke man skal undervurdere det annenngangsboeningsproblemet som Oslo kommune står overfor. Det skaper veldig vanskelige styringsforhold, nettopp i forhold til boliger.

Heikki Holmås (SV): Annengangsboeningsproblemet, som statsråden viser til flere ganger, og som også rapporten viser til, kommer i stor grad av at førstegangsboeningsfungerer for dårlig.

Statsråden sier at det blir bevilget 75 mill. kr ekstra til boliger for flyktninger som ankommer, fordi det er flere flyktninger som ankommer, som vi prøver å få bosatt rundt omkring i landet. Men da er det jo et problem når kommunene melder at det er behov for å få bevilget 300 mill. kr for å sørge for skikkelig bosted til flyktninger, at staten bare er villig til å stille opp med 75 mill. kr. Kommunene sier sågar at de vurderer å trekke seg fra hele avtalen som statsråden og KS sammen har fremforhandlet.

Da er spørsmålet mitt til statsråden todelt. Det ene er – tilbake igjen til grunnspørsmålet: Når kan statsråden love at Stortingets vedtak i forbindelse med utjevningmeldingen kan være oppfylt? Det andre er: Hva sier statsråden når det gjelder problemet med å sørge for nok boliger til folk som førstegangsbosetter seg?

Statsråd Erna Solberg: Når det gjelder spørsmålet om førstegangsboeningsfungerer, kan Stortinget ta stilling til dette i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett og se om de finner rom til å prioritere dette på bekostning av andre ting. Det er det dilemmaet man alltid står overfor i forhold til dette.

Jeg har også lyst til å minne om at det har vært en enorm økning i bevilgningene til akkurat dette formålet, og det har vært en vridning av bevilgningene fra andre typer grupper til flyktningboliger de senere årene, delvis fordi vi bosetter mange – når saksbehandlingen går raskere, får vi et større trykk i noen år – og delvis fordi det ser ut som om kommunene i større grad i stedet for å integrere i det vanlige boligmarkedet, nå også kjøper og bruker det.

Vi kommer til å gå gjennom de tallene som KS har lagt frem, for å vurdere hvor mye vi på en måte automatisk skal si skal utløse nye innkjøp av boliger eller bygging av boliger, og hvor mye man må kunne regne med at det vanlige integreringstilskuddet skal være med på å

dekke av boutgifter. Det er også en del av det kommune-får som kompensasjon for boutgiftene.

Så om når vi skal klare å oppfylle Stortingets vedtak: Vi har et kommunalt selvstyre. Det er kommunene som har ansvaret. Vi jobber sterkt med veiledning. Blant annet har sosialministeren sagt at de vil følge Oslos eksempel med hensyn til å lage en veiledning, f.eks. kvalitetsavtaler, som gjør at i den grad vi må bruke heldøgns omsorgstilbud, så skal det være gode tilbud for dem som er der.

S p ø r s m å l 26

Heidi Sørensen (SV): Jeg vil stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«SFT har presentert handlingsplan for miljøgiftene bromerte flammehemmere. Planen inneholder mye positivt, men eksport av brukte biler, PC-er og annet utrangert utstyr som kan inneholde store mengder bromerte forbindelser til den tredje verden, er ikke omtalt.

Hvordan vurderer statsråden eksport av miljøgifter som bromerte forbindelser i forhold til Basel-konvensjonen, og vil statsråden ta initiativer til å regulere denne eksporten?»

Statsråd Børge Brende: Regjeringens mål er å redusere vesentlig utslippene av bromerte flammehemmere innen 2010. Jeg er opptatt av at dette målet skal nås, og Statens forurensningstilsyn har nå foreslått en handlingsplan for reduksjon av utslipp av bromerte flammehemmere. Der foreslås det mange tiltak, både forbud og bruksbegrensninger, økt internasjonalt arbeid, tiltak innen offentlig innkjøpspolitikk, informasjonstiltak og tiltak rettet mot avfall som inneholder bromerte flammehemmere. Dette er en oppfølging av spørsmål som tidligere er tatt opp i spørretimen.

Eksport av brukte produkter, som f.eks. biler og brukte elektroniske og elektriske produkter, til videre bruk i andre land er i dag tillatt, også om eksporten går til den tredje verden. Slik handel er i prinsippet ikke regulert annerledes enn eksport av nye produkter. Brukte produkter kan komme til nytte i andre land, f.eks. utviklingsland, selv om de ikke lenger tilfredsstiller de krav norske brukere har, og det er viktig å ikke legge unødvendige hindringer i veien for slik handel.

Det er likevel viktig at dette ikke blir et skalkeskjul for eksport av avfall og spesialavfall. Når produktene er å betrakte som avfall i Norge, legger vi derfor vårt avfallsregelverk til grunn. Dette regelverket går lenger enn våre forpliktelser etter Basel-konvensjonen. Vi har både forbud mot all eksport av spesialavfall til land utenfor OECD og forbud mot eksport av alt avfall til sluttbehandling til land utenfor OECD. Bakgrunnen for dette er at vi ikke skal kunne løse våre avfallsproblemer ved å eksportere dem til fattigere land.

I takt med økende kunnskap om farlige stoffer og økende kunnskap om innholdet av slike stoffer pågår det et kontinuerlig arbeid for å utvide listene over hvilke typer avfall som betraktes som spesialavfall. Det er nød-

vendig å sørge for at kasserte produkter med høyt innhold av farlige, bromerte flammehemmere defineres som spesialavfall. En endring av spesialavfallsregelverket som planlegges sendt på høring før sommeren, vil klargjøre at kasserte elektriske og elektroniske produkter og bilvrak vil bli definert som spesialavfall dersom de inneholder skadelige stoffer. Både nasjonalt og internasjonalt vil vi arbeide for at alle produkter med høyt innhold av farlige, bromerte flammehemmere blir omfattet av regelverket.

I denne diskusjonen om avfallsproblematikken er det viktig å huske at det beste ville vært om produktene var fri for bromerte flammehemmere og andre miljøgifter. Det er derfor avgjørende å få til direkte bruksreguleringer og forbud mot omsetning – og eksport – av de farligste bromerte flammehemmerne i faste, bearbejdede produkter, enten disse produktene er nye eller brukte. I SFTs forslag til handlingsplan markeres det at Norge ønsker å gå lenger, og er villig til å gå foran på dette området.

Heidi Sørensen (SV): Jeg er veldig glad for den siste delen av svaret til miljøvernministeren, for dette har vært et problem som har vært reist av miljøorganisasjoner i mange land, ikke minst i USA, hvor den teknologiske industrien har vært større enn her, og hvor eksporten av denne typen avfall, ikke minst til land i Sørøst-Asia, har medført store lokale miljøproblemer der disse PC-ene, bilene og andre ting har blitt plukket fra hverandre. Der har man vel hatt en teknologi for å gjøre det som har gått ut på at det har vært billig arbeidskraft, og hvor sikringen av det spesialavfallet som har kommet ut av disse produktene, har vært meget dårlig.

Jeg er veldig glad for å høre at vi vil definere ting som inneholder store mengder bromerte forbindelser, som spesialavfall, og at dette ikke vil bli tillatt eksportert fra Norge. Da er jeg bare spent på å høre litt mer om tidsperspektivet for det. Og så håper jeg at vi kan samarbeide videre om dette framover.

Statsråd Børge Brende: Jeg synes det er viktig det representanten Sørensen påpekte, at det aller vesentligste er at man nå ikke produserer produkter som inneholder bromerte flammehemmere, som har – en del av dem i hvert fall – svært negative virkninger på miljøet, som tas opp i ulike organismer, og som over tid kanskje kan bli den nye tids PCB. Så det skal vi jobbe med. (En mobiltelefon ringer gjentatte ganger.)

Så vil vi før sommeren sende ut på høring et forslag som vil definere de produktene – elektroniske produkter, PC-er og utrangerte biler – som spesialavfall hvis de inneholder farlige, bromerte flammehemmere, og da vil de ikke kunne eksporteres.

Heidi Sørensen (SV): Jeg takker for svaret.

Det er viktige grep som tas fra miljøvernministerens side i kjemikaliepolitikken. Jeg lurer på om miljøvernministeren har noen planer om å komme tilbake til Stortinget med en oversikt over kjemikaliepolitikken og hvilke prinsipper som skal legges til grunn for den videre – for

vi har mange utfordringer her, og det er komplisert å henge det opp – men også hvor man tar opp den frihetsgraden Norge har, og hvilke prioriteringer innenfor det store og vanskelige fagfeltet Norge har for en mer miljøvennlig, offensiv kjemikaliepolitikk for framtiden.

Statsråd Børge Brende: Jeg synes at det er et godt innspill fra representanten Sørensen.

I forbindelse med Johannesburg-konferansen jobber vi nå for at POP-konvensjonen, som er Stockholmskonvensjonen, skal utvides til også å gjelde tungmetaller, og dette bør vi forsøke å få internasjonal forståelse og gjennomslag for. Det er også slik at EU jobber for å stramme opp sitt regelverk i forhold til forholdsvis farligere flammehemmere, og at det kan bli lovgivning der, som kommer i et direktiv, som definerer også de typer produkter som representanten Sørensen tok opp, som spesialavfall, slik at det ikke blir lovlig å eksportere disse til land utenfor OECD. Men vi går allerede foran, og sender dette som er knyttet til de produktene som ble tatt opp, ut på høring allerede nå før sommeren.

Jeg synes at det er en god idé på et eller annet tidspunkt å gi en litt mer samlet gjennomgang av kjemikaliepolitikken, og skal ta opp det til vurdering. Uten at jeg lover det, kunne f.eks. en egnet mulighet til det være ved fremleggelsen av «rikets miljøtilstand» til høsten.

Presidenten: Presidenten beklager det lille intermesoet av forstyrrende teknologi.

(Høylytte og forstyrrende samtaler i rotunden.)

Presidenten vil også bemerke at han ikke har noe imot at representanter og statsråder fortsetter med oppfølgende spørsmål og svar etter at man har forlatt talerstolen, men vil anmode om at det helst henlegges til et annet sted enn stortingssalen.

S p ø r s m å l 27

Øyvind Korsberg (FrP): Mitt spørsmål går til miljøvernministeren:

«Et distrikts- og reiselivsprosjekt for å starte helikopterløft av turister til fjelltoppen Kalda-Kari ved Jostedalsbreen nasjonalpark er stoppet av Miljøverndepartementet med streng henvisning til forskrifter. Daværende statsråd Siri Bjerke har gitt dispensasjon fra forskriftene for liknende harmløse tiltak i verneområder. Høyres Jan Tore Sanner og mange lokale grupper har stilt seg veldig positive til prosjektet.

Hva vil statsråden gjøre for at dette miljøtilpassede prosjektet skal kunne realiseres?»

Statsråd Børge Brende: Saken gjelder en søknad fra Veitastrond Bygdalag om et helikopterløft for turister fra Veitastrond og opp på fjellet Kalda-Kari innenfor Jostedalsbreen nasjonalpark. Det skal også etableres et spisested på toppen. Miljøverndepartementet sa i april i år nei til å gi dispensasjon fra nasjonalparkbestemmelsene for å realisere prosjektet. En liknende søknad ble behandlet allerede i 1999. Den gangen gjaldt søknaden også grense-

endring for å trekke Kalda-Kari-området ut av nasjonalparken samt dispensasjon fra de generelle motorferdselsbestemmelsene. Søknaden om grenseendring ble den gangen avslått.

Med den dispensasjonspraksis som er lagt til grunn i vår nasjonalparkforvaltning, åpner ikke bestemmelsene for nasjonalparken for at det kan gis dispensasjon for slike tiltak, selv om de har en midlertidig karakter. En endring av denne praksisen vil kunne få store konsekvenser i form av økt press på bruken av nasjonalparkene – i strid med forutsetningene for opprettelsen av dem.

Jeg vil minne representanten om at Stortinget senest ved behandlingen av nasjonalparkmeldingen i 1993 uttalte at man

«anbefaler at det legges opp til en forholdsvis restriktiv linje for tillatte aktiviteter når det gjelder de områdene som får nasjonalparkstatus».

Slik prosjektet er beskrevet i søknaden, er det ingen tvil om at nasjonalparken vil være til hinder for gjennomføring av tiltaket. Jeg er således ikke enig med representanten Korsberg når han beskriver prosjektet som et miljøtilpasset prosjekt. Et prosjekt som bl.a. omfatter frekvent, støyende helikoptertrafikk, tilhører klart gruppen av tiltak som man gjennom vernevedtaket tok sikte på ikke skulle kunne gjennomføres innenfor en nasjonalpark.

Jeg vil også minne om at et slikt prosjekt heller ikke ville kunne gjennomføres utenfor nasjonalparken på grunn av motorferdsellovens bestemmelser.

Jeg finner derfor ikke grunnlag for å gå videre med saken.

Øyvind Korsberg (FrP): Det lokalsamfunnet her opplever, er vel en overkjørsel fra storsamfunnets side.

Det er mange stortingsrepresentanter som har jobbet aktivt for å få gjennomført dette prosjektet. Sverre J. Hoddevik, Jan Petersen og Jan Tore Sanner har alle i valgkampen lovet at denne saken skulle løses. Det samme har tidligere statssekretær i Miljøverndepartementet, Stein Lier-Hansen, sagt. Kjell Opseth, i Arbeiderpartiet, har sagt akkurat det samme. Det har vært behandlet i kommunestyret i Luster, som har gitt sin tilslutning. Sogn og Fjordane fylkesutvalg og fylkesting har vært positive til prosjektet – det samme har Sogn og Fjordane Arbeidarparti, Sogn og Fjordane Bondelag, reiselivsråd, handikapforbund osv. Jeg kunne ha fortsatt ganske lenge med akkurat denne argumentasjonen.

Hvorfor vil ikke statsråden her legge vekt på lokaldemokratiets ønske og foreta den endring av regelverket som er nødvendig for å tillate dette prosjektet?

Statsråd Børge Brende: Først må jeg si at representanten Korsberg her nevnte mange fornuftige institusjoner og ikke minst politikere.

Problemet når det gjelder dette Kalda-Kari-prosjektet, er at man tenker seg en helikoptertransport og etablering av et spisested innenfor Jostedalsbreen nasjonalpark. Med de føringene Stortinget har lagt, synes ikke jeg det er grunnlag for å kunne gi en dispensasjon her. Da måtte

man eventuelt ha trukket tilbake nasjonalparkens grenser, noe jeg ikke synes er fornuftig.

I tillegg er det slik at motorferdsellovens bestemmelser må gjennomgås hvis man skulle åpne for den type helikoptertransport.

Øyvind Korsberg (FrP): Statsråden sa at jeg nevnte mange fornuftige stortingsrepresentanter. Jeg viser bare til deres argumentasjon i denne saken. Jeg skal ikke argumentere for statsrådets syn, som kanskje ikke er helt i tråd med disse fornuftige stortingsrepresentantenes syn.

Men her har altså partiet Høyre i valgkampen gått inn for å gjennomføre dette prosjektet. Jeg kan love statsråden at iallfall Fremskrittspartiet vil sørge for å prøve å gjennomføre Høyres løfter i valgkampen, løfter som tydeligvis har gått ut på dato.

Mener statsråden at det er naturfaglige argument mot en slik prøveordning? Er dette inngrep i naturen? Det er nevnt et spisested på toppen. Men det går jo fram av søknaden at det er et midlertidig spisested, som kan fjernes dersom man ønsker å legge ned denne aktiviteten når prøveperioden går ut.

Statsråd Børge Brende: Det er ikke noen tvil om at når man sitter i en samarbeidsregjering, er det snakk om å gi og ta. I Høyre har vi bl.a. fått gjennomslag for

30 milliarder kr i skatte- og avgiftslettelser, og på miljøsidan har vi forpliktet oss til å føre en offensiv miljøpolitikk. Det tror jeg er bra.

Når det gjelder dette prosjektet, har det ikke vært manglende vilje fra min side, eller fra de nevnte representantenes side, til å få til en skikkelig verdiskaping lokalt. Når vi har gått nærmere gjennom det som har vært, og også påstander som er blitt presentert for oss, har det vist seg at det ikke er så enkelt når man oppretter en nasjonalpark, å anlegge en helikopterlandingsplass og bygge et spisested. Dette spisestedet – selv om det ikke skulle være permanent – måtte reises innenfor nasjonalparken. Det var faktisk ikke meningen da man etablerte denne nasjonalparken, Jostedalsbreen, at man der skulle ha helikopterlanding og i tillegg etablere et spisested. Det er faktisk brudd med det som er utgangspunktet for den type nasjonalparker.

Presidenten: Sak nr. 1 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 14.15.
